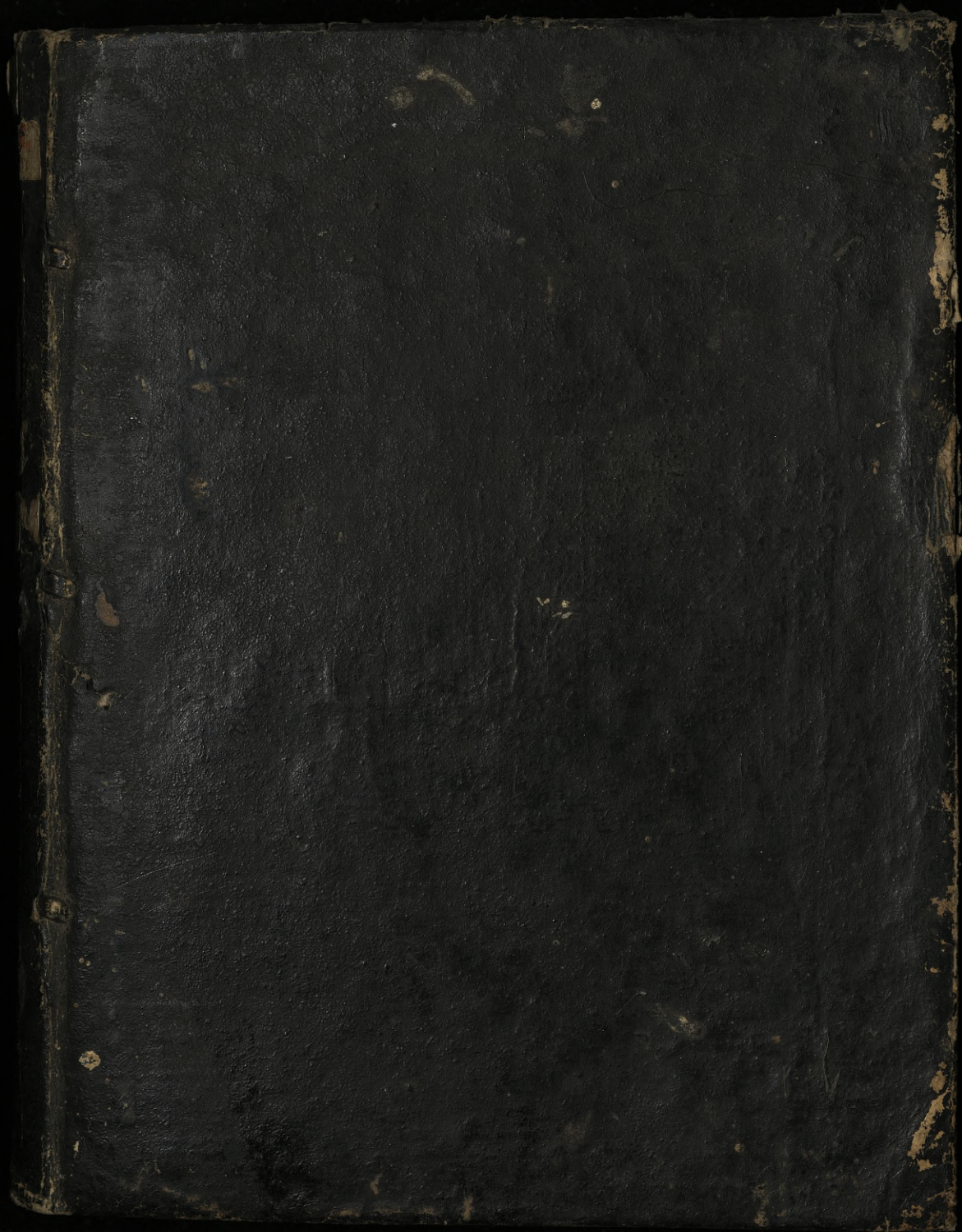
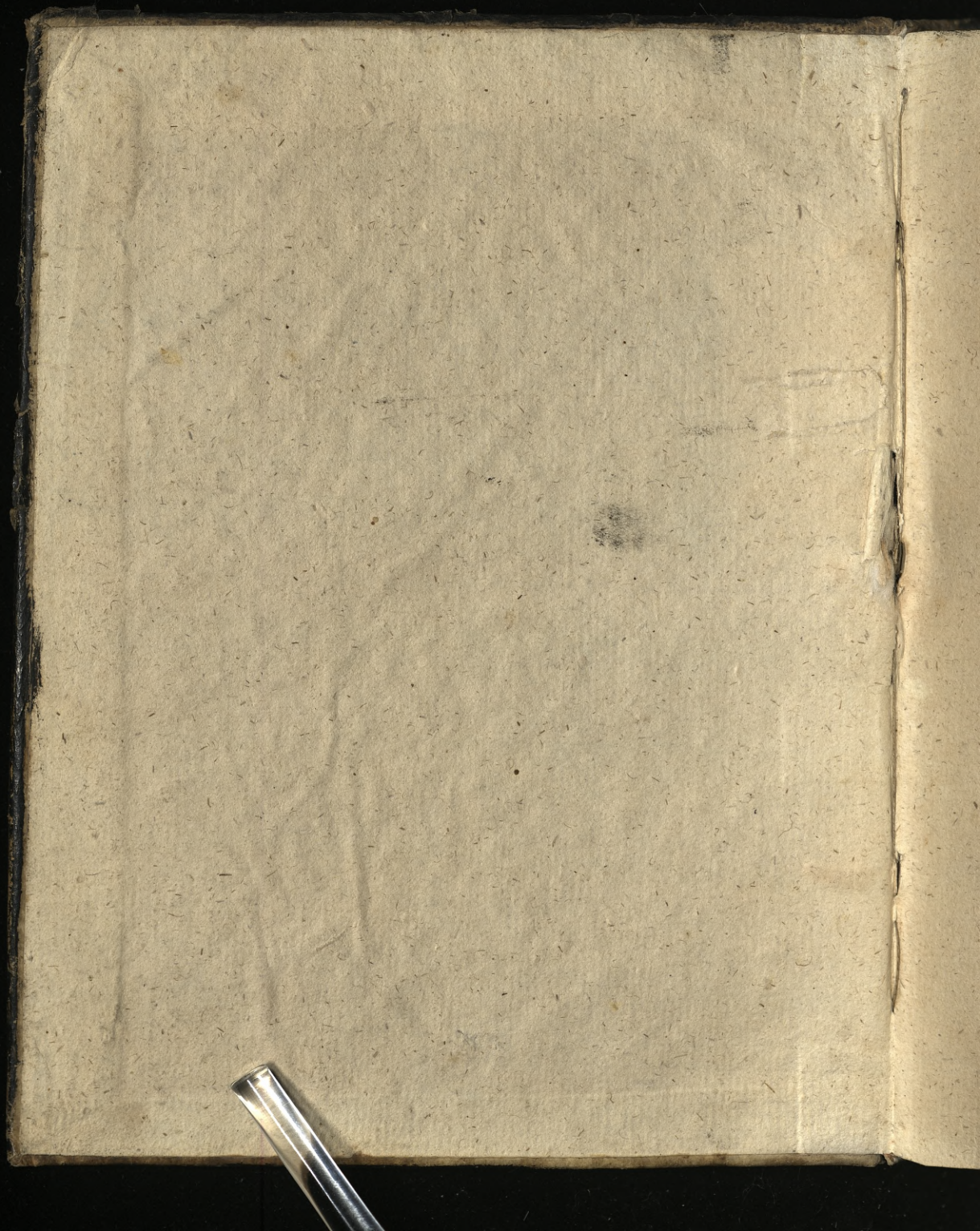
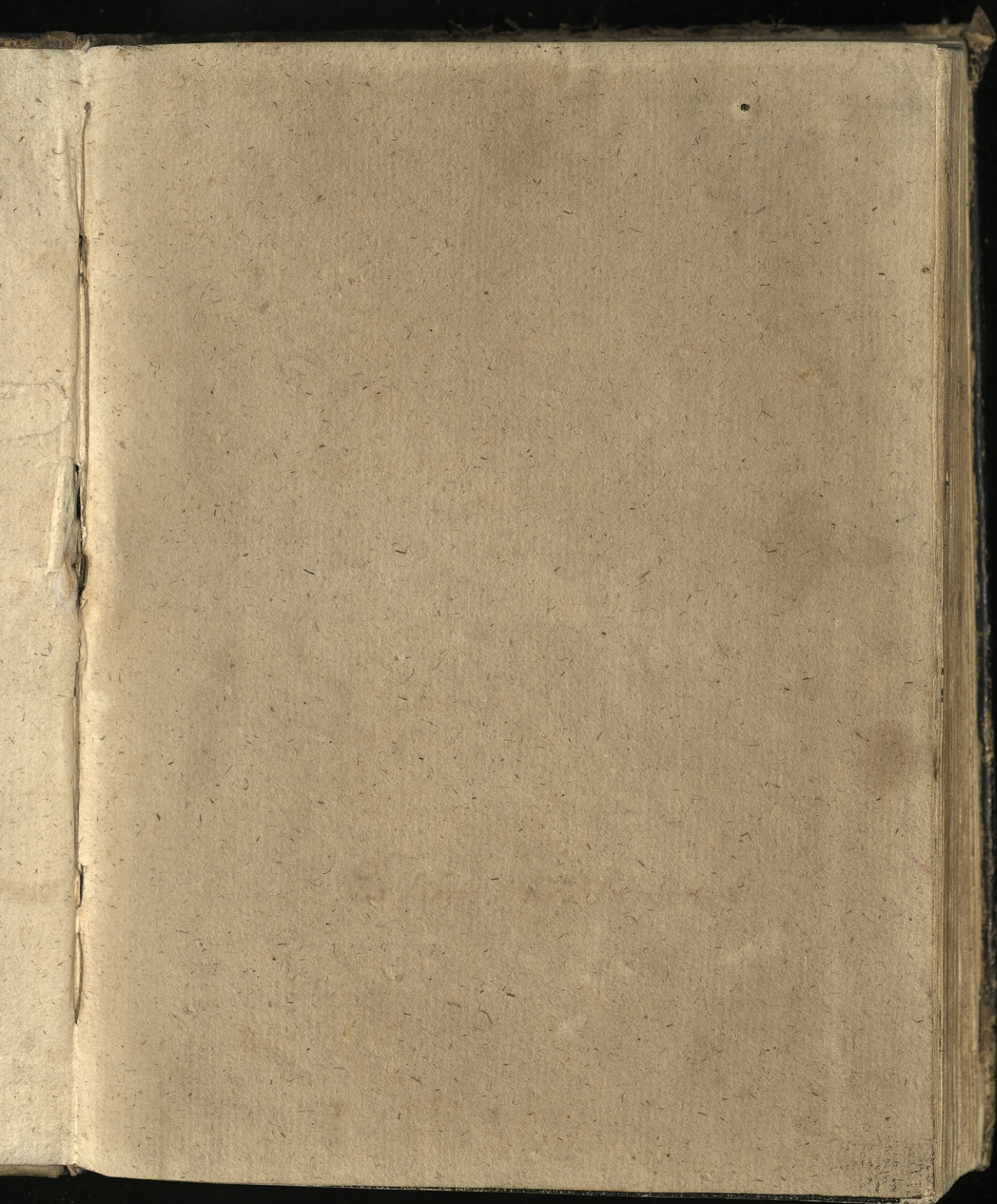

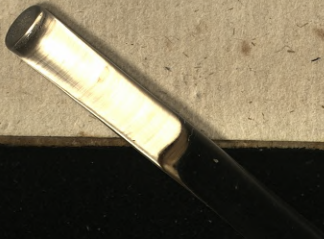

12949

Ex Libris
Bibliothèque
Municipale
de la Ville de
Paris

12949.
MICHAEL

LIS RITII NEAPO-
LITANI

De regibus Francorū lib. III.

De regibus Hispaniæ lib. III.

De regibus Hierosolymo-
rum lib. I.

De regibus Neapolis & Si-
ciliæ lib. III.

De regibus Vngariæ lib. II.

APVD INCLYTAM

BASILEAM.

Ex Libris Anrj Tremetensis

MICHAELI RITIO PATRICIO NEAPOLITANO
ciuilib & Pontificij iuris consultis. sacrosancti poten/
tissimiq; Gallorum regis a consilio. A. Ianus
Parrhasius. S. P. D.

RETIS a me uir ornatissime, quid de tuis lucubrationi/
bus in patria historia sentiā. Simplicis & aperti inge/
nij sum. proinde iudicium meū paucis habeto. Consilium tibi non fuit (ut uideo) pigmentis ab arte qua/
sitis, rerū gestarū seriem narrare, quum uires alioquin
abunde suppetere, sed ab alijs effuse sparsimq; traditam, uelut in
corpusculum continue digestum colligere, ut eam cognoscere uol/
lentibus absit inquirendi labor. Equidem non hoc abs te solum fa/
tis superq; praestitum, sed aliquid etiam plus affirmare nō dubitem.
Nam praeterq; quod ad compendium parata sunt, & ex fide reci/
tantur omnia, si quis intelligit mutari cū temporibus formas & ge/
nera dicendi, neq; stilum praesentis notae fastidit, inde etiam tibi lau/
dem facile concedit. Est enim purus, candidus, illaboratus, & qui tu/
am quodāmodo nobilitatē praeseferat, ut nuper Amplis. patres at/
toniti praedicauerunt, dum causam nostri Regis apud Pontificem
Max. legatus orares. Vtinā ceteris ordinis tui, in antiquis & potio/
ribus amulandis idē studij foret, profecto ius ciuile tanta scribiligi/
ne, Romanæq; linguae, dehonestamenti inquinatum nō esset. O/
uere felicem Campaniam, si nostrarum partium rebus ex uoto suc/
cessis, ei contigisset abs te diutius administrari. Non enim magis
Athenae Solonis, aut Sparta Lycurgi consilio, quam nostra respu.
tuo florisset. Iniqua me hercule fors hominibus nostris inuidit,
opesq; aliarum per te gentium, q; nostras augeri maluit. At illud in/
eius potestate non fuit, auferre; quin absens diu noctuq; cogites, ut
ab impotenti dominatu, natale solū possis eximere, & dū pro tēpo/
rū conditione quiescis, qua licet optimi ciuis cōsilio fungaris, eiusq;
memoriā uindices ab interitu. quod nescio an maius putandū sit, q;
a uiolētissima tyrānide, sub imperiū iusti regis asserere. quod bene/
ficiū tibi patria bis acceptū refert: quū praestet aternitati famaeq; p/
petuo māsura, q; unius aetatis ocio cōsulere. Nō est ergo qd' Epito/
mē tuā supprimas, quae multū notitiae studiosis allatura, patriae tibi/
q; nomē immortale pariet. Vale decus nostri soli, Mediolani, Kalē/
dis Octobris. Millesimi quingentesimi quinti.

2 GVIDONI MAGNO

FRANCIAE CANCELLARIO, SVMMI SPLEN-
DORIS EQVITI, IVRIS HVMANI DI-
VINIQUE CONSVLTISS. MICHAEL
RITIVS NEAPOLITANVS IVRIS/
CONSVLTVS, ET SACROSAN-
CTI POTENTISSIMIQUE
GALLORVM REGIS
A CONSILIO FE-
LICITATEM.

VVM nuper a patria profugus iniquitate tem-
porū, plus ocij nactus essem q̄ uelim, coepissem/
q̄ Romæ mecū metipse cogitare, cur olim felix il-
la Campania nunc extreme misera, Campaniæ/
q̄ fines attributi, diu multumq̄ exterarum gentiū bellis at-
terant, unde Gallis, Hispanisq̄ & Pānonibus, interim Ger-
manis, acerrimi certaminis harena quædam fuerit, utrū soli
bonitate & fato hoc acciderit, ut ab re non fingantur, inde gi-
gantes æditi, uel alia de causa, quæ sit in obscuro, ueteres hi-
storias excussi, si quæ præsertim Regum stemmata, gradus
q̄ cognationis exequuntur, ut quoquisq̄ iure contenderit,
inuenirem. Quumq̄ res ob ingentē uoluminū (quod te nō
fugit) enormitatem præterq̄ q̄ lectu laboriosa, uix animo
certe complecti posse uideretur, operæpretium facturū pu-
taui, si quis ad concinnum breuiarium, compendiosamq̄ re-
digeret epitomen. Itaque probato consilio, prouinciā mi-
hi capeffendam ratus, enixe studui, nihil non ex fide trade-
a 2 re. Sicubi

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

re. Sicubi uariât opiniones, aut uacillat historia, in ijs publicam, receptioremque sententiam, sum secutus, ut si quando te uel ordinis tui ceteros, quibus aut nūq̃, aut raro datur a grauissimis reipu. curis aliqua remissio, eadem cognoscendi libido incesset, longas rerum ambages indagare necesse nō habeant, sed exiguo labore uoti compotes animum leuent. Quoniam uero nostri Reges a Francorum, Hispanorumq̃ regia antiquitus habent originem, seq̃ Hierosolymorum reges appellant & Vngariæ, paulo altius ab ipsis incunabulis, institutioneque utriusque gentis regum repetendum existimaui, & ab ijs ad Hierosolymitanos, indeq̃ ad reges Neapolis & Vngariæ stilum cōuertere. Quas nostras lucubrationunculas, cui potius nuncuparem quam tibi, quem nihil æque delectat, ac res a maioribus bene, fortiterque gestas, euentusque, & uarios eorū casus cogitatione repetere, exemplo Macedonis Alexandri, qui quom perlustraret Ilium, citharaque Paridis uisenda offerretur, Achillis inquit mallem, qua ille Heroum pulcherrima facta canere solitus est. Maxime (quæ tua est humanitas) quom me summo prosequaris affectu, cupiamque posteris hoc exiguo licet munere testatum, quam obnoxius amplitudini, uirtutiq̃ sim tuæ teque non magis hæc animo facilis amici, quā censoris acri iudicio lecturum confidam. Quod, ut alij quoq̃ faciant etiam, atq̃ etiam petimus, Itaq̃ uir ornatissime rem per se modicam compensabis (ut nostra soles) egregia uoluntate, quam in me nunq̃ desyderabis. Vale ex urbe Roma Calend. Octobris. M. D. V.

• D. MICHAELIS

RITHI, DE REGIBVS LIBER PRI/

MVS. QVI EST DE REGI/

BVS FRANCORVM.

ALLOS esse, quos aiunt Græci Galli, Galatas, inter omnes fere cōstat a Galato, quē Polyphemus ex Galatæa suscepit, ut autumat Appianus. Hos in trīs gentes ut finibus ita uocabulis etiā discretas, partitus est Cæsar, Aquitanos, Belgas & Celtas, a Celto Herculis filio Steropesque, eius quam genuit Atlas, appellationem sortitos. Sunt qui dicāt euerſa Troia partem incolarum Duce Francone, ex Hectore genito, sedes ad Mæotim cœpiſſe in finibus Alanorū, cōditāq; urbe Sycambria Francos a nomine ducis esse dictos. Equidem quamq; scio Homerū non plures uno Scamandro, uel (ut aliq̃ uocabant) Astyanacte liberos Hectori tribuisse, nec Anaxicratem, nec Euripidem, quorum alter Argolicorum secundo, alter in Andromacha, nothos Hectori filios editos asserunt ex Pellicibus, usq; Franconis meminisse, quia tamen hæc uenia datur, antiquitati consecrari origines suas. & ad ipsos etiam deos nedum Heroas referre, quo primordia suæ gētis augustiora faciāt (ut Liuius autor est) id nec affirmare, nec refellere in animo est. Ouidio præsertim non nihil astipulante, per hæc,

Ingenijq; sui dictus cognomine largus.

Gallica qui Phrygium duxit in arua senem.

Gallus.

Franci.

A Frāco/
lib? Ger/
nanis,
Franci de/
cēderūt,
qui hodi/
Galliā
obtinēt,
nā Frācos
uisse ger/
nanos
clare te/
stā Aga/
thy? gra/
tus autor
Franco/
fordiā.
Marco/
mirus.

tamen apud eum quidam non a Gallis arua Gallica accipiunt, sed ab amne Phrygiæ Gallo, cuius aquæ potu, mentem loco moueri testis est Plinius. Parthenius Phocensis historiarum primo, Franci Gallica gens inquit Alpium montes accolunt, aliud præterea nihil. Appellationis causam nonnulli putant immunitatē stipendiorū, quibus ab imperatore Valentiniano leuati sunt in decennium. Quidam Francos quasi feroces domitis Alanis interpretantur. Ii post a Sycambria ab ipso Cæsare pulsi, quod usurpata diutius quam concesserat immunitate, tributa penitus abnegarent, assumptis ex sua nobilitate Marcomiro, Suimone, & Genebaudo ducebus ad Rhenum confederunt. Ibi constituto oppido Francofordiæ nomen indiderunt. In Gallia primum potiti sunt urbe Treuerorum, Lucio Romano præfecto dedente. Sed partim eorum præsentī fortuna non contenti, quærendis nouis sedibus egressi, ad Sequanæ ripas errore uagi perueniunt, ibiq; amcenitate locorum capti cōsistunt, administratione rerum permissa Marcomiro, quem summo opere celebrabant & colebāt, opinione uulgata, quod Priami sanguine propagatus esset.

Faramundus.
Clodius
capillat⁹.

Eius deinde filium nomine Faramundum omnium apud se primum ad regium fastigium prouehūt, is imperauit annis undecim. Vita functo successit Clodius ex eo genitus, a promisso capillo cognomento capillatus, prosperisque prælijs proximas nationes subegit Turingos, Tornacenses, & Cameracēses, nullaq; ex se relicta sobole, uigesimo ex quo regnare

regnare cœpit anno diem clausit.

In eius locum sufficitur a stirpe Clodio propior Meroeus, quem pro Romanis aduersus Hunnos & Visogotos in campo Catalaunico pugnantes occubuisse constans fama est.

Meroeu

Paternum decus Childericus accepit, qui secunda fortuna ad superbiam luxumque prolapsus, ob impotentiam dominandi pulsus, ac rursus Guinomadi gentis suæ principis, in cuius fidem confugerat, opibus, & factione reuocatus, Gillonem Romanum qui Suesionibus præerat, æquo Marte superat, Aurilianenses & Andegauos in ditionem redigit, annis quatuor & uiginti, rex exiuit hominem.

Childericus.

Guinomadus.

Gillo.

Excepit imperium, Clodoueus Childerico patre natus, qui Remos & Suesiones in potestatem redegit in uxorem ducta Crotilde, cuius erat patruus Gondebaldus Burgundio

Clodoueus.

Crotildis Gondebaldus.

num rex, susceptos ex ea liberos Christiani dogmatis esse passus est, quo mater eos imbuerat, quamuis ipse perstaret in maiorum ceremonijs, inuidiose causatus Crotildi iratis dijs ob neglectum eorum cultum, alterum eius filium ab humanis exemptum, alterius morbo impliciti in dubio uitam esse. Sed ubi puer a matre suscepto uoto conualuit, Ipseque Clodoueus Germanos ancipiti prælio superauit, in uxoris religionem concessit, ac a Remigio Remensi Pontifice ex aqua lustratus, oleo quod a columba coelitus allatum rumor est, ungit, ex eoq; mos durat, ut Francorum reges quom diadema atq; honoris insignia accipiunt, eo tingantur. Itaque Clodoueus accepto uero dei cultu, Burgundiones Aquitanosque & Gotos bello domuit, Et Tolosanos imposito præsidio

Oleum coelitus demissum.

praesidio retinuit in potestate, Burgondiam Gendebaldo concessit, uxoris eius patruo, soceriq; fratri germano, grandi prius ab eo accepta pecunia quam pepigerat.

Theodo-
ricus.
Clodomir-
is.
Chilber-
us.

Eo uita functo regnum quatuor in parteis est diuisum, inter eius filios. Ex ijs Theodoricus Metenses, Clodomiris Aurelianenses, Clotarius Suesiones, Chilbertus Parhisios est sortitus. Clodomiris instigante Crotilde bellum suscepit in Burgundiones, & Gendebaldum qui Crotildis parentes e medio sustulerat, eius auum atq; auiam maternam, regnoque incubabat, ad ipsam Crotildem iure gentium spectanti, quae muliebriter ardens ulciscendi, regnandiq; cupiditate, filium concitauit in Gendebaldum. Clodomiri magno constitit matri paruisse, exercitu namq; ducto in Burgundiones, in acie fortiter dimicans occubuit, uictoriam suis reliquit, & tres filios Theobaldum, Gonterum, & Clodoardum.

Chlodo-
miris.

Chilber-
tus.

Chilbertus Parhisiorum rex unus ex Chlodouei filijs in Almaricum Hispaniae regem, pia de causa bellum suscipit. Erat Almarico nupta Chilberti soror impolluta religionis & ueri cultus obseruantissima, quae quom nullis aut precibus, aut minis, ad Arrhianae sectae praestigias, quibus uir erat imbutus, traduci posset, ab eo contumeliose tractabatur. Eius iniurijs motus frater inito praelio uictor, Hispanos adusq; Toleti fines imperata facere copulit. absq; prole undequinquagesimo sui principatus anno diem clausit.

Theodo-
ricus.

Theodoricus is, qui Metensibus imperabat, & Clotarius qui Suesionibus ex ijs quos dixi fratribus supererat, qui regno Clodomiris inhiantes, ausi rem barbarae crudelitatis, accitos ad se fratris filios ab Auia Crotilde, quae Parrisij eos educabat, ex ijs duos Theobaldum, Gonterumq; foede necant

Aurelij

Aurelijs . Clodoardus a cæde elapsus ad aram confugit in- Clodoar-
 spoliati fani, quod Asylum uocāt. ibi quoad uixit præcipuo dus.
 studio, sanctissimeq; nomen loci coluit . unde post obitum Asylum.
 consecratus, & inter diuos relatus est. Theodoricus (ita aua-
 riciam immanemq; eius ambitionem ulciscente fato) sine li-
 beris ad manes Erebi raptus est. Vnde regia, quam in qua-
 tuor ueluti membra discerpserant, in unum corpus, pristi-
 namq; formam redacta, Clotarius potitus, unoq; & quin- Clotari⁹.
 quaginta cum regnasset annis, morte obita, apud Suesionē
 cōditus est. Eius autem filios exemplum patris ad omne fa-
 cinus impellebat. Itaq; quom diu bonis & malis artibus oc-
 cupare paternum solium pro se quisq; certasset, & consilia
 non succederent, in quatuor & ipsi partes, ut conuenerat ex
 numero sui regnum diuiserunt. Theoberto natu maximo Theober-
 Parthijs, Gontranno Aurelij, Sigisberto Metenses, Chilpe- tus.
 rico Suesiones obtigerunt, Theobertus, uel (ut alijs uocant)
 Antibertus omni muliere corruptior, & ad libidinem solu- Antiber-
 tissimus, in complexu pellicum mature decessit, ex illo multi tus.
 plici coniugio non plus uno suscepto filio, qui patrem con-
 tinuo secutus est. Sigisbertus incautum Chilpericum fratrē Sigisbert⁹
 quom subito bello opprimere tētasset, immixtis percussori-
 bus extinct⁹ est. Nā quom Chilperic⁹ obsessus a fratre Tor- Chilperi-
 naci, quo se ex fuga receperat, rebus suis parū fideret, Atha cus.
 naidis Hispaniæ regis filia Fredegonda quam dimissa prio-
 re eius uxore Galfonda superduxerat, in eadem cum uiro Fredegō-
 da.
 fortuna, rem non muliebrem cogitauit, duos audacis, & ad
 omnia parati iuuenes animi comparat, oneratosq; promiss-
 forum spe, & præsentis largitione, in hostium castra submit-
 tit, n̄ Sigisbertum improuide agentem adorti interimūt, ex
 b quo

MICHAELIS RITII NEA POLITANI

quo regnare cœpit anno decimo quarto, superſtite filio Childeberto, quem ſuſceperat ex Bronchilde filia Athanadis Hiſpaniæ regis, quo patre natam Fredegondam demōſtrauimus.

Gontrannus.

Childebertum amiſſo patre bona regni parte a Chilperico ſpoliatum, Gontrannus Aurelianenſium rex alter eius patruus, quia liberis carebat, in ſpem ſucceſſionis adoptauit. Orta mox inter eos, Theodorici Maſſilienſis Epilcopi cauſa, graui diſſenſione, Gontrannus adoptionē reuocauit, inde Childebertus in gratiam cū Chilperico reuerſus, uterq; paribus auſpicijs in Gontrannū ducit exercitum, demū rebus æqua cōditione compoſitis, lapſus in inſidias quom noctu rediret a uenatione, Chilpericus a Lauderico obtruncat in ſaltu quodā, Fredegondæ coniugis abominando ſcelere quæ cū Lauderico cōſueuerat, & uiro p̄poſuit adulterū. Clotarius Chilperico patri ſupſuit. Gontrann⁹ iterū Childeberto cōciliatus, quom triginta regnaſſet annis, moriens eum ſcripſit heredem.

Childebertus.

Childebertus itaq; cognomēto Iunior, haud ita multo poſt hauſtu ueneni perijt una cū cōiuge, ſuperſtitib⁹ filijs Theodeberto natu maiore, qui Metenſibus imperauit, appellat⁹ Anſtaſia, ac Theoderico Burgundionum rege, matreque ipſius Childeberti Bronchilde.

Clotari⁹.

Childebert⁹ ergo cū patruſe Clotario ſtationē regni tenuit octauā, quo mortuo rerū ſūma penes unū Clotariū fuit, is tñ aſſumpſit in partē principatus ipſius Childeberti filios.

Bronchildis.

Quomq; Bronchildis auix fallacibus artificijs inculcatum Theodeberto & Theoderico fratribus eſſet, ut generis conſortium ferro diſcinderent, orto inter eos bello apud oppidum

dum Tullum, quod tunc ædificabatur, inito certamine in Theodericum inclinante fortuna, Theodebertus salutis suæ fuga consuluit, qua nunciata, Theodericus omnia igni, ferroq; populatur hostiliter, nec ante finem fecit, quā Theodeberti populares & socij stipendiarij, accepta cōditiōe recisū regis sui caput Theodorico attulerūt, atq; hūc in modū Metēses inditiōē Theodorici cōcesserūt, abductis inde Theodeberti liberis, & in ijs exuberanti pulchritudine puella, matres in eius cōspectū deductos, efferato mulier animo Bronchildis eorū proauia iugulauit. Ipsam puellā, quom Theodoricus matrimonio sibi destinasset, intercedente Bronchilde, quæ nefas esse cōtēderet, neq; per leges licere fratris filiā ducere, ira percitus, & mulieris inconstantia minime ferēs, illa autore bellū contra fratrem suscepisse, q̄ affirmaret eū non ex eodē patre, sed adulterio conceptū, nunc eū ipsum fratrem Germanum, quo nuptias impediāt, asserere, acri conuicio ab se reiecit, ægreq; ab eius perniciē temperauit. Ferox itaq; scēmina admulto ante p̄cogitatū reuoluta facin⁹, uenenū diluit, extinctoq; Theodorico, parriciū parricidio cumulat. Eo pacto Franciæ totius imperium redigitur ad unum Clotarium Chilperici Sueffionum regis, & Fredegondæ filium, aduersum tendente Bronchilde, quæ Sigibertum Theodeberti ex pellice (ut aiebat) filium paterno regno sufficendum enixe curabat, eam rem principes, & optimi quique aduersati, Clotario portas aperiunt, in aciem progressum Sigibertum, Clotarius superat, eumque cum Bronchilde uiuum capit. Constituto iam regno, tot impiarum cædium pœnas a Bronchilde sumpsit, muliere nō una tantum simplicique morte digna, multisq; rebus prædare gestis, in tātō

Theodeberti fuga.
Cædes.
Metēses Theodoric.

Bronchildis crudelitas.

Clotari⁹.

Bronchildis cædes.

Dagobertus. regni fastigio quadraginta quatuor exactis annis, excessit ab humanis. Ex asse instituto hærede Dagoberto filio, quæ prior eius uxor Engeldruda pepererat, excepta Aquitania

Aribertus. quam Ariberto ex altera coniuge nato reliquit.

Dagobertus. Aribertus Aquitania potitus, apud Tholosam non ita multo post obiit, unico superstite filio, qui mature patrem secutus est. Itaque & Aquitania ad ipsum Dagobertum rediit. Hic est ille Dagobertus, qui Diui Dionysii templum condidit, in eoque cineres ipsius Dionysii, sociorumque eius Rustici & Eleu. heri cum magna religione & ornamento posuit. Tandem mortuus ibi condituoluit.

Ludouicus. A Dagoberto res ad Ludouicum cessit, eius ex Martilde filium, quam Dagobertus amissa priore coniuge superduxerat. Is ex iusta matrefamilias editus, omni regno potitus est, præterquam Normannia, uel (ut alij uocant) Neustria. quam Sigisbertus ex Ranguetruda patris pellice natus permissu eius obtinuit. Ludouicus autem nulla re memorabili gesta per annos sexdecim quibus imperauit, inglorius ab humanis excessit, ex Batilde uxore natione Saxonia Clotario, Childerico, & Theodorico superstitionibus liberis.

Clotarius. Theodoricus. Clotarius qui ætatis priuilegio, patri successerat, exinde anno quarto migravit e uita. Franci Theodoricum natu minimum in regnum recipiunt, quod eo retinendo potior uisus esset, ablegantque in Austriam Childericum, quomque Theodoricus ignauiae deditus, adeundi salutandique sui copiam plebi non faceret, nisi Calen. tantum Maijs, eoque tempore muneribus ultro, citroque missitandis occuparetur, & regnum per alios administraret, hanc indignitatem procures haud quaque tulerunt. itaque Theodoricum & Ebroinum præfectum pratorio

prætorio compellūt in claustra collegij Monachorum. Childericus ex Austria accitus ad regnum uenit.

Childe-
cus.

Qui cum barbare sæuisset in suos, & quendā illustri loco natum palo religatum fustibus cædi iussisset, adeo omniū animos rei mouit atrocitas, ut is, in quem Childericus animaduertenter, haud parum multos inueniret, qui secum contra salutem tyranni coniurarent. Itaq; redeuntē a uenatione excipiunt insidijs, & simul cum Vlde uxore grauida obtruncant. unde necesse fuit ad Theodoricum cōfugere, quem intra septa Cænobiij compulsus diximus.

Per idem tempus inertia regum prætorio præfectus a rege proximam dignitatem obtinebat, ad quam potētissimi quiq; Francorum summa cōtentione nitebantur, & Pipinus ex Austria profectus, is cui pusilli cognomē a breuitate corporis inditū, per uarios casus est euectus, inde Theodoricus euita migrat, unde uigesimo ex quo regnare cœpit anno. Clodoueus in patris locum subrogatus, tertio post anno naturæ concessit, Childeberto fratri relicto regno.

Pipinus

Clodou-
us.

Childebertus huius nominis tertius, & in regia decimus quintus, in rebus humanis haud diu fuit. Superstiteque Dagoberto filio, moritur.

Childe-
bertus.

Dagoberti principatu uarij bellorū motus inter regni proceres extiterunt. quom quisq; sibi præfecturam, de qua diximus, affectaret. & in hunc, aut illum uarius esset hominum fauor. Aliquādiu Dagobertus imperij gubernacula retinuerat, omniaq; agebat ex arbitrio Pleutrudis uxoris, & Pipini Theodoaldiq; præfecti, in quorum tutela rex erat, quom Theodoaldus haud incruenta faciliq; uictoria ab honore deijcitur. in eius locum suffecto Rangefredo, nec ita multo

Dagob-
tus.

Daniel fa-
erdos
ex fit.

Chilperi-
us.
Martell^o.

Childeri-
cus.
Theodo-
ricus.
Martelli
facinora.

post exiuit hominē Dagobertus absq; prole. Et iā regium
genus a stirpe defecerat. Igitur optimates sacerdotē quen-
dā nomine Danielē, cuius ingens apud eos erat opinio, pri-
mū prætorianis imponunt, & palatio præficiunt, expectato
quo ad pfanū in modū capillū, barbāq; pmitteret, Quom-
iam tum sacris inaugurati, tradito uel ab Aegyptijs, uel a Iu-
daeis more caput haberent, ut hac etiā ætate, semirasum bar-
bāq; diuini libi gratia nō nutrent, cōtrario profanorū mo-
re. Quare tonsu, habituq; mutato, e præfectura ad Regale
fastigium prouectus, pro Daniele Chilpericus appellatur.
Per eosdē dies Martellus Pipini filius, effracto carcere, laxa-
tisq; uinculis, in quæ coniectus a Pleutrude nouerca fuerat,
raptim sumptis armis ad asserendā palatij præfecturā, quā
pater obtinuerat, aduolat. Egressis obuīam Chilperico re-
ge & Rangefredo, qui tum prætorianis impositus erat, an-
cipiti diu uictoria pugnātū, donec Martell^o in fugā uersus est.
Sed aucto mox exercitu redijt, ac utrunq; regni finibus exe-
git. Ipse Chilpericus in fidē Cudonis Wasconū principis &
focj confugit. Rangefredus se recepit in Andegauiam, quē
Martellus in potestatē redactū dimisit. Oppidū præterea
quoddā habendū cōcessit ubi imperaret, assumptaq; hare-
ditario, iure debita sibi præfectura, Chilpericū restituit in re-
gnū. Nouus inde Rex principū suffragio creatur, adnitente
Martello prætorij præfecto, quidā Childericus uel (ut ab ali-
is appellatū repperi) Theodoricus, Dagoberti filius eius no-
minis ultimi, quē speciose iactabāt apud sacras uirgines op-
pidi Calensis educatū. Tota tamen imperij summa Martel-
lum penes erat. Is & Sueuos, & Hispaniæ regem cui nomē
Abdimaro, iusto prælio superauit. Burdigalam & Pictaui-
um recepit

um recepit ab Abdimaro occupatas urbes, quomq; per annos xxv. Francorū rem feliciter administrasset, obita morte ad Aedem Dionysij conditus est in Mausoleo, quod etiam nūc ex Alabastro uisitur ante distributo liberis imperio. Carolomano concessit Austrasiam, Sueuiam, Alamaniam & Lotoringiam. Pipinū prætorianis imposuit, & Gallis qui sui iuris erant, Gryphonem natu minimū testamēto præterijt. Carolusman⁹ multis, magnisq; rebus fortiter & preclare gestis, in facietatē uersa gloria, secessit in cœnobiū quod ipse cōstituerat ad Soracte, ibiq; religioni, diuinoq; cultui mancipatus aliquādiu uiuit. demū quietioris uitæ desyderio migravit in montē Casinū, omī rerū cura Pipino fratri relicta. Pipinus ex hac domo secūdus, ob ignauiam Childerici, decreto Zachariæ Romani pōtificis ex præfecto prætorij rex creatus est. Ipse Childericus in pristinū redire statū coactus, habitū monachi rursus accepit. Interim Pipin⁹ iterū trāscensis Alpibus opē laboranti Stephano Romano pontifici cōtra Longobardos attulit, quibus acie uictis, ipsū Stephanū pōtificiali fastigio restituit. Idē senatorū consilia prius instituit, & si nō ea quæ nunc eorū forma tūc erat. Nā lege sanxit, ut semel in annū principes eo cōuenirent, quo rex ediceret partim litib⁹ iudicādīs, partim cōstituēdo regno, principes etiā senatus elegit, qui curiæ præessent, n̄ semp ipsum regē comitabātur. Deniq; domiciliō locū Parhisijs acceperunt, ubi Pipinus uita functus ad ædē Dionysij iuxta patrē sepult⁹ est, in alio tamē cōditorio quod ipse uiuēs faciendū sibi curauit. Pipino patri successerūt Carolus qui post a magnitudine rerū gestarū magnus est appellat⁹, & Caroloman⁹, qui reges ambo decreto p̄cerū designati, sed paucis exinde diebus ab humanis

Carolo
manus.

Pipinus

Carolus
magnus
Carolo
manus.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

Carolo-
manus.

humanis exempto Carolomano rerum summa ad eius fra-
trem Carolū relata est, is Hadriano Pontifice maximo per
legatos implorante, copias in Italiam duxit aduersum De-
syderium ultimum Longobardorum regem, quo superato
sua restituit ecclesiæ. proinde præcipuis a Pontifice priuile-
gijs donatus abiit. Saxones ad ānos triginta producto bel-
lo, domuit, & ad uerum dei cultum compulit. in expeditio-
nis apparatu contra Saracenos, qui tunc Hispanias obtine-
bant, duodecim, quos aiunt, Pares instituit, quorum sex es-
sent ex collegio sacerdotum, tresq; rursus eorum duces, Re-
mensis Archiepiscopus, Laudunensis, & Lingonēsis episco-
pi, Tres item comites episcopi, Bellouacus, seu Bellouacensis
Nouiomēsis & Catalaunensis. Reliqui uero forēt ex eo ho-
minū genere, qui non sunt initiati, quos græco nomine Lai-
cos uulgo uocant. Tres duces Burgundus Normannus &
Aquitanus, totidem comites Campanus, Flandrensis & To-
losanus. Hunnos idē profligauit, & a Leone Romano pon-
tifice, Coronam atq; imperij insigne cōsecutus est. Optima-
rum artium scholas instituit, & studiorum conuentum, quē
Parhisijs uniuersitatem uocant. Ex Hedelgradæ connubio
eius, quæ Sueuorum familiæ fuit, habuit Carolum, Pipinū
& Ludouicum filios, quibus in uita distribuit imperia. Pipi-
no Italiam, Carolo citeriorem Galliam, quibus amissis, in
societatem principatus assumpsit Ludouicū, mox regni sui
quadagesimo septimo, imperij xiiij. salutis octingētesimo
& quinto decimo, Calē. Februarij, ætatis anno. Septuage-
simo secundo obiit, & sepelitur Aquisgrani.

Ludoui-
cus Pius.

Ludouicus Caroli magni. F. huius nominis primus, a de-
mentia morum, cognomento Pius, & si multa prædara libe-
raliter

raliter ac sancte gessit. haud tamen potuit ad eandem uitæ
 rationem filios traducere. Lotharius, Pipinus, & paterno no
 mine Ludouicus erant, qui impulsu quorundam perditorū Ludoui-
ci filij.
 patrem insimulantium, quasi nimio plus indulgeret Bernar
 do, qui cum Iudith Augusta rem haberet, impia arma arri
 piunt in Ludouicum patrem, tantusq; furor eos inuaserat,
 ut ne Gregorij quidem pontificis autoritate adduci potue
 rint, ut ad bonam mentem redirent, quom is hac una de cau
 sa, Gallias ex urbe Roma petisset. Qui indies gliscēte uecor
 dia, patrem, Carolumq; fratrem natu minimum, conijciunt
 in carcerē, ad ædem diui Medardi quæ est Suesione, Iudith
 in Italiam relegant, ad oppidum Liguriæ Dertoum, quam
 antea a connubio patris auulsam, deduci in Aquitaniam cu
 rauerant, in Parthenone diuæ Radegondæ custodiendam, παρθενῶν,
ὧν οὗτος, locū
significat
ubi uirgi
nes habi
tant, qua
lia sunt
apud nos
sanctimo
nialiū cœ
nobis.
 quanq; Ludouicus adulterij crimine confutato dilutoq; eā
 iusto matrimonio sibi iūxerat. Imperio patris inter se diuiso
 ipsum fratremq; Carolum Lothario, q; is ætate præcedebat,
 asseruādos tradūt. Itaq; Ludouicus in Bauariam, Pipinus
 in Aquitaniam proficiscuntur, ipsumq; patrem cogunt de
 positis insignibus, imperio se abdicare, & habitum monachi
 induere. Sed indigne rem ferentibus optimatum quibus
 dam, quorum potētiam Lotharius formidabat, ipse Ludo
 uicus, & libertatem recepit, & imperium. continuoq; Iudith
 ex Italia reuocauit. Per idem tempus Hiero Norman
 diæ princeps, ad ueram Christi religionem conuersus est. Hiero.
 Exiuit hominem Ludouicus ætatis anno Septuagesimo Carolus.
 quarto, superstitibus liberis, excepto Pipino. Quorum Ca. Lothari⁹
 rolus natu minimus imperauit Francis, Lotharius Germa. Ludoui
cus.
 niæ, Ludouicus obtinuit Bauariam, Pipinus Pipini F. eius Pipinus.
 quem

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

Carolus
Caluus.

quē maturius patre uita functum diximus, Aquitaniam, Carolo cui cognomētū Calui fuit, a morte Ludouici patris obtigit imperiū Franciæ, Lotharius & Ludouicus eius fratres bellū mouent, ab eoq; uicti tandē certis cōditionibus, arma deponunt. Ipse demū Lotharius religioni mancipatus, Lothario & Ludouico filijs regno cessit. Ex ijs Lothari⁹ obtinuit Italiā, designatus imperator obiit diē, Carolus igitur is quē dictum Caluū demonstrauimus, ipsius Lotharij patris, magnis nec intermissis itineribus in Italiā contēdens, ab angustijs Alpiū quas ij præsidio firmatas obstruxerant, Ludouici fratris filios eiecit, & a Ioāne Romano Pōtifice appellatus impator, quom ex Italia Franciā, atq; inde Italiā repetisset, agmēq; ultro citroq; sæpe raperet, ut ecclesiæ dignitatē tuere^t & Imperij fines a Mauritanis, qui crebris incursionibus omnia uastabāt, opa Sedechiæ natione Iudæi, quo medico utebat^r, haustu ueneni sublatu^s e medio creditur, eius exanime corpus adu^sq; Vercellas perlatū, indeq; trans alpes in Galliā, Parhisijs ad Aedem Dionysij de more cōdit^r. Post Caluū Ludouicus eius F. habenas imperij tenuit, is q Balbus ab impedimēto linguæ dictus est, ab eodēq; Romano pōtifice declarat⁹, impator apud Cōpēdiū naturæ cōcessit. In regnū successit ex eo nat⁹, & ipse paterno nomine Ludouic⁹, eiusq; frater atate minor (ut Galli gētiliter appellāt) Carlonus, Aquitaniā, Burgundiāq; sortitus est. Vtrūq; Balb⁹ ex honesta quidē puella, sed nō ex iusto matrimonio susceperat. Itaq; Ludouico mature ab humanis exēpto, post paternū decus accepit Carolus eius filius, obitaq; a Carlone die, Carolus in regno accipit^r, ex Ludouico Bauaro, uel (ut alij uocatū malunt) Germanico patre editus, eo quē genuit Ludouicus

Ludouic⁹
c Balbus

Ludouic⁹
cus Car
lonus.

Ludouicus cognomēto Pius. Is Carolus ob ignauia dictus est maleferiatus, quom serium nihil ageret. Itaq ex ocio cōtabuit, & propere fato functus uacuā filio regiam reliquit.

Carolus
male fe-
riatus.

Carolus & ipse nomine paterno fuit homo sine fūco & fallacijs, unde Simplex est appellatus, a Rollone Normanno deorū cultore bello petitus, obtulit ei Stillæ filiaē matrimo-
niū, dūmodo discederet ab armis, & CHRISTI dogma su-
sciperet, accepit ille pacis cōditiōes, & in dotē Neustriā, quæ
mox a Normānis colonis Normandia dicta est. Ipse p Rol-
lone Roberti nomē assumpsit a Roberto Pictauiesi comite
a quo die lustrico sustētat⁹ est in sacro fōte. Carol⁹ aut Sim-
plex uxorē duxit Alginā regis Anglorū filiaē, quæ peperit ei
Ludouicū. Rebellantē generū Rollonem praelio superauit.

Carolus
Simplex.

Neustria.

Ad oppidū Peronam quom uenisset ab Heberto Viromā-
dorū regulo, cui⁹ gratia diuerterat, in custodiā cōiectus est.
Interea Franci Radulphū Carloni Burgundiæ ducis F. re-
gem sibi creant, unde Ludouicus Simplicis Caroli F. Algi-
na matre ex fuga Angliam petijt.

Hebert⁹
Viromā-
dus.

Interim duobus iā lustris Radulphus ita partū regnū tenu-
erat, & Carol⁹ Simplex in carcere migrarat e uita, quom Frā-
ci Ludouicū & Alginā matrē reuocant ab Anglia, q rerū po-
ritus uaria usus est fortuna. Nā carceri mancipatus ad certā
diē fertur a Normānis, & inde eductus Embergā matrimo-
nio sibi iunxit Othonis Germaniæ regis filiam, duosq ex
ea suscepit liberos, Lothariū & Carolū. Remis extremū diē
clausit, illatusq in ædē diui Remigij Christianæ salutis āno
D. cccclx. supstititibus quib⁹ dixi filijs, quorū Carolus priua-
tā egit uitā, Lothario regnū cessit, q nihil illa persona dignū
gessit, nisi q in Normannos & Othonē profectus eius auū

Ludouic-
cus.

Lothari⁹.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI
reduxit exercitum parum decore, decessitq; sine prole, Re-
mis in eadem qua pater æde conditus.

PRIMI LIBRI FINIS.

❧ MICHAELIS RI-
TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS
FRANCORVM, LIBER
SECVNDVS.

Carolus.
Abbas
nomen
Syrum.

VOMQVE Lotharij frater Carolus aspiraret
ad regnum, cuius antea contemptum præ se tu-
lerat, ab Hugone Abbate (Syrum præsulis no-
men id est) eo qui Capetus alioqui uocabatur,
editus, ut aiunt, ex familia comitum Parhisiensium, Aureli-
os in custodiam, Ezellini Episcopi proditione, apud oppi-
dum Landini domicilij sui sedem captus. In eo tamen rerū
statu liberos habuit duos, Ludouicum, & nomine paterno
Carolum.

Hugo.

Hugo tamen incubuit regiæ malis artibus occupatæ, seque
gessit pro iusto rege, quoad obita morte, Francorum regum
conditorijs illatus est ad Aedem Dionysij, diuini natalis an-
no. D CCCC. XCVIII.

Robert⁹.

Hugoni successit ex eo natus Robertus, qui Pontificalis sciē-
tiæ peritissimus, in missarum solennijs, quæ responsoria di-
cuntur, instituit, & rithmicum numerum, cuius est initium
Sancti spiritus adsit nobis gratia. Missarum mētio nos ad-
monet originationē eius nominis indagare, ne quis ut for-
didum

Missæ.

didum respuat. Antiquitas in illa uana deorum superstitione, peracta re diuina, conuersus ad plebem sacerdos aiebat, λαοῖς ἄφρισις, id est, Populis missio, ut est apud Apuleium: quo uerbo potestatem faciebat abeundi uolentibus. Idem mos a nostris etiam seruatus est, ut libo iam libato, per ministrum pronuncietur, Ite missa est. Idem ualet quod ilicet, Idq; id est, ire licet. Nam nostræ religionis autores indifferenter usurpasse missionem missamq; testis est Cyprianus, qui remissam peccatorum sæpe scribit, & id genus alia permul-
 ta. A parte ergo totum sacrificium missa nominatum quasi missio. Sed & respondendi consuetudo iam tum fuit in choris, ut Ausonius ostendit,

Remissa
 peccato-
 rū apud
 Cypria-
 num.

Dyndimacq; idæo respondent cantica luco.

Respōsorium uero nouitium quidē uerbum, sed ecclesiasti-
 ca tractanti, liceat in posterum suis ecclesiæ uerbis uti. Ro-
 bertum moriens Henricus Burgundiæ rex hæredem testa-
 mento scripsit, aduersum tendente Lauderico Aniuersensi
 comite, qui Burgundiam sui iuris esse contendebat. hinc or-
 to bello, uictoria Burgundiaq; penes Robertum fuit. Is ho-
 nori diuorum pluribus & magnificis ædibus extructis, e ui-
 ta migrauit. ad Aedem Dionysij conditus anno uicesimo
 quarto, post initū principatū, liberis superstitis, Henrico,
 scilicet & Roberto, quos ei Constantia pepererat Arelaten-
 sis filia comitis, quam amissa priore cōiuge & Vgone ex ea
 filio superduxerat, Item Simone & Almarico, susceptis ex
 connubio Nouiomenfis Reguli filiæ.

Respon-
 sorium.

Henric⁹.

Burgun-
 dia ad
 Francos.

Paternum decus accepit Henricus, obtinente Roberto Bur-
 gundiam, qui fretus Constantiæ matris studio, quæ cesse-
 rant in Henrici iura cœpit attrectare, conflato inde bello.

Henric⁹

Roberti uirib⁹, & aduersæ factioni impar Henric⁹ exactus regno, cōfugit ad ducē Normānū, cuius auxilio sua recepit. Deniq; regno quod tāto armorū strepitu uendicarat, ultro uiuens Philippo filio cessit. Anno salutis M. Lx. mortu⁹, illa Philipp⁹. tusq; regū conditorijs ad Aedem Dionysij. Philippus igit⁹ Henrici F. a patre accepto regno Bertam Balduini comitis Hollandiæ filiā matrimonio sibi iunxit, ex qua liberos habuit Ludouicū Constantiāq; eaq; dimissa in eius locū Bertrandā duxit, ob eāq; rem a sacris abstentus in iure pontificio dicit⁹ ab Urbano secūdo Pont. Max. Protulit is & regni Arpinus. fines, adiectis Bituricēsisbus emptis ab Arpino duce eorum. Gottifred⁹. Bullonus qui cū Gottifredo Bullono socius expeditiōis in auxiliū terræ, quā sanctam uocant, iturus ad usus belli necessarios per cunīa careret, ipsi Philippo Ducatum uendidit. Itaq; ditio- nis accessione facta Philippus in consortium principatus accepit ex se natum Ludouicum, qui patri successit anno salutis M. CVI. Melduni uita functo, conditoq; ad Aedem diui Benedicti Ligirensē. Ludouic⁹ Philippi F. in Anglos & Henricū gessit imperatorē multa p̄spere. Quomq; Gelasius Pont. max. Henrici suspectas habens opes ad eius fidē cōfugisset, implicit⁹ morbo Matiscone perijt, in eiusq; locū suffectus est Viennensis Antistes Guido cognomine Calistus, is adnitente sūma ui Ludouico Romā uenit, & a cunctis ordinibus faustis acclamationibus exceptus honorē tenuit. Ludouico F. erat & auī nomine Philippus, qui animi gratia Luteciæ Parhisiōrū suburbia obequitans equo obiecta succuli specie cōsternato inde deturbat⁹, interiit. Equidē uereor oblitus operis instituti cuiq; uideri, si de nomenclatura ciuitatis instar Grāmatici disputem, Sed & rerū scriptores hoc

res hoc interdū faciunt, & obiter Homeromastiges, cauendi sunt, ut inquit Plinius Inuenias qui Parhisius in dedinabili forma dicendū per omnes casus affirmet, & ita multorū seruat usus. Alij nescio cuius Architreus uersificatoris (auctoritas em̄ Boetij in dubio est) adminiculati testimonio cōditi tam uolūt a Iulio Cæsare, Parhisiūq; singulariter & scemine nuncupatā, quib⁹ ut nō accedamus ipse Cæsar in primis facit, qui laudū suarū alioqui non obrectator, eius (ut istis placet) operis Parhisiū nūq; meminit, ut aliquoties Parhisiiorum gētis, in qua Luteciā Strabo, Mela Pompo. Pliniusq; & Ptolem. statuunt in eo propemodū tractu, quo nunc est, Parhisius
 Iis itaq; fretus autoribus hanc urbem modo Luteciam, quādoq; Parhisiōs appellare non dubitauī.

Ludouicus ab Henrico Cæsare, de quo iam diximus, alteroq; Henrico Anglorū rege Henrici prioris genero, bello petitus, ossa diui Dionysij, eiusq; sociorū ad id tempus intacta a conditorijs eduxit in aciem, ex qua uictor eadē suppositis humeris in loculos suos maxima cum ueneratione rettulit. Lutecia.
 In consortium principatus ascito Ludouico filio, qui Iunior appellatus oleo tinctus, insigne regij capitis permissu patris accepit, & paulo post administrationē, quom pater morbo lāgueret, ex quo decessit maior sexagenario, quom xxx. circiter annos imperasset. Agens animā deponi se iussit humi in tapeto strato in quo designata crux erat ex cinere. Sepultus & ipse est ad Aedē Dionysij supstitibus (extra Ludouicū) quatuor eius filijs, Henrico Episcopo bellouacē. Philippo Parhisiensi archidiacono, Petro qui filiam Reginaldi comitis uxore ducta, defuncto socero decessit, & alio cuius apud autores nomen haud inuenio quem Roberti comitis Ludouicus uictoriam obtinuit.
Ludouic⁹ iunior.
 Pertici

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

Pertici Druidarumq; patrem fuisse memorant.

Ludouicus iunior adhuc uiuente patre despondit Elionorā unicā ducis Aquitanīæ filiā, qua duarum ex se puellarum iam matre dimissa. Constantiam regis Castellæ filiā superduxit, eaq; ex secundo partu mortua, Alisam Blesensi comite natam sibi iunxit, ex qua exacta pene ætate, multis precibus fatigato deo, Philippum sustulit, eum cui inde cognomentum fuit Adeodatus, quem pater ægre puberem, quom bis septenos impleteret ānos, ad regium decus euexit, oleoq; tingēdum curauit, & ornari diademate primum Remis, iterum Parhisijs apud Lutetiam.

Per eosdem dies obiisse fertur Ioannes quidam de temporibus, cuius uitæ longinquitas absoluit antiquorū fidem, nec fabulosum uideri sinit Arganthonium Tartesiorum regem centum quinquaginta annis uixisse. Cyniram decem amplius. Aegimium ducentos ut in Aetolia quosdam gentis Epiorum. Reges Arcadum trecentos, in Illyrico Dandome quingentos. a principatu nanq; Caroli magni ccdxi. circiter annos in rebus humanis fuisse creditur. Expeditionē præterea Ludouicus cum Conrado imperatore paribus auspicijs in terram sanctam suscepit, obita demum die, sepultus est in Aede cœnobij de Barbello, quod ipse uiuens extruxerat.

Philippus Adeodatus, acceptis a patre regijs insignibus ad huc adulescens, omnibus exemplis usus est in Iudæos iudicio conuictos, Christianum puerum quotannis immolare solitos. in eos etiam qui conuicia faciunt in deos edicto, pœnam statuit. Defuncto patre Iudæos regni sui finibus eiecit, in Anglos & eos qui man⁹ ecclesijs inferebāt, egregie multageffit.

Philipp⁹
Adeoda-
tus.

Ioannes
de tpib⁹.
Longaui
reges.

Philipp⁹
Adeoda-
tus.

Iudæorū
expulsio.

Matrimonio sibi iunxit Isabellam Balduini Comitis Annoniæ filiam. Copias ad asserendam terram sanctam duxit expeditionis socio Ricardo Anglorum rege, Christiani natalis anno M. CLXXXIX. Basilicas Apostolorum Petri & Pauli in urbe uisit, & Cælestinum pōtificem max. Quomq; sub eius principatu Iudæi, Christiani generis hominē spīnis coronatū, crucis patibulo suffixissent apud Braium muliere, quæ tūc oppido potiebatur emptā muneribus, ut rem dissimularet, eo Philippus agmine raptim ducto Iudæos octoginta, quot in eius potestatem uenerūt, alijs in fugam cōiectis, excitato rogo uiuos cremauit. Isabella iam fato functa, Sororem Caym Dalmatarum regis Embergam duxit. eaq; mature dimissa cum Maria Boemorum Ducis filia nuptias celebrauit. Iudæis grandi ab eis accepta pecunia reditum concessit & domicilium Parhisijs. Ludouico quem filiū suscepserat ex Isabella, Blancham despōdit ex rege natā Castellæ, Ioannisq; sine terra sororem eius, qui Ricardo successerat in Angliæ regno, diem clausit, anno salutis M. ccxxiij. rerum potitus annis quadraginta quatuor, ad Aedem Dionysij conditus.

Iudæorū
reditus.

Regni gubernacula Ludouicus excepit eius nominis octauius Adeodati F. annum agens xxxiij. materno genere in Caroli magni regnum ius habere prætendebat. Etenim Carolus Ludouici quarti F. is quem demonstrauimus ab Vgone capeto Landini Custodiæ mancipatum, genuit Emengardam qua matre Balduinus est editus Annoniæ comes & Isabellæ pater eius, quæ Philippo peperit Ludouicū, qui domitos Auenionenses, ab hæreticorum laqueis, in quos inciderant, quom non posset euellere, septimo demum

Auenio
expugna
tur.

d anno

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

anno securos edicti inq; opinionis errore pertendentes ad
ortus, eorū moenia solo æquauit, trecentasq; euerit domos,
inde protinus in Albigēses eiusdem sectæ profectus, quom
suum reduceret exercitum subita ui morbi correptus obiit
ad Monpenserium. Defuncti corpus illatum Parhissios est
ad Aedem Dionysij tumulatum iuxta patris Philippi sepul
chrum. Superstitēs ei fuerunt quatuor ex Blancha liberi, Lu
douicus eodem quo pater nomine, Robertus, Alfonsus, &
Carolus.

Ludouicus non?

Itaq; Ludouicus natus maximus, ille qui mox a Bonifacio
consecratus est octauo Romanorū pontifice, paternum de
cus accepit, annum agens duodecimū, Roberto fratri per
misit Arthesium, post & Atrebatum largitus est, oppressit
in se surgentē principū factionē, profligatis Anglis, quos il
li numerū prædæq; spe sollicitatos in Galliā trañcere cōpu
lerant, habuit uxorem Margaritam filiā comitis prouinciæ
quæ Narbonensis appellatur, pars Galliarum quæ interno
mari alluitur, Brachata antea dicta, amne Varo ab Italia di
screta Apiumq; iugis, eiusq; fratri Roberto ducis Braban
tiæ filia nupsit. Erexit & Ludouicus sacellum quod sanctū
uocāt. Ibiq; lanceam, spongiāq; dominicæ passionis instru
menta, quæ Balduinus Imperator Constantinopolis ei do
no miserat, ornatissime collocauit. Alfonso etiā fratri comi
tis Tolosæ filiam, Carolo Beatricem Germanā suæ cōiugis
eodēq; patre natam cū spe successionis ad comitatum locan
das curauit. Ipse Alfonso comitatus Aluerniensem, Pictaui
ensemq; Carolo Cenomanēsem largitus est. Hic est ille Ca
rolus qui Siciliæ regno potitus, hodieq; primus appellatur.
Ipse Ludouicus uoti reus, ob ægritudinē qua laborabat ad
medicorum

Sacellum
sanctū Pa
rhisien.

Carolus Si
ciliæ Rex
Ludouicus.

medicorū desperationem suscepti, profecturus in terrā sanctam, Regni curā Blanchæ matri Alfonsoq; germano commisit. Ingressus iter offendit Innocentiū quartū Pont. max. Lugduni, suppliciter auxilia petentem contra Federici secundū impotentem dominatum, quo se Roma pulsum dicebat inde trās mare petijt Asiā, Damiatamq; Aegypti urbem ui cepit in ea tamen expeditione multa passus incommoda cum Carolo tandem fratre captus in Saladini potestate uenit, a quo pacti certum auri pondus, postliminio dimissi in Galliam reuerterūt, ubi Ludouicus plura monachorū Cœnobīa cōdidit, & Asyla Misericordiæ consecrata quæ etiam nunc extant. Autore demū pontifice salutis anno M. cclxix. classem duxit in Aphricam, stipatusq; tribus filijs Philippo Ioanne, & Petro Saracenorum uictor, apud urbē moritur, cui nomen Tunæ. Exectum iamq; per annū siccātū corpus in Gallias aduehūt, & ad Aedem Dionysij de more tumulant, extis exenterati cadaueris in Sicilia conditis in templo Montis (ut uocant incolæ) regalis.

Imperiū Philippus excepit, is cui nupta fuit Isabella Iacobi regis Aragonū filia, atq; in dotē traditū Carcasonū. quom tamē is antea cessisset iure, si quod ei competeret in Celtiberiā, quæ Catalania nunc est, & Ruscinone, cum patre castris in Libya positis obsidionem non antea soluit, q̄ supplicem Regē compulit, iniquas pacis accipere conditiones. In Galliam rediens ad diem consilium Lugduni coegit anno salutis M. cclxxij. cui Gregorius Pont. max. interfuit & præfuit. Isabella cū ter ex eo iam peperisset, Ludouicum, Philippumq; & Carolum, naturæ concessit, eius uir alterā duxit uxore Ducis Borbonij filiam, quæ Ludouicum priuignum ueneno
d 2 tollendum

Philippus.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

collendum curauit. Interea Philippus in Aragonum regem Petrum mouet, occupatam ab eo Siciliam, quæ concesserat in eius patris ius, quem Carolum primum fuisse demonstrauit, belli causam prætexuit, Aliquot oppidis insulæ iam potius subita uis morbi solutus est. Superstitibus ex Isabella Philippo, qui patri successit & Carolo Vallesij comite, ex Maria Ludouico comite Ebroicensi, Margarita ac Blancha filiabus, quarum altera Anglorum regi, altera Austriæ Duci nupsit.

Philippus
Pulcher.

Clemens
quintus
pontifex
maxi.
Templarij.

Ludouicus
Vtinus

Philippus itaque Pulcher a, præstantia formæ cognominatus, initio similitudines cum Bonifacio Pont. max. deinde professas exercuit inimicitias, edicto quoque prohibuit ex regni sui finibus auri, argentiue facti, infectiue quicquid Romam ferri. Demum proditione Sarra columnæ, qui sub eo stipendia faciebat, ex quo Pontifex oppido trahebat originem, comprehensus in urbem deducitur, ubi paulo post ex animi mœrore lapsus in ægritudinem breui perijt. Hoc ipso Philippo regnante, Clemens Quintus ex urbe migravit Auenionem, Sedemque pontificatus eo transtulit anno salutis M. cccv. perque Septuaginta quatuor annos secuti Pontifices ibi permanserunt. Eorum qui Templarij dicuntur instituta iam olim secta, ab ipso Clemente Viennæ damnata est, anno postquam transiuit in Galliam septimo. Philippus habuit liberos tres, Ludouicum qui dictus est Vtinus, excepitque mortuo patre sceptrum, regemque Nauarræ, & Philippum Pictauiensium comitem, itemque Marchiæ comitem Carolum, quorum duorum coniuges adulterij delatas apud socerum satis constat in carcerem coniectas. Excessit inde Philippus, anno salutis M. cccxij. mense Nouembris, illatusque est in Aedem.

Aedem Dionysij, quom regnasset annis duodetriginta-
 Ludouicus is cui cognomentum fuit Vtinus, Rex Nauariæ Ludouic
 Philippo patri successit, initoq; statim principatu in quos- cus Vtin
 dam patris amicos capitali supplicio animaduertit, & Iudæ,
 os intra regni sui fines, habere domicilio locum permisit.
 Vxoremq; duxit Clementem Roberti regis Siciliae sorore,
 quæ necessitudinis aliquo uinculo sibi propior erat. Haud
 enim dubia fides est Diui Ludouici filium fuisse Philippū,
 quo patre Philippus cognomento Pulcher editus est, is qui
 Ludouicum genuit, quo de nunc agimus. Ex altero cognati
 onis gradu, Carolus Ludouici frater ob merita cōsecrati Si- Carolus
 ciliae rex, alterum Sustulit Carolum, quem secundum uoca- secundus
 mus, is numerosam prolem suscepit, & in ea Martellum, Ro-
 bertum, Clementem, quæ Ludo. nupsit, eique mature elato
 grauida superfuit. Exactis iam mensibus, utroque maturo
 Clemens enixa infantem est, cui postea Ioanni nomen fu-
 it, is patris imperium suscepit, remq; administrauit per Phi-
 lippum patrum Pictauiensium comitem. Nec multo post
 fato functus, occasionem Philippo dedit, ut regnum quod
 antea procurabat, in se transferret.

Philippus ergo Pictauiensis eius nominis Quintus, quom Philipp⁹
 tres haberet filias, ex his unam duci Burgundiae, aliam comiti
 Niuernensi, tertiam Delphino Viennensi matrimonio col- Bellū cer
 locauit, absq; uirili sobole quom decessisset, execti cadaue- tamen &
 ris exta, contendentibus inter se minorum, praedicatorumq; uere Chri
 sectae flaminibus apud utrosque bifariam condita sunt, ad stianum.
 Aedem Dionysij corpus illatum.

Ab hoc regnum Carol⁹ eius frater accepit, Marchiae comes Carolus
 & ipse cognomēto Pulcher, is in spem successionis grauidae Pulcher.
 d 3 coniugis

MICHAELIS RITHI NEAPOLITANI

coniugis utero relicto mature decessit. Dum conceptus utero matris in spem regni gestatur, agi coeptum cui potissimum rerum cura committeretur, ad se quisque provinciam summa contentione trahebant duo maximi competitores Carolus Vallesius alterius Caroli patruus, eius quem Marchiae Comitem demonstrauius & Regem nouissime fato functum, & Edouardus rex Anglorum tertius ex Maria natus eiusdem Caroli sorore. Effusa principum studia Vallesium prætulerunt. Interea Vallesius interrex obiit. Itaque de terioris sexus infante quam Regina pepererat e gubernaculis eiecta, Philippus Caroli Vallesij, defuncti F. & Catharina Balduino patre genitæ Constantinopolis imperatore, regia potitus est.

Philippi
Vallesij
parentes.

SECUNDI LIBRI FINIS.

• MICHAELIS RITHI NEAPOLITANI, DE REGIBVS FRANCIAE, LIBER TERTIVS.

Philippus
Vallesius

HILIPPVS Vallesius huius nominis Sextus aduersus Edouardum Anglorum regem bellum sumpsit. quod is eius auunculo Carolo sine uirili prole defuncto, iure gentium sibi qui propior esset a stirpe, regnum competere contendebat. Inito sepe praelio tandem Philippus apud Clusas Anglos nauali pugna superauit

rauit. Ab Imberto præterea Viennæ Delphinio Philippi
 Pictauiensis eius appellationis Quinti Regis ex filia nepo-
 te, Philippi uero Vallesij, qui nunc in manibus est Sobri-
 ni, quom liberis careret, impetrauit, ut successorem sibi de-
 signaret ipsius Philippi nepotem Carolum ex Ioanne pa-
 tre genitum Duce Normanniæ, filiorumque eius natu ma-
 ximo. Mox Imbertus accepta a Philippo pecunia iurauit
 in uerba sectæ Prædicatorum, principatuque Philippo ces-
 sit, exindeque Delphinatus penes Francorum reges fuit,
 aut eorum filios natu maximos. Hominem Philippus exi-
 uit ætatis anno quinquagesimo septimo, principatus sui ui-
 cesimo tertio. Conditusque est ad Aedem Dionysij.

Delphi/
 natus ad
 Francos.

Post eum Ioannes eius F. accepit imperium, qui dum pa-
 rum prospere cum Ricardi Anglorum Rege Edouardo
 Filio manum conserit, accepta clade uiuus in hostium po-
 testatem uenit, & cum eo circiter Equites Centum septua-
 ginta. Quibuscum Burdegala deductus, acceptis conditi-
 onibus & promissa grandi pecunia, quarto post anno di-
 missus est. Ex eo nati sunt qui patri successit Carolus, Phi-
 lippusque comes Turonensis, & Ludouicus Andegauix
 Dux, Bituricensisq; Dux. Ioannes anno salutis Millesimo
 Tricentesimo sexagesimo quarto, Landonis e uita quom
 migrasset, ad Aedem Dionysij conditus est.

Ioannes

Carolus in locum patris habenas imperij sumpsit, is qui Sa-
 piens appellatus est, & de more Remis ex oleo tinctus, acce-
 ptoq; regij capitis insigni Parhisios redijt, euestigioq; Phi-
 lippū fratrem Burgūdiæ ducē declarauit, ab eo tamē antea re-
 cepto Turonensi comitatu. Philippus aut quom Margaritā
 Ludouici Flandriæ cōubio sibi iunxisset, defuncto socero
 Flandriæ

Carolus
 Sapiens.

Flandriæ comitatum per uxore quæ patri successit, adeptus est. Ipse Carolus in magna pecuniæ facultate, uestigalibus imponendis acerbior fuit, legem præterea tulit apud Francos ut regis filius natus maximus, amisso patre, statim ingressus annum quartum decimum per se regnū gereret. Huius principatu Gregorius xi. apostolicam sedem, cui tum præerat ex Auinione Romam reduxit. Carolus apud Viennas agri Parhisiensis parte diem clausit, illatus in Aedem Dionysij, salutis anno M. lccxi. superstitionibus intra pueritiam liberis, natus maximo Carolo & Ludouico. qui Dux Aureliensium post ea fuit. Moriens pater testamento cavit, ut Ludouicus Andegauensis ætatem Caroli filij regeret, remque moderaretur, quoad ille pupillus esset. Carolus & ipse pater nomen ætate nondum integra, Ludouici patris consilio ut moriens pater mandauerat, omnia gerebat, is quom uenaretur in saltu, cui nomē Sylvanecto, ceruum cepit, æneo circa ceruicem torque, cū hac inscriptione, HOC ME CAESAR DONAVIT. Itaque ex illo instituit, ut & ipse, sui que posterius effictam in campo liliorum cerui imaginem cum aureo torque pro insigni haberent. Aurelianensium duci sine prole defuncto quom successisset, eos habendos Ludouico fratri concessit, & si receperat Aurelianensibus eosdem a regni corpore non auulsurum.

Per idem tempus Clemens VII. Pont. Roma. autor ecclesiasticæ seditionis legem tulit, de gratijs expectatiuiis & annatis. Ad hæc Ioannes Monteforus eius sectæ professor, quæ Prædicatorum dicitur, in concione Parhisijs ausus affirmare, matrem domini non esse conceptam sine originali labe coram Innocentio VII. Romanorum pontifice causam dixit

Carolus.

Cervus
torquetur.

Ioannes
Monte/
forus.

dixit, a quo palinodiam canere coactus est.

Ludouicus insuper Andegauensium dux eius patruus Neapolitanorum rex appellatur, ibiq; diem clausit. Idem Carolus ingenti praelio uictis Flandrensibus, in quo quatuor hostium milia cecidisse rumor est, infregit Parhisiensium, cum in eius patrem, tum in se contumaciam. Nam uestigalia a plebe per tumultum sublata restituit. ferreas etiā catenas quibus impediri uiæ iam tum antiquitus solitæ tolli iussit. Urbisq; portas dirui, neq; clementius egit in Rothomagenses, quos eiusdē culpæ uolebat affines. Elatis alijs quoscūq; susceperat liberis, unū Carolū superstite reliquit & successore. Laborauit interpellato furore dū uixit, & argumēta commotæ mentis interdum dabat. Eius etiam frater Aurelianus Dux Ludouicus immixtis percussoribus a Ioanne Burgundiae Duce eius sobriino noctu Parhisijs interemptus est. Ipsi quoq; Ioanni par exitus uitæ, eademq; necis fors obtigit, a quodā Ludouici familiari iugulato. Carolus autē Rex anno salutis M. ccccxxij. diē clausit. Ab eo regnauit & ipse nomine paterno Carolus, quem uulgo Septimum memorant, quom satis ex historiæ fide constat, octauum fuisse. Carolus enim Magnus, Carolus Caluus, Carolus iners & maleferiatus, Carolus Simplex, Carol⁹ Marchiæ comes & Carolus is quem per interualla furere solitū demonstrauimus, ante eum rerum potiti sunt.

Hic autem Carolus Anglorum, Burgundionumq; bello petitus, omnibus regni finibus amissis, extra Biturices, eo se contulit. unde Bituricensium Rex ab hoste per ludibriū dictus est. Henricus enim Henrici regis Anglorum Filius inter titulos, Angliæ Franciæq; regē se scribebat, specioseq; iacta-

Rex Neapolitanu
Flādrēn.
uicti.

Carolus.

Ludouic.
Aurelianus
ni cades.

Carol⁹ septim⁹ dicendus
octauus.

Bituricensium rex.
Anglorū
assertio.

e bat se

bat se non armis aliena occupasse, sed iniecta quodammo-
do manu regnum Franciæ, quod optimo iure sibi compete-
ret, asseruisse, Tum quod e maioribus suis, Edouardū Phi-
lippi Pulchri ex Maria filia nepotem, quom nulla uirili pro-
le Carolus Marchiæ dux obisset diem, Philippo Vallesio
posthabendum non fuisse diceret, tum maxime quod eius
patre Henrico ducēte Caroli de quo sermo nunc est sorore
triginta annorum pace inter Anglos & Gallos firmata, foe-
deris & nuptiarum conditionibus adiectum uideri uolebat
hoc, Vt si coniugi superesset Henricus ad eum Franciæ re-
gnum spectaret, si minus ex eodem matrimonio procrean-
di liberi, defuncto Carolo septimo succederent. Afflictis ita
q̃ Caroli rebus ex oppido Valcolore puella circiter annorū
xx. Regem adiit, armisq̃ uirilibus instructa militis obibat
munus. Eius auspicijs & ductu Aurelianēsis urbs ab Anglo-
rū obsidione eximitur, & aliquibus in locis prospere pugna-
tum est. In Gallia quoq̃ Belgica receptæ pleræq̃ ciuitates &
in ijs precipua Remensis, ubi Carolus more maiorū tinct⁹
ex oleo regium capitis decus accepit. Interim Puella de qua
dixi, dum Gallis obsessis apud Compendium subsidio ue-
nisset, eruptioneq̃ facta in oppidū se reciperet, insidijs exce-
pta, uenit in hostium potestatem, quā Ioannes Luxembur-
gus Anglis ut ancillā uendidit. Illi Rothomagum deductā
ultimo supplicio afficiūt, adiecta causa, quod mulier oblita
sui sexus habitum uiri sumpisset. Habuit Carolus filiū Lu-
douicum nomine Delphinum Viennæ, cui Margaritam re-
gis Scotorum filiam despondit, ipse Ciarloctam sororem
ducis Allobrogum, uel Sabbaudiensium matrimonio sibi
iunxit. Recepta q̃ Lutecia Parhisiiorum ualida fames. incu-
buit,

Puella
Franciæ.

Ludouic⁹
cus xi.

Fames.

buit, editæq; sunt a lupis hominum cædes. Ipse quoque Ludouicus Delphinius alēdus a patre emādatus ad Marchiæ comitem abiecta disciplina paterni regni fines incursionibus infestare cœpit, & urbes ad defectionem sollicitare. Sexto tamen ex quo descīuerat ab ipso mense, cum patre rediit in gratiam.

Per idem tempus Aurelianensiu Dux Carolus eius Ludouici F. quē Parhisijs interemptū diximus, ab Anglis apud quos inter captiuos per annos xxv. fuerat quatercētenis aureorū milibus datis, postliminio dimissus ad sua rediit. Carolus autē Rex Ioanne Dunensi comite Aurelianensis Ludouici Notho filio Duce, ab Anglis Normanniā recepit in Normannia recepta. tra annū & dies sex, ex quo bellū mouit, in qua sunt oppida quatuor nonaginta munitissima, Sex urbes Episcopales & una Metropolitana. Recuperauit & Aquitaniā quā cxl. per annos Angli tenuerant. Iterato uictis Burdegalensibus & Aquitaniā iam pacata Ludouicus impetrata a patre missione, reuersus est in Delphinates, inde quom omnia ageret in prædā, proindeq; pater in eū mouisset, ad Pihlippū Burgundicæ Ducē se recepit, apud quē decennio fuit, adusq; patris obitū. Fuit & Magdalena filia Carolo, quā Ladislao despōdit Imperatoris Sigismundi filio, qui rerū potiebatur apud Vngaros, ea tamen ad uirū deducta nō est, immatura morte præuentū. Deinde Rex inedia periit a medicis iniuncta, contra uim ueneni quod affirmabant ei datum.

Habenas imperij Ludouicus accepit undecimus, initoq; ita Ludouicim principatu pceres opinati iniquū sibi fore, eius fratrem Bituricensiū Ducē Carolū in Ludouicū sollicitant, isq; primō se cōtulit in Britānos. Interim Ludouico apud Monlericū a Ludouici
e 2 Carolo fuga.

Censi Pa
rhisienses

Carolo duce Burgundiæ fuso, proceres iunctis copijs urbem Parhisorum, quo Ludouicus ex fuga se receperat obsident, agiq; de pace coeptum, quæ data est ijs cōditionibus, ut Carolus Ludouici frater Bituricensi ducatu cederet, acciperet Normanniam, certa pecuniæ summa, uel urbes ijs uiritim darentur, qui cum Carolo senserant. Itaq; uoce præconis ad tertium Kalē. Nouembris anno salutis M. cccclxv. pacē promulgata anno sequenti, Parhisiōs adorta pestis, ad hominum quadraginta milia dicitur occidisse. Ludouicus Lustrum condidit, armatosque Parhisienses bis censuit, semel quom bellum Burgundis indixit, Christiani natalis anno M. cccclxvij. iterum quom per oratores Aragonensis Rex ab eo pacē peteret in bello Perpenianico. Priore lustro censa sunt hominum milia septingenta, posteriore quatuor & centum. Carolus instaurato bello mouit in Ludouicum, q̄ ab eo contra fœdus a Normannia deturbatus esset. Auxilium ferebat Carolo Britannia dux, unde Ludouico necesse fuit, ut rem componeret, Aquitaniam fratri concederet, tanq̄ patrimonij portionem. Sed eo non ita multo post haustu ueneni sublato, Ludouicus Aquitaniam recepit. Ducem quoq; Nemosij causam dicere coegit, & Loysium Luxemburgum copiarū Præfectum, quem Conestabulariū Galli uocant. Et damnatos secuta pœna est, utroq; securi percussio. Carolus interea Burgundiæ dux Edouardum Angliæ regem Ludouico hostem fecerat, & is in Galliam traiecerat armatorum uiginti milia, diffusus itaq; rebus suis Ludouicus in colloquium cum Edouardo descendit ad Pigniacum grandiq; pecuniā nō in præsens modo pacem, sed etiam inducias emit in annos septem certum stipendium pactus in annos.

annos singulos. In acie mox eo bello quod Duce Renato Lothoringo gesserunt Heluetij cæso Carolo Burgundionū Heluetij, Caroli Burgundii cædes. duce Ludouicus præsidio nudatam nactus, superiorē Burgundiam recuperauit, eiusque filio nati maximo Margaritham Caroli Burgundi neptem despōdit, ex Maria filia, quæ Maximiliano de Austria Romanorum regi nupta Margaritam pepererat. Inde pacem cum Flandrensi habuit, in aduersam ualitudinem lapsus anno salutis M. cccclxxxiiij. Turonis obiit, illatusq; in ædem Diuæ Mariæ ad Cleriacum. Subiit in eius locum Carolus Delphinus, is quē susceperat ex Ciarlocta Sabaudienſi, quom duas antea puellas peperisset, quarū alteram pater eo tempore Pyrrho de bello ioco nunc duci Borbonienſi collocarat, alteram Ludouico Aurelianensium Duci, qui postea defuncto sine prole Carolo successit.

Rumor est Caroli die natali inuolasse cubiculū, in quo editus est examen apum, quod & Ludouicus pater, & qui aderant, in prodigiū uerterunt. Et iam Carolus agebat annū tertium decimū, quom regnum inijt, Annæ sororis eius, Pyrrhi de bello ioco cui nupta erat Anna, consilio gerebantur omnia, quod indigne ferens Aurelianensis Ludouicus excluso se regnum per alios administrari, socijs quibusdā principibus qui cū eo sentiebant, utilitatis (ut aiebat) publicæ gratia, bellum mouit, auxilio Britānorum fretus, initium motus in campo Aurelianensi factus, quom Carolus se recepisset Aurelios, & ipsi Bugliansiacum tenerent. Egressus obuiam cum exercitu Carolus Ludouicum referre pedem cōpulit, is in fidem ducis Alanconij cōfugit, interea dum eius hospitio utebatur agere de pace per oratores & internuncios non.

cios non desinebat.

Honestis ita q; conditionibus impetrato reditu uenit ad Carolum, Verum sibi timēs, ut postea causatus est, apud eum diu non fuit, in Blesiam primo elapsus, inde unius diei itinere proximos Britanniae fines petijt.

Interea ciuiliū bellorū motus a Ioanne Borbonij Duce Angolismensi q; comite excitati, Carolum coegerūt adhuc adulescentem cum copijs ad Bituricenses accedere, sed ab armis honestis conditionibus utrinq; discessum.

Margari-
ta.

Quom Ludouic⁹ in humanis ageret impuberi Carolo Margaritam despōderat Maximiliani Romanorū regis ex Maria Burgunda filiam. Veniebant ex Britannia Carolo nuncij minus læti, in armis esse Britannos, omnem q; belli impetum in Galliam effusuros. Ita q; occupandum sibi ratus, Ne matensem adortus urbem cū toto comitatu redegit in potestate. Ea res Maximilianū mouit in Carolum, q; is indignū putaret in conspectu pene suo Britanniā, quā spe uorabat, a Carolo uexari, quippe Maximilianus amissa Maria Caroli socru nouas nuptias cum filia Britannorū Ducis affectabat. Ita q; coepit excursionibus & iusto exercitu Picardiae fines urgere. Verum Carolus & si per legatos bellū gerebat. Alamannis tamen profligatis eius conatus facile repressit. Expeditionēq; in Britannos institutam prosecutus, Annā Francisci Britannorū Ducis filiam, quæ mortuo patre, rerū potiebatur, & Maximiliani connubio per oratores & certos homines erat pacta, coegit imperata facere Britannis ingenti prælio uictis ad Diuum Obin. in quo Ludouicus Aurelianus captus ad Carolū deductus est. Carolus Annā dimissa, Margarita matrimonio sibi iūxit, ex qua duorū subinde liberorum

Ludouicus
capit
Anna du-
citur.

liberorū pater, utrunq; extulit. Pacata iam Britannia Andā
 gauensiū ius in regnum Neapolitanū, quod sibi generis se-
 rie competeret bello persequi statuit. cum maximis itaque
 copijs Augusti mense profectus proximo Febuario Nea-
 poli positus est & regno, qua fortuna atq; euētu latius & di-
 stinctius alibi demonstrauius. In Gallias exercitum redu-
 centi iter intercludere Veneti. Longobardiq; tentauerūt ad
 annem Tarum iunctis oppositi copijs. At is acri cōmisso
 praelio per ingentes hostium strages armis iter aperuit. Inte-
 rea Neapolis a Caroli fide descuerat, & redeuntibus Arago-
 neis portas aperuit. Carolus in Galliam reuersus agitabat
 animo regnum recuperare, sed eius cōsilia mors interrupit.
 Aprilis em nocte septima, quā celeberrimus Christianis di-
 es Palmarū sequitur, Apoplexia periit, absq; liberis, illatus/
 q; est ad Aedem Diui Dionysij prope Luteciā Parhisiōrū.
 In eius locum certantibus omnium studijs summoq; princi-
 pum consensu suffectus est Aurelianēsiū Dux, is de quo
 paulo ante dixi, Ludouicus. Qui nihil habuit antiquius, q̃
 primo quoq; tempore per dispositos equos & litteras Ale-
 xandro Sexto Pont. Max. ceterisq; finitimis potentatibus
 significare se regem declaratum. Quomque de more Coro-
 nam Remis acciperet, atque ex oleo caelesti tingeretur, ecce
 nuncius affertur a Maximiliano Romanorum Rege. Bur-
 gundiam bello petitam. Ludouicus obuiam missis Ducib⁹
 ubi satis in praesens prouisum putauit, inaugurationē suam
 profectus, inde discessit obiterq; lustratis aliquot regni sui
 ciuitatibus Luteciam Parhisiōrum uenit. Ciuitas omnis ob-
 uiam effusa cum cōiugibus ac liberis, sacerdotes insignibus,
 ut moris est, intrantes primum Reges acceperunt.

Neapolis
capitur.

Ludouic⁹
cus xij.

A Regibus

Philippus
archidux

Expedi-
tio in
Sphortia

A Regibus Hispanorum missi legati renouata, firmataque pace redierunt. Anglorum Regi seruatum fœdus, quibus ictu conditionibus cum superioribus utrinque Regibus, id amplius additum, ut alterutrius tantum uita finiretur. Audita quoque est a Philippo Austriæ duce, Flandriæque Comite legatio cum qua conuenit, ut quatenus intra Francorum fines imperat Philippus, in uerba regis iuraret, oppidaque ei restituit omnia quæ tunc erant reddenda ex icto fœdere cum Carolo octauo. Cum Veneris & Florentinis oratoribus, utriusque gentis nomine, percussum fœdus.

Rebus ita compositis expeditionem sumit in Ludouicum Sphortiam Mediolanensis incubatorem principatus ad se spectantis ex successionem Valentinæ eius auia, Ioannis Galeaz primi Ducis Mediolanensium filia sponſaliorumque tabulis, in quibus cautum, ut si genus ex stirpe uirili deficeret ad Valentinam, eiusque liberos imperium deuolueretur, eaque conuētio Pontificis etiā decreto firmata est fore. quom per id tempus imperij sedes interregno uacaret. Itaque primo eius aduentu, fugato Sphortia Ludouico, potitus insubribus, excepta Cremona quam Venetis ex fœdere concessit, Ipse etiam Rex Mediolanum uenit, ubi simul ac Insubres, & qui Genuam colunt Ligures in eius uerba iurauerunt, in Galliam rediit. Antequam discederet, in Galliam Togatā, quā uocant Romandiolam, partem copiarum, tormentorumque misit, ad expugnandum Forum Cornelij, quod hodie mutato nomine dicunt Imolam, Forumque Lium quod adhuc appellationem retinet, aliasque in uia Flaminia quasdam ciuitates, quibus in potestatem Cæsaris Borgiæ Valentinensium Ducis, & Alexandri Sexti Pont. Max. filij redactis, iter Pisaurum

faurum uersus ingrediuntur, & ecce Mediolanēses ad Asca-
 nium Mariam Sphortiam Cardinalem Ludouici fratrem
 deficiunt, & Ascanium primo intra muros accipiūt. Mox eti-
 am cum Heluetiorum Germanorumq; cōducto milite Lu-
 douicum. Proinde reuocatis e Flaminia copijs nouoq; sup-
 plemento e Gallia misso Ludouicum Sphortiam sine certa
 mine uiuum Galli capiunt Arcem Nouariæ tormentis, ad-
 motisq; machinis oppugnantem. Quom paulo prius urbe
 facta deditione potitus esset, in hostium potestatem uenit,
 a Germanis desertus. Ii nanq; promissa a Gallis impunita-
 te & tuto reditu domum cupide reuerterūt. Nec multo post
 Ascanius in fugam coniectus, incidit in præsidium Veneto-
 rum, Ductusq; Venetias intra paucos dies a Venetis belli
 socijs ad Regem mittitur. Appulit etiam Ludouicus ani-
 mum recuperando Regno Neapolitano, initoq; fœdere cū
 Ferdinando Aragoneo & Elisabeth Hispaniæ regibus ijs
 conditionibus, ut bello partum regnum Neapolis ex æquo
 diuiderent, Alexandro Sex. Pont. Max. quicquid ecclesiæ
 competeret utriq; concedente, protinus ineunte uere copi-
 as eo mittit Promontorium Gargani, sustinet eiusdem no-
 minis oppidum Apulis cognomento Daunijs attributum,
 quod Hispani sibi deberi contendebant ex ipsis conditioni-
 bus societatis, & formula fœderum Gallis in medio relictū
 communeq; ex æquo diuidendum reclamantibus, initio di-
 sceptari iure cœptum, mox incalcentibus animis & gliscen-
 te iurgio ad arma discursum. Galli priores Hispanos acie
 pulsos intra Barolum compulerunt, unde liberius euagan-
 di copiam per omnes regni fines adepti, neglexerūt Hispa-
 nos obsidere, qui Barolū præsidio tenebant, & arces aliquot.

Ludoui.
 Sphor. ca-
 pitur.

Ludoui.
 in Nea-
 polim.

Hostes ad omnes occasiones intenti, Barolo silentio noctis egressi Rubum perueniunt, oppidoque expugnato, præsidium Gallorum opprimunt.

In ipso fere tempore Germanorum peditatus, ab Hispanis mercede conductus occurrerat, unde tantum fidutiæ creuit Hostibus, ut Nono Kalen. Maij Christiani natalis anno M, DIII. eductis omnibus copijs ad pontem Cannarum castra posuerint, haud procul a Gallorum castris, quæ secundum ripas amnis Aufidi ad Caunusium habebant. Postridie tentantibus Hispanis oppidum Cydoniolæ ui capere, quom Galli subsidio uenissent acriter utrinque pugnatum, donec equites Gallorum ab extrema acie nullo premente sese receperunt. Ea re animaduersa, Equites Hispanorum auxiliares Itali, Gallorum a fronte præliantium latera adorti perturbauerunt. Iis ita fugatis uictoria fuit apud Hispanos. In eo prælio occubuit Ludouicus Nemosi dux Armigniaci comitum gentilis, qui Legatus Regis personam uicemque sustinebat. Hispani secundis rebus elati, non ita multo post Vrbe Neapoli arceque, quam uulgo nouam Lucullianaque quam a forma uocant Oui expugnatis regno potiuntur. Quæ bello superfuere Gallorum reliquiæ ex fuga primum constiterunt in ripa Liris ad Sinuessam, deinde Caietam se receperunt, operibusque ab hoste circumdati constanter impetum sustinebant.

DE REGIBVS FRANCIAE

LIBRI TERTII

FINIS.

MICHAELIS RI-

THI NEAPOLITANI, DE REGI-

BVS HISPANIAE, LI-

BER PRIMVS.

HISPANIAE ueterem formam mutari saepe contigit. Initio Reges eam habuerunt ex gente Curetum, Gargoris eiusque nepos ex filia stupro conceptus Abbis. Nam Gerionem licet historia Diodori memoret, equidem fabulosum putarem, nisi grauis autor Trogus accederet.

Hispalum uero de cuius appellatione suspicantur Hispaniae nomen inditum, longa ætas obruit. Post multa demum secula, Carthaginenses occupauerunt eius imperium, quibus bello Punico Secundo pulsus, Romani duas in provincias uniuersam diuiserunt, in Beticam & Taraconensem, Iuridicosque conuentus undecim, mansitque is rerum status ad Attilam usque, qui per legatos ulteriorem subegit Hispaniam. Quam falso quidam prodiderunt esse dicta ab Hunnorū Ducibus, quos illi sua lingua memorat Hispanos, quom certa temporū ratio refragetur. Iterū denique sub Regib⁹ aliquādo in regna quinq; distributa est. Primū Legionis & Castellæ, Secundū Aragonū, Tertiū Nauarræ

f 2 Quartū

Reges
Hispaniæ

Gargoris

Abbis.
Geriones

Hispalus

Hispania
rū diuisio

Quartum Portugallia. Quintum Betica, quā Granatam
 Legionis perhibent. Itaq; Mauris qui Beticam tenuerunt omiſſis, Le
 & Castel gionis & Castellæ Regū Stemma prosequemur, unde ma
 & reges, nasse Christianos Reges autumo. Quorum nostro propo
 sito debita relatio est.

Vuādali. Betica rerum potiebantur Vuandali, Sueuque Lusitania,
 Sueui. quas Romanis opibus attenuatis in potestatem redege
 Goti. rant, quom Goti sub auspicijs Athanarici, qui primus eius
 Athanari. gentis Rex fuisse proditur, Hispania fines ingressi, se
 cus, des posuerunt, anno dominicæ salutis trecentesimo quadra
 gesimo tertio, quomque regnasset annis tresdecim, diē clau
 sit, Hispaniq; recepti sunt Theodosij Cæsaris uirtute. Qui
 Theodo. Gotos annis duodeuiginti, imperata facere coegit, & in of
 ficio continuuit. Exinde Goti quom desciuissent ab imperio,
 Alaricus. Regem sibi creant Alaricum Pannonem de gente Baltho
 Balthi. rum, qui præterq; quod Hispania partem sibi uendicauit,
 & Thraces, & Germanos uarijs affecit cladibus, in Italia du
 ctis copijs, Romam, Campaniamq; & Apuliam redegit in
 potestatem. Sed uigesimo tertio sui principatus anno, repē
 te fato functus est in Brutijs, Deriuatoq; Captiuorum labo
 re Basento Cosentia præterfluēte in eius alueo cōditus est.

Athaul. Athaulsus incertum nepos Alarici, an necessarius, in defun
 sus. cti locum substitutus est, & apud Gotos regnauit, qui licet
 Hispanis, & alijs Europæ gentibus imperaret, Gotorum ta
 men Reges adusq; Pelagium, de quo post, omnes appellati
 sunt. Athaulsus itaq; Gallā Placidiniam Honorij Roma
 ni principis sororem matrimonio sibi iunxit. Nec amplius
 annis quinq; rerum potitus, apud Barcinonam a militibus
 Singeric suis obtruncatur. Successit ei Singericus a stirpe propior (ut
 aiunt),

aiunt) isque anno post obiit. Exinde gubernacula suscepit Vualia, cuius adusq; tempora Vuandali, quos ab initio, si Vualia, nes Hispaniæ tenebant, donec eorum Rex Gensericus in Genseric Aphricam traiecit, occasionēq; nactus Vualia, pulsus ex Hispania, qui domi remanserant Vuandalis, quicquid in eorū iura cōcesserat, in suam ditionem redegit, subitaque ui morbi correptus, anno tertio regni sui fato functus est.

Itaque res ad Theodoricum deferitur, is tertio post anno Theodoricus socijs Ethio patricio, & Meroueo Francorum rege, dum pro Romanis aduersus Artilam pugnaret Vnnorum Regem, in campis Catalaunicis occubuit. Patris honori successit Torismundus, qui principatus sui anno decimo Germanorū Torismundus, fratrū (ut rumor est) insidijs de medio sublatus est.

Regnum, Theodoricus huius nominis secundus, Torismundus Theodoricus II. di frater occupauit, exactoque Rhethiario Sueuorum rege Rhethiarius Lusitaniam regni sui finibus adiecit, aiunt huic eandem necis sortem obrigisse, quam Torismundo Fratres intulerant, Sueuorū Rex, quo tempore Theodoricus alter Ostrogotorum rex in Italia rerum potiebatur.

Elato Theodorico, principatum suscipit Henricus eius frater, qui Gotis autor fuit, ut scriptis legibus uterentur. Anno q; septimo sui principatus excessit ab humanis. Alaricus alter a superiore post Henricum Gotis imperauit annis duodecim. In acie cæsus a Fludiguino comite apud Pictauium, superstitē Almarico quem suscepit ex filia Theodorici Regis Italiæ. Almaricus

Genfalaricus Alarici frater ex pellice genitus excluso Almarico nepote regnum sibi uendicat, annisque quatuor tenuit, donec opibus Theodorici, quem maternum auū Almarici Genfalaricus f 3 demonstra

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

demōstrauimus, in Aphricam compulsus est. Itaq; receptis
 Gotis Theodericus Almarici Nepotis infirmam rexit ata-
 tem lustris duobus, & septē mensibus. Mox Almaricus ubi
 a pueris excessit annis quinq;, rem per se administrauit. Do-
 nec commisso cum Gallis praelio obtruncatus est.

Amalasintha. Amisso filio successit Amalasintha Theodorici regis Italiae
 filia, mater Almarici, Tendiuq; sobrinū suū in spē successio-
 nis adoptauit, is nō expectata fatali die, Amalasinthā in Bal-
 neo suffocandā curauit. Tēdius igit Amalasintha sublata,

Tēdius septēdecim regnauit annis, is in cādē suā Gotos accēdit, ha-
 bitus Histrionici deformitate, quē palā, passimq; gestabat.

Tēdesili⁹ Goti nouum Regem sibi creant Tēdesilium, qui forte per
 id tempus exercitui præerat, impositus a Tendio, huius affi-
 nis esse dicebatur, is apud Hispalim orta seditione obtrun-
 catus est, ob illatam uim Matronis illustribus.

Agila. Agila subrogatur in eius locum, nec equidem scio superio-
 res ne Reges aliqua necessitudine contigerit. illud unum
 constat anno quinto, ex quo creatus est Rex, a suis esse in-
 teremptum.

Atanagildus. Exinde Gotorum Dux Atanagildus occupat dominatum,
 quem postquam bis septenis tenuit annis, apud Toletum
 morbo consumptus est.

Lymba. Lymba, quē Luybam nōnulli uocant, ad rerum fastigiū suo
 rum studio suffragioq; euehitur, triēnioq; regnauit, uiuens
 q; Leonogildo fratri cessit Hispaniæ principatu.

Leonogildus. Leonogildus ex Hispania Sueuorū reliquias eiecit, Ande-
 ca Rege superato, n̄ regnū semel in Hispania constitutum,
 per annos centum septuaginta tenuerant in Hispania, Se-
 curi percussit Hermelgundum suorum liberum natu maxi-
 mum

Sueui ex
 Hispania
 eijciunt,
 ubi regna-
 uerāt an-
 nis clxx.

mun in cōuentu Hispalis in acie captum, quod is Arriano, rum sectam non probaret. Regno præterea Legionis adiecit urbem, Gotis imperauit annis duodeuiginti.

Leonogildo patri successit Rechared⁹ ab Hermelgondo p⁹ ximus, is Arrianū Dogma in cōuentu Toletāno dānatū ab Hispaniæ finibus eijciendum curauit. Luyba alter a priore, quē uocatū p⁹terea Lymbā demonstrauimus, Recharedi fili⁹ excepit impiū, qd⁹ ānis duob⁹ & mēribus quinq⁹ tenuit, insi dñs - Viçterici de medio sublatus, illustris inter Gotos uir.

Luyba cæso, Regnū Viçtericus occupauit eius p⁹cu⁹ssor, ade proq⁹ p⁹ fraudē dominatu septē porit⁹ ānis, eodē leti genere perijt q⁹ Luyba. Res ad Gondamirim delata, quā quom Biē nio administrasset ex aduersa ualutū dñe mature diē clausit. Gōti nouum regem sibi creant Sissebutam, qui uerum dei cultum, nostramq⁹ religionem mirifica pietate prosequutus est, in Aphricam trans Herculeum fretū ductu exercitu plures in ea gentes in ditionem redegit annis nouem regnauit & septem mensibus, morbo consumptus est.

Recharedus eius nominis secundus Sissebuti F. paternū de cus accepit, idq⁹ sesquianno tenuit. In eius locū subijt Suintilla Recharedi primi filius, isq⁹ quom decē regnasset annis, suū F. Rachimirū in regni consortiū accepit, eumq⁹ uiuens administrare regnū permisit. Quoniā uero Rachimir⁹ mat⁹re patrē sequutus est, breuiq⁹ post eum regnauit, nō uenit in ordinem per se regum, sed cum patre confunditur.

Itaq⁹ Sifecūdus & ipse Suintilla patre natus, in demortui locū suffectus est, exdulo qui præstabat ætate Germano, qui paterno nomie Suintilla uocabat⁹, is anno post septimo, de fucto apud Toletū Sifecūdo, debitū sibi regnū uindicauit.

Suintilla

Recharedus:

Luyba.

Viçteric⁹

Gondamiris.

Sissebuta

Recharedus.
Suintilla.
Rachimirus.

Sifecūd⁹.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

Suintilla. Suintilla rex eo nomine secundus quadriennio rerum potitus ex aegritudine, in quam incidit, fato functus est. Tum
Tulga. Goti regem sibi creant regia stirpe genitum Tulgam, qui regnavit annis duobus.

PRIMI LIBRI FINIS.

• MICHAELIS RI-

TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS
HISPANIAE, LIBER SECVNDVS.

Cindas.

Recisuindus.

Bamba.

Eringius.

ACVAM Gotorum regiam Cindas Vindus occupat, illustri inter eos loco, quam annis decem tenuit, moriensque filio per manus tradidit.

Recisuindus is fuit, qui Gotis imperavit annis duodeviginti, ac mensibus undecim,

quo mortuo, Bamba rex creatur, is qui Mauros Hispaniae littora cum classe ducentarum septuaginta navium ingressos, ingenti praelio fudit, & classem igni succendit. ex haustu demum ueneni, quod ab Eringio Recisuindi datum rumor est, incidit in grauisimum morbum, ex quo quom aegre conualluisset, anno post initum regnum nono, menseque uno, religionis habitum sumpsit, in eoque permansit annis septenis ad ultimum vitae diem. Sunt qui fabulentur hunc ex aratro ad principatum euectum Leonis Romani Pontificis beneficio. Eringius, de quo supra diximus, ad religionem transgresso Bamba, Theofredum Recisuindi F. pellit, occupatoque dominatu

minatu septimo post anno, fato functus est.

Egipza Bamba sobrinus, idemq; gener Eringi, mortuo so- Egipza.
cero successit, quonque regnasset annis septem, Toleti na-
tura concessit.

In eius locum Vitiza F. subiit, eoq; potitus est annis nouē, Vitiza.
donec a Roderico Theofredi F. eius quem prius Eringius
regno exegerat, & Vitiza confossis oculis relegarat, imperio
uitaque spoliatus est, impar opibus Romanorum, qui Ro-
derico fauebant. Hic (ut aiunt) Vitiza lege permisit, ut sacer Et hic rex
dotes, quot quisque posset, alerent concubinas, & ipse nul- hodie pla-
lum libidinis genus intentatum reliquit. ceret.

Excepit imperium Costa Roderici frater ætate maior, isque Costa.
regnavit annis quinque, mensibus septem.

Eo uita functo, Rodericus frater rem Gotorum suscepit in- Roderic?
auspicato. Nam cum Iuliani Comitis in Aphrica pro se le-
gati filia stuprum intulisset, a Mauris a Iuliano sollicitatis,
bello peti⁹, in acie cecidit, ex quo regnare cœpit anno tertio.
Post interitum Roderici, Maurorum Duces Tariph & Mu-
za, Bellazin Muzæ filium patris in Hispania finibus, impo- Bellazis.
nunt Regē, continuoq; in Aphricam redierunt. Annis non
amplius uiginti Maurorum reges in Hispania quindecim
fuerunt. Nam quom Rex omnium uotis respondere non
posset, populari tumultu, uel occidebatur, uel imperium de-
ponebat, subinde in exacti locum altero subrogato. Deniq;
quom delata res esset ad quendam Acabath, nouarum re- Acabath.
rū cupidis ad trecētos usq; de medio sublatis, diu regnauit.
Dum Mauri rerum potiuntur in Hispania, Christianorum
reliquia Pelagium quēdam Regem sibi creant, apud Astu Pelagius.
ras ubi latitabant, De quo sermo uariis est, alijs tradētibz

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

eum Theofredi filium fratremq; Roderici, nōnullis ex Phafilla natum Duce Cantabriæ, quæ Biscaia nunc appellatur, is & si nullas, aut perexiguas opes habebat, auxilio cælesti fretus, audere cœpit, adhortatusque quosdam finitimos, ad ueram religionem compulit, appellarique uoluit, Asturum Legionisque Rex. & si Maiores sui Gotorum dicti sunt, quamuis aliꝝ hâc tituli mutationem Phafillæ eius filio ascribant, & his qui deinceps regnauerūt. Imperauit autem Pelagius annis uiginti.

Phafilla. Relicto superstitē filio Phafilla, post quē deinceps ad unū reges Legionis & Asturum sunt inscripti, siue Pelagius, siue Phafilla fuerit autor eius tituli, quom biennio regnasset, ab urso laniatus est in uenatione.

Alphon- Regnum peruenit ad Alphonsum Petri Cantabriæ Ducis, sus. maximū natu filium. Cui Phafillæ soror Ornosuba nupta erat, is Arrianū dogma quod a Recharedi regis morte, rursus in Hispania pullularat, eradicaui, urbesq; & oppida cō-

Catholi- plura eiecto Maurorū præsidio recepit, ex quo Catholicus ri cogno est cognominatus, annoq; undeuigesimo sui principat⁹ exiuit hominē. Successit Alphonso patri Phroilla, qui tertio

de? Prohilla. decimo post anno de medio sublatu, Aurelij fratris sui do- Veremū- lo regnum Veremundo filio per manus tradere nō potuit.

Aurelius Aurelius enim patrato patricidio, continuo regiam occupat annisq; sex obtinuit, excessit absq; prole, nisi quod ad inuidiam periculumq; declinandum, Veremundum Phroillæ filium in spem successionis adoptarat.

Sillo. Ab Aurelij morte, Gotorum rem suscepit Sillo, cui nupta erat Egimanda Aurelij soror, Pulsoq; Veremūdo solus imperauit annis sex, ad ultimum uitæ diem.

Mauregatus

Mauregatus Alphonſi cognomento Catholici filius ex Pellice, mortuo Sillone, Maurorum qui rerū potiebātur in Hiſpania, præſidio dominatum cōſtituit, pactus (ut aiunt) cū Maurorū regibus, quotannis quaſdā uirgines in ſtipendiū mittere. Sed id triēnio poſt, Mauregati morte ſublatū eſt. Veramūduſ Alphonſi cognomēto Catholici, Nepoſ ex filio Bilmarao, Mauregato iā fato functo ſucceſſit, biennioq; rerū poritus, quom eius uxor, ex qua Raymiri Garſiæq; pater erat, in Parthenonē ſe conieciffet, ipſe memoria repetens, q; adhuc priuatus in ordinē diaconū cooptatus erat, Alphonſum Phroillæ filiū eius conſobrinū pro ſe regnare iuſſit, Cōtinuoque tranſit in ſectam religionis.

Alphonſus itaq; cognomento Caſtus, Maurorū ad ſeptuaginta milia cecidit in acie, qui fines Aſturi ferro ignique populabantur, ex quorum Manubijs duas erexit eccleſias, Ouentenenſem & Aſturienſem. Regnauit annis xli. aduſq; Caroli magni principatum.

Raymiris Veramundi filius, Alphonſo iam uita functo, paternum decus accepit, exindeque uixit annis ſex, menſibus nouem.

Principatum reliquit Ordonio ſuo filio, quem tenuit is ad decennium, deceſſitq; ſuperſtitibus liberis Alphonſo, Veremundo, Minioque, & Phroilla.

Alphonſus Ordonij filius, cognomēto Magnus, eo nomie tertius, a morte patris imperiū ſuſcepit, ānisq; quadraginta tenuit, quoad hominē exiuit, parū ſecūda fama. Nā quom fratres ſuſpectos haberet, ac ſi necē p inſidias ſibi molirent, omēs oculis priuauit, liberos habuit quatuor, Garſiā, Ordonium, & Phroillam, nullis initiatos ſacris, quos hodie græco

Garfias. uerbo Laicos appellant, & Gondisaluum archidiaconum
 Ouesitēsem, ex his Garfias rerum gubernacula subiit, eaq;
 moderatus est ad triennium, nec ex se prolem reliquit.

Ordoni⁹. Itaq; frater eius Ordonius, in defuncti locum succēctus est
 is quatuor Castellæ comites per interpositam fidem circum-
 uentos in carcere necari iussit, ob eamq; rem Castellæ pro-
 uincia defecit ab eius fide, Quosdamq; ex sua nobilitate cre-
 auerunt, qui de publicis, priuatisq; cōtrouersijs inter eos co-
 gnoscerent, eosq; Iudices appellari placuit, ex his alteri Mi-
 nio Rasurauo nomē fuit, Alteri Layno Caluo, unde Castel-
 la reges originem traxisse constat. Ordonius cum genuisset
 Alphonsum Raymirinque, octauo sui principatus anno,
 mense sexto diem clausit.

Phroilla. Phroilla quom sui fratris Ordonij liberos exegisset, in se
 principatum transtulit, eo tamen ut fraude quæsito diutius
 frui non potuit. Nam uno post anno duobusq; mensibus
 morbo lepræ correptus interiit, superstitibus quatuor ex se
 liberis, Alphonso, Raymiri, Ordonio, & paterno nomine
 Phroilla.

**Alphon-
sus.** Quorum natu maximus, huius nominis quartus, Alphon-
 sus, a morte patris imperium suscepit, eoq; potitus uno to-
 to lustro, mensibusque septem, iurauit in uerba Christianæ
 religionis. Ordonio filio quem suscepit ex Imena, super-
 stite, cui cognomentum Malo fuit, regnumq; Raymiri Ger-
 mano dimisit. Sed quom paulo post eum poenitentia subiit
 set, abiectis insignibus eius sectæ, quam professus erat, iterū
 regnum quo cesserat contrectare cœpit, unde captus a Ray-
 miri fratre, effossis oculis luce priuatus est.

**Raymi-
ris.** Raymiris eo nomine secundus Alphonso quarto cōcedēte
 rerum

rerum potitus, duos habuit filios, Ordonium & Sanctium, Quorum uterq; post patrem deinceps imperarunt, quom Raymiris obſſet undeigesimo principatus anno, duobusque mensibus.

Rerum gubernaculis admotus est Ordonius, eo nomine Ordoni⁹ tertius, Raymiris filius, natu maximus, quem quom Sancti us consanguineus eius frater, opibus Garſiæ regis Nauaræ matris suæ fratris, eiusq; auunculi, Ferrandiq; Guindisalui Castellæ comitis Ordonij socii, tentasset e regno deturbare, consiliaque non successissent, Ordonius Viracam Ferrandi filiam eius uxorem dimisit, aliâq; superduxit, quomq; regnasset annis quinque naturæ concessit.

Gotorum res ad Ordonium eius nominis quartum deuo Ordoni⁹ luta est Alphonſi filium, quem a fratre obcæcatum demon Malus. strauimus. Huic inditum cognomentū Malus est, quia non iure regium sibi nomen arrogauit, & quia populos in pace non continuit, quorum pleriq; Sanctio potius Ordonij tertij Tertio filio ac uero regi parebant, isque non multo post Ordinium prælio uictū apud Cordubam interemit, q̄diu regnauerit hic Ordonius ob eius temporum perturbatio- Ordoni⁹ nem minime constat.

Sanctius eo nomine primus, ab habitu corporis cognome Sanctius to Crassus, anno regni sui tertio decimo, quom tantam sagi Crassus. næ molem uix ferret, & ad eam leuandam nihil intentatum relinqueret, Cordubam profectus est Abdemari regiam, qui Saracenis imperabat, impetrata prius ab eo pace, ubi inter experimēta medicorum, quorum magna turba apud Aldemariam erat, herbæ cuiusdam ui ad maciem deductus, haud ita multo post excessit, nō sine suspicionē dati ueneni.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

Viuens Castellam quam Ferrandus Guindesaluus a Rege Legionis in feudum tenebat, ex fœdere liberam esse iussit.

Raymi-
s.

Sanctio patri Raymiris eo nomine tertius in principatu successit, ætatis annum agens quintum. exindeque uixit in eo honore annos uiginti quinque, decessitque sine liberis. Eius principatu, quæ pars ab eo subditorum defecit, rem deferebat ad Ordonij Mali filium Veremundum. Initoq; prælio uictoria neutro inclinauit.

Veremū-
us.

Raymiri tandem uita defuncto, Veremundus eo nomine secundus, affectato regno potitus est inauspicato, siquidem Maurorum rex Almazar in eum ducto exercitu primo quidem congressu pulsus, Instaurato prælio Veremundum uicit, atque in fugam uertit, urbemque Legionem ui cepit. Aggressus exinde Gallaciæ prouinciam, Compostellanam diripuit ecclesiam, abstinuit tamen a corpore Diui Iacobi, perterritus obujs (ut aiunt) fulminibus, ex eoque metu soluta aluo cum incidisset in morbum dysenteria, ægre cōualuit, multique eius milites internecino genere mortis absumpti sunt. Itaque parta uictoria Veremundo cessit, illeq; paulo ante acie superiorum hostium spolia adeptus est. Cumque regnasset annis septenis, Alphonso filio superstite quem ex priore susceperat uxore (nam duas habuit) exiuit hominem.

SECUNDI LIBRI FINIS.

MICHAELIS RI

TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS HISPANIAE, LIBER TERTIVS.

ALPHONSVS eo nomine quintus, inito statim regno Therasiam sorore per tinacissime recusantē, compulit ad nuptias Abdalæ, qui Toleti Saracenis imperabat, ab eo pactus auxilia, contra Cordubæ regē. Rumor est Therasiam uirū monuisse, ne se cōtingeret, olim Christo desponsatam. Cūq; nihil ea mouissent Abdalam, in grauissimū incidisse morbū, Therasiamq; fratri remisisse. quæ Parthenonē diui Pelagij ingressa uitam cœlibē duxit. Liberi fuerunt Alphonso Veremūdus, qui patri successit, & Sanctia, quæ prius nupta Garfiæ Sanctij comitis Castellæ filio, eo in sinibus Legionis interempto, Ferdinandi matrimoniū sequuta est. Sanctij cognomento Maioris, Regis Nauarræ filij, qui postea Castellæ Rex appellatus est, ac per uxorem regnū Legionis adeptus. Agebatur annus, ex quo regnare coepit Alphonsus uigesimus septimus, quom in oppugnatione Visei, quod oppidum præsidio firmatum Mauri tenebāt in Portugallia, Mauri telo uulneratus interiit.

Continuoq; Veremundus huius appellationis tertius, in eius subijt locum, qui nō ita multo post, orta inter eum Ferdinādumque sororis suæ uirum simultate, in apertum martem prorupit, collatisque signis apud Cautociem, Veremūdus in acie cecidit, anno post initum regnum decimo.

Ferdinandus

Alphon
sus V.Veremū
dus.

Ferdinandus.

Eliura.

Sanctius
Maior.Reges
LegionisEnec' seu
Innicus.

Ferdinandus uxoris suæ prætextu, Nam Veremundi soror erat, uictor Regnum legionis occupauit, eiusq; curam Sanctio patri commisit, qui Castellam quoque per Eliuram coniugem consequutus obtinebat. Eliura nanque Garfiæ patri successerat comiti Gondisalui, cui Castella parebat, & hucusq; a Pelagio primo Regum Legionis, & Asturū titulus durauit, exinde Castellæ Legionisq; dicti sunt, & si quidā sub Sanctio, nonnulli Ferdinandi eius filij principatu nouissimā tituli mutationem factam uelint.

Sanctius itaque cognomento maior, Nauarræ rex, alterius Sanctij filius, eius qui Temulentus appellabatur, (ut quidā tradunt) Legionis, & Castellæ titulū primus usurpauit, quous alij Ferdinandum malint, ut demonstrauimus, ambiguiturque quoto quisq; eorum tempore regnarit, & quoniam fors ita tulit, ut Nauarræ reges, Legionem, Castellamq; potirentur, nō ab re putari eorum originem his inferere, quemadmodum reperi.

Nostræ salutis annus Noningentesimus sexagesimus primus agebatur, ex quo Christiani Regnum Legionis obtinebant, Castellaq; per comites administrabatur, Arabesque partim Cordubæ, partim Toleti, rerum potiebantur, quom quidam, cui nomen Enecus, uel ut alij scribunt, Innicus ex comitatu Bigortia, qui montibus Pyreneis includitur, ut facilius Arabum sustineret incursiones, qui Nauarræ fines infestabant, cum pluribus eiusdem sectæ Christianis in æquum campum descendit, quomq; rem feliciter sæpe gessisset, a Nauarris in Regium fastigium euectus est, eamque dignitatem moriens Garfiæ filio reliquit, & is deinceps Sanctio, Sanctius ab arca (sic enim cognominatus est) Garfiæ filio,

filio, quem Temulētum diximus appellatum, post quē Sanctius ex eo natus imperauit, is qui dictus est maior, ut proposuimus, quiq; ex iusto Eliuræ connubio, Ferdinandum, Garciamq; suscepit, ex Pellice Raymirim. Ferdinandus Castellam sibi, uelut ex hæreditate materna uindicauit, Legionemq; per uxorem. Garsiæ paterno Nauarræ Regno cessit Raymiris Aragonia potitus, ut moriens pater testamento cavit, primusque Rex Aragonum uoluit appellari. Sed ad Ferdinandum redeo.

Ferdinandus,

Qui duobus auctus Regnis, ex honesta matrefamilias, uxorq; liberos habuit, Sanctium, Alphonsum, Garciamq; & Eliuram, ex Pellice Ferdinandum, qui cooptatus est in collegium patrum, quos ecclesiæ uocant Cardinales, a Mauris Columbriam, maioremq; Portugalliæ partem recepit, cumq; Garciam fratrem morbo implicitum salutatū profectus, incidisset in suspicionem non integrum sibi fore reuerti, silentio discessit. Ea q; erroris opinione, quom Garcias, ut parem gratiam referret, ad ægrotum uenisset, aliquandiu custoditum, tandem dimisit. Hinc orto bello, Garcias in acie cæsus Regnum Nauarræ Sanctio superstiti filio reliquit. Ferdinandus autem uiuens liberis suis Regnum distribuit, Sanctioq; natu maximo Castellam, Alphonso Legionē, Asturiamq; & Transimenā, Garsiæ uero Galatiā, & Portugalliam habendam dedit, annoq; Regni sui quadragesimo uita functus, in ædem Diui Isidori illatus est apud Legionē. Rodericus Viuar, is cui postea cognomen Cido fuit, Alumnus Ferdinandi fuisse dicitur, & in eius aula adoleuisse, qui sæpe uictis acie Saracenis, Valentiam recepit, atque sui iuris fecit. Ab hoc originem traxisse Mendosam familiā

Rodericus Cidus,

Mēdosa familia.

h

plericq;

plerique credunt.

Sanctius

Sanctius eo nomine secundus, cui liberum Ferdinādī natu-
maximo Castellæ regnum diximus obtigisse, non cōtentus
eo, Legionē sibi uendicauit. Alphōso fratre eiecto, compul-
soq; ad Arabum Regē supplicē Toletum cōfugere. Quom-
q; Galatiam, Portugalliāq; spe uoraret, armisq; Garliam
quoq; petisset, in prælio captus ope, uirtuteq; Roderici, quē
Cidum cognominatum iam diximus, ab hostium potesta-
te exemptus, atq; seruatus est. is enim collectis ex fuga mili-
tibus incompósitos fidutiā uictoriæ Gallaicos adortus uicit
in eoq; prælio Garlias occidit. Ipse Sanctius dignum factis
uitæ finē sortitus est, a Vellido quodā p̄ insidias interēpt⁹.

Alphon-
us.

Tum Sanctij frater Alphonfus a Toletō reuocatus, ante di-
missus non est, q̄ iureiurando firmauit amicū se Regis To-
leti semper fore. Cūq; iam Regnū Legionis, & Asturū re-
cepisset, a morte fratris obtinuit & Castellā. Sex habuit uxo-
res, ex quibus deterioris sexus liberos quinq; genuit. Deni-
q; filium quoq; patruī nomine Sanctium, quē Zaida pepe-
rit Sibyllæ regis filia, quæ simul ad uerum dei cultū Christi-
q; religionē transiit, appellata Maria dicitur. is Sanctius in
acie cecidit aduersus Saracenos inito p̄lio. Suscepit Alphō-

Henricus
Lotho-
ringiæ co-
mes.

sus ex Pellice Therasiā, quæ nupsit Henrico comiti Lotho-
ringiæ, dotata Gallatiæ parte quæ Portugallia nunc appel-
latur. unde Portugalliæ Reges originem trahunt. Alphon-
sus oppidum Toleti lōga obsidione redegit in potestatem,
defuncto iā Rege filioq; quibuscū foedus icerat, ac obstrin-
xerat fidē suā. Quomq; rerū potitus esset, annis quadragin-
ta tribus naturæ cōcessit in cœnobio diui Facūdi cū Zaida
uxore q̄ & Maria, sepult⁹, nullo sup̄stite filio p̄ter Alphōsū
quem

quē genuit ex Pellice Ximena, quom socius expeditionis in Antiochiā, Tripolimq; cōmuni Christianorū principū cōsilio suscepta traiecisset in Syriam. Ibiq; a partu puerū lustra uit in unda Iordanis, ex quo Iordanis est cognominatus.

Alphonfus itaq; Raymundi Berengariæ filius, Barcinonæ Alphonfus. comitis, & Viracæ superioris Alphonfi filia, post auū matrem nū Regni gubernacula, uergentibus ad eum magna ex parte procerum studijs, accepit. Et si diu cum uitrico Alphonso Aragonum Rege, cui Viraca mater, iterum nupserat armis, contendit, appellariq; uoluit imperator Hispaniarum. Duos habuit filios Sanctiū & Ferdinādū, Puellasq; totidē Elisabeth, ac Beatricē. Sanctiū Castellæ, Ferdinandū Legionis regē supremis tabulis instituit, exemit ab Arabū manibus, & Cordubam, sed eiusdē generis alteri, quē sibi fidū putabat, in feudū concessit, annoq; quinquagesimo primo post initū Regnū morbo cōsumptus est, ad Baiezam sub arbore quadā montis cui nomē est Demuladar. Sanctius Sanctius tertius. tertius cognomento Desyderatus Alphonfi septimi liberū natu maximus, a patre Castellæ Regnū tenuit. Is ex Blanca cōiuge filia Garfiæ Nauarræ regis, Alphonsum genuit. Cūq; uno tantū regnasset anno diē clausit Alphonso superstitē. Cuius atate Ferdinādus eo nomine secūdus Sanctij frater, despectā habens, eo deturbato Castellæ Regnū occupat. Is Ferdinādus. Ferdinandus anteq; Sanctius ab humanis excederet, opa principū Legionis ubi regnabat, in carcerē cōiectus, q; in eos sēuīret, certis deinde cōditionib; emissus, iterū Legionē positus erat. Interea dū Castellæ rebus incubat Alphonfus adhuc in cunis infans illustriū quorūdā uirorū pietate seruat, ipse q; Ferdinādus anno xxxi. sui principatus, obiit diem.

Alphon/
sus.

Paternum decus ad Alphonsum rediit Sanctij tertij filium cognomento Bonum, qui ducta filia Regis Angliæ Elionora, Sanctium genuit, quem Infantem, Ferdinandumq, quē adultum, agentemque annum uigesimalium quintum, amisit. Henricum qui patri superstes rerum potitus est, Blancam præterea suscepit Ludouici Francorum Regis matrem, eius qui post mortem consecratus est, & Berengariam, quæ nupsit Alphonso Legionis Regi, Viracā, quæ regi Portugalliæ iūcta est, & Elionorā quæ Regina fuit Aragonū. Gessit hic Alphonfus in Arabas bellum, sed primo parum prospere. Mox auctis opibus ingenti prælio uicit, in quo rumore est ad cc. Arabum cecidisse, duce Milamonelino, Commissum q, mox & ad Tolosam nauale prælium, pluraque loca quæ dum rem teneret Alphonfus Sextus, Arabes occupant, eorum eiecto præsidio recuperauit, annoq, quinquagesimo tertio, ex quo regnare cœpit exiuit hominē. Per hoc ipsum Tempus floruit autor sectæ prædicatorum Dominicus, ob uitæ sanctitatem relatus in Diuos. Alphonfus huius appellationis nonus, Berengariæ uir, Alphonfiq, gener octauus, post obitum Soceri, Castellæ Regnū sibi uindicauit, Henrico uxoris suæ fratre deiecto. Cunque regnasset annis duodetriginta uitā functus est.

Domini/
cus.Alphon/
sus Non⁹

Henric⁹.

Henricus eo nomine primus, Alphonfi filius octauus, mortuo iam uiro sororis Alphonso, paternū Regnum recepit. is biennio post, apud urbem Palatiā cocto latere, uulnus accepit in capite, dum luderet cum Sodalibus, ex eoque bi duo post, morte occubuit.

Ferdinan/
dus.

Itaq, Ferdinandus eo nomine tertius Alphonfi Noni filius in eius locum subiit, utroq, regno Legionis & Castellæ potitus, uxorem

rus, uxorem duxit Beatricem Brabantiae Ducis filiam, quæ liberos ei peperit sex, Alphonsum, Federicum, Emanuelem Philippum, Sanctiumq; & Henricum. qua mox elata Ioannam sibi iunxit ex Comite Pontis æditam, quā matrem fecit ex Ludouico & Elionora. Multa fortiter & præclare gessit, omnibusq; Hispaniæ fere finibus, Mauros exegit, præter Granatam, cuius tamen Regem stipendiarium sibi fecit. Per idem tempus Iacobus Aragonū Rex insulas Baleares ad uerum Dei cultum perduxit. Regnauerat Ferdinandus annis triginta quinque, cum decedēs summum sui desyderiū reliquit omnibus.

Patri successit Alphonsus eo nomine decimus, qui Violantam Iacobi Regis Aragonum duxit, ex qua primo filiam suscepit nomine Beringuelam, mox & alios septē liberos, Ferdinandum, quem uiuus adhuc pater extulit, Sanctium, qui post eum regnauit, Ioannem, Iacobum, Petrum, Berengariumq; & Elionoram. Patria profugus Alphonsi frater, Henricus in urbem uenit, allectusq; in ordinem Senatorū Conradino studuit aduersus Carolum, eius nominis primum Siciliae Regem. Sed Alphonsus Hispanorum leges alijs insuper additis, illustratisq; sensibus, ut ex usu uidebatur, in uolumen redegit, quod gentiliter Hispani uocant partitas. Cōdendum præterea curauit & opus, quod illi Generalem memorant historiā, Murtiamque recepit ab Arabis, quam Granatæ Rex auxilijs Maurorum, qui traiecerāt ex Africa fretus, uiolato fœdere cum multis præterea locis, & in his Sericia Beticæ urbe, occuparat. Alagarbi comitatum Regi Portugalliæ dedit, in dotem filiae, quam ex pellice genitam ei collocarat, exindeque Portugalliæ Reges Alagarbi dicti sunt,

Alphon-
sus x:

Partitæ.
Generalis
historia.

Alagarb⁹

sunt, Immunes præterea Portugalliæ Reges fecit in gratiâ Dionysij sui nepotis ex filia natu maximi, ne cogerentur edito Regum Legionis & Castellæ ad conuentus adesse, qui singulis annis peraguntur, Hispanorū lingua curiæ uocati, nec equitū trecentorū turmas auxiliares aduersus Arabas mittere, sicut ex conditionibus fœderis astringebantur. Variantibus in creando imperatore sententijs, ei imperiū ultro delatū est. Suadete etiam Pontifice, ut capefferet abnuit. Suoq; iuri renunciavit apud Belligradū prope Auinionē uitandæ seditionis ecclesiasticæ causa, ut uideri uoluit. Aduersus Ludouicū Francorum regem, quē consecratū demonstrauimus, de Regni iure contendit, quod is ex Blanca Alphōsi Octauie filia natu maxima, editus, Alphonso posthaberi iniuriū putabat, ex Berenguella proxima Alphonso octauie filia trahente originem. nam Berenguella Ferdinādum peperit, huius Alphonso, de quo nūc agimus, patrem. Demum data in uxorem Blanca Ludouici filia Ferdinando Alphonso liberū natu maximo, cui cognomentū de Lacerda fuit, disceptationi finis impositus. Cūq; Ferrandus de Lacerda uiuo patre diem clausisset, Alphonso Ferrandoq; de Lacerda superstitionibus, neuter in regnum successit, Sanctio posthabiti secundo genito, qui mortuo patre rerum potitus est. Idē Alphonso profitebatur Astronomiā, syderalēq; scientiā, in qua tāta cū laude uersatus est, ut quæ extant tabulæ ab eo dictæ sint Alphonsinæ. Fama tenet, Alphonsum a Sanctio filio, cū deposito imperio rediret ad Regnum, non esse receptū, portasq; undiq; in eum clausas, excepta Murtia, quæ perstitit in eius fide, unde priuilegio consequuta est, ut septe coronas insignibus suis imponeret, moriēsque Alphōsus a nono principatus

Tabulæ
Alphonso
næ.

no principatus sui trigesimo secundo, Murtiæ condi uoluit. Sanctius eo nomine quartus, adhuc uiuo patre. Regē se ges
 sit (ut quidam uolunt) & mortuo successit, ex Maria natus Sanctius quartus.
 infantis Alphonſi filia cognomento de Molina, fratrisque Ferrandi tertij. quatuor habuit liberos, Ferrandum Petrum Philippumq; & Henricum. Cuncq; Ferrandi de Lacerda natu maximi filius Alphonſus e carcere quo seruabatur apud Aragonum regem Iacobum, quibusdam principibus operam sibi nauantibus, esset emissus, arma corripuit in Sancti um patrum principatus incubatorem, Castellamq; regio nomine sollicitabat ad defectionem, sed a Iacobo desertus, infecta re discessit. In Sanctium præterea bellū sumpsit Ioā nes eius frater, fretus auxilijs Maurorum regis Bellamarini sed eius quoq; cōsilia fortuna destituit. Sanctius itaq; cum regnasset annis undecim, fato functus est.

Regnū Ferdināus excepit, eo nomine quartus Sanctij fili/ Ferdinan d^o quart^o
 us, quod annū agens ætatis nonū per matrē gerebat, unde huius pueritia, illius sexu cōtempo, plures in eū arma sum pserunt, una ex parte Aragoniæ Nauarræq;, & Portugalliæ Reges, ex altera Alphonſus de Lacerda, Ioannesq; patruus quorū alter se Castellæ Regē, alter Legionis asseribat, iun ctis opibus in eū mouerunt. pietas tamen & prudentia ma tris incolume regnum filio seruauit, exceptis aliquot oppi dis ex prouincia Murtiæ, quibus Aragonū regi Iacobo ces sit, arbitrato Dionysij regis Portugalliæ, qui disceptator in ter eos, litem secundum Iacobum dedit. cuncq; regnasset an nos quindecim, duosque non obscuro loco natos, perduel lionis reos ex altissima turri præcipites dari iussisset, nq; con stanter ab se crimen amolirentur, nec aliquid profecissent, eo confugerunt,

Duo præ cipitati de turri.

Ferdinan-
di fatum,Alphon-
sus xi.

Petrus.

confugerunt, ut dicerent se diuinum tribunal appellare, pro indeq; meminerit ad dies triginta iudicio sistere, mos enim Gallis & Hispanis est, ut qui sibi iniuriam fieri queritur aduersarium moneat, ut ad certam diem, coram superiore compareat. Itaq; Ferdinandus adueniente trigesimo die, cū dormire crederetur in fata corruit,

Alphonsus eius nominis undecimus Ferdinandi quarti filius, in patris locum successit, ductaq; Maria Portugalliae Regis filia, Petrum genuit, ex Leonora uero de Guzman Pellice, Henricum comitem Tristamaræ constituit, Federicū Diui Iacobi magistrum fecit, ex eadē præterea Sanctium, Teliū, Petrumq; & Didacum, quorum duos ultimos Petrus eorum frater interimendos curauit. Alphonsus ubi satis in suos crudeliter & iniurie debacchatus est, in Arabas impetum conuertit, ab ijsq; sæpius prælio uictis plura recepit oppida, rerumq; potitus annis circiter quadraginta, pestis contagione correptus, obiit in obsidione castri de Gilbenar, eo die Veneris quo dominicæ passionis memoriam recolimus. Petrus eo nomine primus Alphonsi filius habenas imperij suscepit, huic uxor initio fuit Blanca Borbonij Ducis filia, quam paulo post instigante Pallida sua pellice dimisit, per causam quod aureo, gemmatoq; donatus ab ea cingulo, comperit inesse uim magicam Hebræi cuiusdam arte insertam, adeo, ut aliquando serpente succinctus sibi uideretur. Fama tenet eum sæuisse in necessarios, atq; per interpositū fœdus in socios, ipsumq; Federicum Diui Iacobi magistrū ab eo obtruncatum. Cumq; Machometus & Rubeus inter se de regno Granatæ cōtenderent, aduersaq; factionis opibus impar Rubeus, ad Petrum confugisset, humano, diui-

noq;

noq; iure uiolato, hospes supplexq; & olim socius, ab eo iugulatus est, in hiatu thesaurorum, quos aduexisse secū putabatur. Eius exinde fratres, Teliū, Sanctiusq; & Henricus, ad Aragonum Regem se recipiunt, impetratoque auxilio, Castellæ fines adoriuntur. Confluentibusq; ad Henricum Gallis, qui uulgo Societates appellantur, Regis nomen obtinuit. Vnde Petius in Vasconiā proficisci compulsus, Anglos, qui Vasconiam tenebant ostentata præmiorum prædæq; spe pellexit, ut suppetias sibi ferrent, Principemque de Gales Angliæ natu maximum secum mitteret, initoq; prælio aduersus Henricum, uictoria potitus, eū regni finibus exegit. Henricus in Galliam uenit, instauratoq; bello Francorum Regis auxilio, Petrum superauit apud oppidum de Monuel, intraq; arcem compulsus obsedit, rebusq; suis diffidentem coegit ab eo colloquiū facultatem petere, qua non impetrata noctu penetrauit in tabernaculum Beltrandi de Clarequin Franciæ Conestabilis & auxiliij Gallici præfecti, quo seu forte, seu de industria cum uenisset Henricus, dubium imprudente ne, an conscio Beltrando, Petrum stricto gladio confodit undeuigesimo sui principatus anno. Henricus eo nomine secundus frater Petri nothus, interempto Petro, regno potitus est, & si non omnes eius imperata fecerunt. Vxore ducta Ioanna Ioannis Emanuel infantis filia, Ioannem genuit eum qui post patrem regnauit, & Elionoram quæ nupsit Regi Nauarræ. Cūq; regnasset annis octo patratorum paricidio, nihil præter naturā præterq; fatum passus e uita migravit.

Ioānes eo nomīne primus Henrico patri successit, Elionora
q; Petri regis Aragonum filia matrimonio sibi iuncta, susce-

i pit, Henricū

pit Henricū, quē superstitē Regēq; Legionis & Castellæ reliquit, & Ferdinādū, qui post Aragonū Rex euasit. Amiffa q; Elionora, Beatricem Ferdinandi Portugalliæ regis unicā filiā superduxit, ex qua numerosam prole sustulit, defunctoq; Ferdinando socero persequens uxoris ius quorundā principum studijs, cum magna manu Portugalliæ fines ingreditur, cui Ioannes Ferdinandi filius ex Pellice quorundā suffragijs euectus in regium fastigiū, quāq; professus religionē quæ militaris appellatur, egressus obuiā repulit, infecta q; re exercitum reducere coegit. Aduersus hūc Ioannē, Rex Angliæ bellū gessit, quod regnū Legionis & Castellæ spectaret ad Alencastriæ Clocestriæq; ducem suorū liberū natu maximū, quē sibi Constantia pepererat filia Petri Legionis & Castellæ Regis eius, quē Ioānis pater Henricus interemerat. Verum Ioannes Exclufa Constantia causam suā sic agebat, Infantē Ioannē, Emanuel eius auū maternū ex filia Ferdinandi de Lacerda natū, Alphonsi decimi nepte ex filia natu maximo. Sed Angli cū traiecissent in Hispanias post aliquot prælia pacem Ioanni dederunt his cōditionibus, ut Catharina Ducis filia nuberet Henrico tertio prædicti Ioānis filio, uiuenteq; patre Henricus, & Catharina Principes Asturum declararentur. Itaq; regno constituto Ioānes equi lapsu oppressus interiit, undecimo sui principatus anno.

Henricus Patri successit Henricus, quē tertium supra nominauimus agens ætatis annū duodecimū, qui mox adultus, ex Catharina quam nupfisse ei dictum est, duas habuit filias, quarū altera Maria, altera Catharina materno nomine dicta est. Cūq; de cætero spem sobolis abiecissent, ob aduersam Regis ualitudinē Reginaq; corpulētiam, Ioannē susceperunt.

Ferdinandū

Ferdinandū præterea fratrem liberaliter habuit, & multis maximisq; donis in Hispania regnatem prosequutus est. Hic est ille Ferdinandus numerosæ prolis pater ex uxore comitissa per Albuquerque susceptæ. Nam prius q̃ regno potitur ex ea genuit Alphonsum natu maximū, qui rex Aragonum fuit & Sicilia, Ioānem qui defuncto Alphonso fratre Aragonū regno potitus est, Ferdinandi quinti patrē, qui nobis ista prodentibus apud Castellā rerū potitur. Henricum præterea collegij diui Iacobi magistrum, Sanctiūq; magistrū quoq; de Alcantara, atq; Petrū, qui ictu molaris excussus tormento occubuit, Alphonso fratre Neapoli obsidente. Deterioris autē sexus habuit Mariam, quæ matura mox ætate nupsit Henrico quarto Castellæ Regi, Ioannāq; Portugalliæ Reginā. Magnificus in ædificando fuit Henricus ædificiaq; tum sacra, tum prophana ad usus hominum multa condidit. Mittendis ultro citroq; legationibus ad alienigenas & diuersi quoque dogmatis principes apprime studuit, Mariam quoque filiam suo nepoti iunxit Alphonso Ferdinandi filio, Toleti morbo solutus, obiit cum regnasset annis sexdecim, ætatis anno duodecigesimo. Ioannes ergo secundus Henrico patri mortuo successit infans adhuc in cunis, eiusque rem Catharina mater & Ferdinandus patruus administrarūt donec ad pubertatē peruenit, annoq; ætatis quartodecimo regni gubernacula subijt, Mariamq; Ferdinandi patruī filiam duxit uxorem, ex qua genuit Henricum eius nominis quartū, quæ cum mature decessisset, altera coniuge superducta, suscepit Alphonsum & Elisabeth. Eodem tempore Martinus Aragonū Rex ultimus, absq; prole diē clausit, orta que de regni iure contentione inter Ioannem,

Ferdinandus.

Ioannes secundus

Aluarus.

Ferdinandumq; patrum Andegauiae ducem Vgellic; comitem, quod uterq; se propiorem Martino materno stemmate praedicaret, armis regnum Ferdināus asseruit & praesidijs regni Castellae. Multum poterat apud Ioannem autoritate & gratia Aluarus de Luna ad inuidiam usq; adeo, ut eius patruales Ioannes & Henricus fratres Alphonfi Regis Aragonum conspirantes una cum pluribus in eum bellum mouerint, quod Aluaro dimisso Ioannes extinxit, sed Aluarum non multo post comprobante Regina, suisq; patruelibus ad se reuocatum recepit, iterumq; facta in eum conspiratione habitoq; utrinque delectu leui praelio primum congressi sunt, deinde gliscentibus animis acriter est pugnatū, donec Ioannes & Henricus accepta clade fugae se commiserunt, Henricusq; paulo post ex uulnere in acie accepto decessit. Itaq; diui Jacobi magistratus Henrici morte uacuu, Aluaro collatus est, sed ea fortuna propria diuturnaue illi non fuit, nam paulo post a Ioanne coiectus in carcerem, capitali supplicio affectus est in ualle quam uocant Toleti. Ioannes anno regni sui quinquagesimo diem clausit extremum, superstitē Henrico filio, quem uiuens in regni consortium assumpserat.

Henricus.
quartus.

Henricus eo nomine quartus inito principatu Blancam Regis Aragonum filiam, matrimonio sibi iunxit, eaq; dimissa superduxit Heduardi Portugalliae regis filiam nomine Ioannam, quae dubium pepererit ne an sibi supposuerit puellam Elisabeth, quam uulgo pro Regis filia colebant omnes Henricus contra Mauros exercitu ducto maximis eos claudibus affectit, adiutus auxilijs regni sui principum Ioannis de Guzmam Ducis Melinae, Ioannis Pacheco, Marchionis de Villena

de Villena, Petri Gyron magistri Calatrauæ, Federici eius regni Almarici Eciedi, Lupi Marchionis de Medoz, Aluari de Stumiga Placentini, Ioannis Pimantel, Benauentil Aluari de Tolet, de Alua Ioannis Mauriques de Castaneda Roderici Mauriques de Paredes, Gabrielis Mauriques de Orsono comitum. Itemq; Comitum de Aro. Recepit oppida de Gilbetrar, Castrū de Estipona prope Malicam, & oppidum de Alchidona quæ Maurorum præsidij tenebatur. Elisabeth eius filiam Sobrino suo collocauit regis Portugalliæ filio qui patri successurus erat, sed Henrici soror Elisabeth suasu quorūdam principum clam fratre curabat a Ferdinando Ioannis Aragonum Regis filio duci in uxorem. Nam rumor erat Elisabeth quæ Henrici filia putabatur a matre fuisse suppositam, cum satis constaret Henricum genitalibus esse debilem, neq; per naturam patrem fieri posse, qua spe Elisabeth elata, regni ius ad se peruenturum animo præsumebat. Itaq; Henrico nō ita multo post ab humanis exempto om̃ibus opibus utrinq; ad arma itum est. Quom Portugalliæ Rex Elisabeth Henrici filia, Ferdinandus alterius Elisabeth Henrici sororis ius tueretur, uictoria penes Ferdinandū fuit, Regnoq; Castellæ cū coniuge potitus est. Ferdinandus ergo quintus, ac Elisabeth tori, regnique confors, paribus auspicijs administrabant omnia, bellumq; susceperunt, & ad pietatem simul & ad gloriam maximū. nā Beticæ partem, quam uocant Granatam, Mauriq; præsidij annos circiter octoginta occupatā tenebant adorti sexto demum anno receperunt, sapissime fuis acie Mauris, qui maximis opibus obnixe resistebāt, pulsiscq; Mauris Machumeticq; superstitione templa Deo optimo maximo cōdide-

Malica.

Ferdinandus quintus.

Ferdinandus
Catholicus.
Margarita de Austria.

runt, ueri cultus & Christianæ religionis inducto ritu. unde Ferdinandus Catholicus cognomētū sortitus. Elisabeth ex Ferdinando peperit unicum filiū, cui Margaritā de Austria collocauit, eam cui Carolus octauus Francorū rex nuncium remisit, sed nulla suscepta prole superstitibus parētibz diem clausit. habuit etiā Puellas quatuor, quarū prima regi Portugalliæ nupta, amisso uiro cum redisset ad patrem, iterum Portugalliæ regi collocata est, ei qui mortuo sine liberis Puellæ socero, in eius locum successit, ostentata spe si puellæ parentes absq; uirili sobole decessissent aditū sibi, liberisue suis in regnum Castellæ fore, secundam Philippus Archidux Austriæ comesq; Flandrensiū duxit, Tertia Regis Angliæ natu maximo filio pacta est, Quæ remanet quarta adhuc innupta est, Hispaniam præterea purgauerunt omni superstitione, exactis inde Iudeis omnibus, & ijs qui Iudeorū ritibus imbuti nominetenus Christiani, uulgo Marrani dicuntur, quorū magna uis erat. Vix annus agebatur a morte filij, & ecce filiam cui regnum destinauerant incestissimi parentes amissam lugent. Nec in alia quā Regis Angliæ filio desponsatā demonstrauimus admodū felices extiterunt. nam deducta ad uirū paulo post uidua, secundo regis Angliæ filio pacta est. Itaque eā quæ Philippo duci Austriæ collocata est, cū uiro successionī designāt. Inito præterea fœdere cū Ludouico duodecimo Frācorū rege, Alexandro sexto Pont. max. subscribente paciscitur, ut paribus auspicijs, opibusq; regnū Neapolis, eiectō Federico Castellæ, necessario recipere. Aragonei Ferdinādi filius erat Federicus ab Alphōso maximo natu proximus, qui post Alphonsū filiū Ferdinandū secundū, rerū potitus nondū cōstitutis regni uiribus, uir alioqui

Philippus
Austrius.

alioqui nihilminus, q̄ ad arma natus, Gallorū uirtute facile
pulsus est. Itaq̄ potentissimi duo Reges aliquādiu Regno
Neapolis æquo iure potiti sunt, donec eorū culpa qui limi-
tes inter agros, qui cuiq̄ cederent, in confinio posuerunt, in-
gēs exarsit bellū, primoq̄ prælio a Gallis Hispani intra Ba-
roli mcenia cōpuli sunt, seq̄ arcū præsidio tuebant. Exinde
Gallorū negligētia qui ueluti pacato iā regno per ociū poti-
ebant, instauratis opib⁹ iterū belli fortunā tentant apud Ci-
doniolā, uictisq̄ Gallis Neapolim recipiūt, aliaq̄ mox op-
pida, quæ Neapolis exēplū sequuta, deditionē fecerūt, p̄ter
Caietā, quā Gallorū præsidio firmatā Hispani obsederūt.

LIBRI TERTII FINIS.

MICHAELIS RI-

THI NEAPOLITANI, DE REGIBVS HIE-
ROSOLYMORVM, LIBER VNVS.

HIEROSOLYMIS in pristinum
ueri Dei cultum receptis, Idibus
Iulij, anno salutis Millesimo
undecentesimo, Reges ibi no-
stri dogmatis ex ordine fue-
runt hi. Gothfredus unus
e ducibus eius expeditionis,
quam susceperunt ad asseren-
dam terram, quam uocant san-
ctam, Balduinus & Eustachius Bolonij fratres, Petrus
Eremita

Hiero-
solymitani
reges.Gothfre-
dus.

Eremita, qui plures suis euocauit auspicijs, Episcopus Anicensis, uel ut ab alijs appellatur Podiensis Raimondus diui comes Egidij, Philippiq; Frācorum Regis huius nominis primi frater Vgomagnus. Robertus item Flādriæ, Stephanusq; Carnutum comes, & Normandiæ dux, ipseq; Gothfredus, qui Hierosolymorum Rex omnium consensu declaratus abstinuit insignibus. nam neq; titulum regis usurpauit unquā, neq; diademate caput ornari passus est. haud enim putabat hominem qui bona fide Deum coleret, auro decere coronari, ubi dei caput sentibus est ornatum.

Balduin^o. A rebus humanis exempto Gothfredo, Balduinus excepit habenas regni, cui non ita multo post obita morte successit eiusdem nominis alter Balduinus de Burgo, superioris BaldeBurgo duini consobrinus, qui naturæ concessit, Innocentij secundi pontificatus anno secundo.

Fulco. Post eum Fulco comes Andegauensis rerum potitus est. Is dū festinat aduersus nostræ religionis hostes Edeßam Mesopotamiæ urbem oppugnantes, leporēq; citato cursu premit, equi lapsu præcipitatus occubuit. In patris locum sufficitur Balduinus eius nominis tertius, a primo tamen Hierosolymorum rege quintus. Is excedens e uita penes Almericum fratrem rerum summam reliquit, Alexandro tertio Pont. max.

Almeric^o Almerico patri successit Balduinus eo nomine quartus in ordine regū septimus, qui lepræ morbo correptus, & omni spe prolis abiecta, Balduinū Guilielmi Longæspatæ Marchionis mōtis ferrati, quem soror eius Sibylla pepererat in-

Balduin^o stituit habere successorem. Balduinus itaque eius nominis quintus, a primo Hierosolymorum Rex octauus impubes

inijt

inijt principatum, cui se tutorem Beltrandus comes Tripo-
 litanus ex auunculi testamento gerere cū uellet, Guido Lusig-
 nianus pueri uitricus, & cui Sibylla Balduini mater erat
 nupta, administrationē regni ui occupauit. ipse Balduinus
 octauo post auunculi mortem mēse diem clausit, in eius lo-
 cū Guido sufficitur, adnitente Sibylla coniuge Balduini ma- Guido.
 tre, cuius principatu, Saladinus Hierosolyma uix uno oppu-
 gnata mense redegit in potestatem suam, nostræ salutis an-
 no Millesimo centesimo octogesimo septimo, cum per an-
 nos undenonaginta fuisset in potestate regum nostri do-
 gmatīs. in ipso captæ urbis tumultu Sibylla cum quatuor li-
 beris occubuit. Cōradus itaq; Marchio Ferratensis Hisabel Cōradus
 lam Sibyllæ sororem, quæ regni ius ad se spectare prædica-
 bat Henfrado Toronio nuptam, ui compulit in eius matri-
 monium. seque Hierosolymorum regem uoluit appellari.
 Mox a duobus Sicarijs quos Saraceni uocant Arsacidas in
 foro trucidat⁹ est, uxorq; Hisabella Campaniæ comiti nu-
 pfit Henrico, qui Tyri dominatum tenuit, ideoq; Hieroso-
 lymorum rex appellari respuit, quia Philippum Franciæ re-
 gem ex Asia redeuntem in Gallias subsequi constituerant,
 ut quicquid illicerat Gallorū. Guido Lusignan⁹ a Sibyl-
 læ liberorumq; morte regnū sibi competere iudicabat, hac
 ratione, quod eius liberi Sibyllæ matri successissent. Ipse libe-
 ris, eoque nomine, quom regnum uellet asserere Ricardus
 Angliæ Rex, qui per id tempus in Asia CHRISTI nomen
 propagabat ultro cōditiones obtulit, ut Guido se pecunia
 iuuaret in stipendium religionis amplificandæ, regnumq;
 Cypri acciperet, quod ipse Ricardus in potestatem suam re Reges
 ductū præsidij firmauerat, Ita tamē ut Guido Lusignan⁹ Cypri.
k Cypri

Cyprus
ad Vene-
tos;

Cypri regno potitus, & eius posterius usque ad Iacobum Lusignanum, quem nos etiam regem uidimus, eoque mortuo non ita multo post, quo iure, quæ uel iniuria nescio, cessit in potestatem Venetorum.

Americus. Cypri regnum mortuo Guidone consecutus est Americus eius frater, is qui paulo post Hierosolymorum regno per uxorem potitus est. Hisabella namque Sibyllæ soror ei tertio iam nupsit, unde Americo in principatum Hierosolymorum Tyricum & Ptolemaidis, a quo renunciatione Guidonis exciderat, aditus patuit. Cumque rem Christianam parum uigilanter administraret, nostri dogmatis in Asia principes

Ioannes de
Bregna.

Ioannem de Bregna Gallici generis equitem bellica uirtute clarissimum, regem Hierosolymorum declarant, accersitumque anno Christianæ salutis Millesimo Ducentesimo nono in regiam inducunt, Conradique montis Ferratensis & Hisbellæ filiam eius, quæ Sibyllæ soror, & Alberici cognomento leprosi fuit, cui regnum competeat, uxorem duxit.

Austriæ
Dux.

Honorij denique tertij Romani Pont. autoritate, cum plerique Christiani Principes in Asiam traiecissent, ut nostram rempublicam propagarent, & in his Andreas Ungariæ rex Belæ tertij filius, Austriæque dux, & comes Niuernensis, oppugnarentque Damiatam, Soltanusque subsidium ferret obfessis, ipse Ioannes accensa tragula faciem perstrictus ustulatusque est, inducisque factis in Asia cum Machumethanis, in Italiam redijt, filiamque ex Iole coniuge iam defuncta susceptam Federico secundo collocauit imperatori Romanorum, cuius uxor paulo ante decesserat, Hierosolymorum cessis in dotem iuribus, indeque se recepit in Galliam, librarumque Parhisiensium

Parhisiensium sexaginta milia consequutus est, ex Legato Philippi regis, ædemq; diui Iacobi petijt ex uoto, alteramq; duxit uxorem, Berengariam regis Hispaniæ sororem Germanam, reuersus in Italiam, quom rem Christianam parū feliciter in Asia geri certior factus esset, ob ipsius Federici generis sui perfidiam, Bononiæ substitit, hexarchatumq; Rauiennæ Galliæq; togatæ parte quæ Romandiola dicitur indulgentia Gregorij noni adeptus est. inde euocatus ad urbis Romæ magistratum permissu Pont. audita morte Roberti Comitis Altiliodorensis imperatorisq; cui Balduinus frater successerat, Constantinopolim redijt, ab actoque Balduino principum studijs imperator creatus est, his conditionibus, ut Marta Ioannis filia quam susceperat ex Berengaria secunda coniuge Balduino nuberet in spem successionis. A Bactaro deinde Græco magno opere uexatus est, eo, qui firmata præsidjs Andrinopoli, titulum imperatoris usurpabat, donec extremum clausit diem, Balduinusq; successit ex pacto, nec ipse multo post, imperium, regnumque Hierosolymorum cum morte commutauit, Regesque Sicilia qui genus ab Iole ducebant uxore Federici, qui rerum potitus est etiam Sicilia, regesq; Cypri, quorum origo erat ab Hisabella, quæ uouissime nupserat Almerico Lusignano, cœperunt inter se de nudo regni Hierosolymorum titulo concertare, cum quisq; se regem Hierosolymorum appellaret & inscriberet.

LIBRI DE REGIBVS HIEROSOLYMORVM FINIS.

MICHAELIS RI-

TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS SI-
CILIAE, EORVMQVE ORIGINE ET
SVCCESIONE, LIBER PRIMVS.

Reges
Siciliae.

REGES Siciliae quos & Neapo-
lis appellant ab eorum regia, to-
tiusque regni principe ciuitate
Neapoli, genus a Normannis
habuisse constat. Nam post im-
perij Romani fractas opes, pars
illa Italiae cui Sicilia attributa e-
rat, Gotis aliquando paruit, &
Alarico regi eo nomine secundo

quem diximus in alueo Basendi, qui fluuius urbem Con-
sentiae praeferuit esse conditum, sed in Longobardoru diti-
one partim fuit, ut Beneuenti ducū Salernitani Campaniq;
principum, Apulia uero Calabriaq; Constantinopolis im-
peratoribus adusq; Michaelis Cathalaici tēpora paruerūt.

Guilielm⁹ Obtinebat in Italia Guilielmus cognomento Ferrabat ori-
gine Normannus omnem fere Romandiolum, quam Gal-
lia togatae partem Flaminiam prisci uocant, amissoq; Tan-
credo patre duodecim fratres habuit, armis & ingenio prae-
stanti uiros, & in his Robertum cognomento Biscardum,
Drogonem, Vnfredum, Gothfredum, Ricardumq;, & Ro-
gerium. Cūq; Siciliam Carthaginenses occupassent, & ipse
ad aliquod praedarum facinus animum adiecisset, inita soci-
etate cum Salernitano, Campanoque principe, & Malocho
graco

græco, qui Constantinopolitani Legatus imperatoris Apulie & Calabriae præerat in insulam coniunctis copijs, traierunt, his cōditionibus icto fœdere, ut omnis præda quatuor in partes diuideretur, insulæq; fines, si quos ab hoste recepissent, paribus auspicijs & in communi tenerentur. Confecto demum bello recq; feliciter gesta, cum totam insulam rede-gissent in potestatem, Malochus uiolato fœdere præsidis suis oppida firmavit, eaq; regenda magistratibus ab imperatore suo missis, cum supplemento tradidit. Hanc iniuriam Guilielmus pro tempore dissimulādā sibi putauit, redeuntibusq; ad sua Campano, Salernitanoq; principibus, ipse per Apuliam circumduxit exercitum, obiterque Melphim urbem natura loci munitissimā circumfedit, oppidanoscq; ad deditionem pellexit. Eo nuncio percussus animo Maloch⁹, primo quoq; tempore castra posuit ad Melphim neq; Guilielmus intra moenia se continuit, longoq; itinere fessos Græcos atq; incompósitos adortus, longeq; pepulit, ex eoq; prælio bona regionis parte potitus, e uita migravit, eiq; frater Drogo successit. Is Drogo non ita multo post a Drogo: Melete quem Constantinopolitanus imperator in locum Malochi suffecerat, omni fere Apulia primo statim aduentu cedere coactus est, exinde male nouis auctus copijs, instaurato prælio Græcos acie superat, amissaq; in Apulia recipit. Interea a prouincia decessit Meles, eamq; Pubagano tradidit Imperatoris Catipano, magistratus id nomen est. Catipan⁹ Agebaturq; salutis annus octauus ad millesimū cum Poenī hostiliter in Italia, occupata Capua, Barum oppugnabant, eoq; potituri uidebantur ni Petrus Orseolus Venetorum Dux subsidio uenisset. Capuam Campaniāq; recuperauit

Henric⁹
Cæsar.

Drogo.

Hūfred⁹.

Gothfre-
dus.

Henricus Bauariæ dux, anno duodecimo, ex quo Romano
rū Rex appellatus est, cū Romā tū primū uenisset, ut a Ste-
phano octauo Pont. max. coronaret. Ipsumq; Bubaganū
quē Saracenis fauisse compererat, acerrimo bello persequi-
tur, urbemq; Troiam Græcorū Coloniā circūsedet, oportu-
nitate loci ductus, inde nanq; Græcos simul Apulosq; in fi-
de cōtineri, Græciāq; & Romanorū fines infestari posse in-
telligebat, quatuorq; mensibus interpositis oppidanorū de-
ditione, Troia potitus, acceptis obsidib⁹ in urbē redijt, inde
protinus in Germaniā. Per idē tempus a Normannis Apu-
lia, a Græcis Calabria pars ea quā Brutij tenent occupatur,
Henrico deniq; uita functo, Conradus origine Sueuus qui
sub eo duxerat ordines, occidentis imperio præficitur, orien-
tis aut Cathalaico Michael Etheriacus, cui⁹ principatu Græ-
ci cū Drogone Normannisq; congressi, maxima clade affe-
cti sunt apud Aufidū. Drogo tamē in acie desyderatus opta-
tam uictoriā suis reliquit. Drogoni quia nihil in uita libero-
rum suscepit, frater successit Hunfredus, qui comitatū tenuit
Apuliæ per annos septem in eo quo accepit statu, nā neq; fi-
nes ampliavit, nec diminui passus est. Exinde Gothfredus
Apuliæ rem tenuit, eodēq; tempore Guamarinus Salerni
princeps a suis interfectus est, & in eius locū Gisolphus fra-
ter subrogatus, is oppidū Beneuenti, quod est in die ntela fi-
deq; Romani Pont. aperto bello adortus, in potestatē redi-
gere tētauit, ac anteq; subsidio uēturus Henricus is qui Cō-
rado successerat, Alemānos deduceret a præsidio Vercelarū
Gisolphus auxilio Gothfredi Beneuenti potitur, ipsumq;
Leonē nonum Romanū Pont. apud Teate, quod oppidū
Maurocinorū Ciuitā uulgo uocant, cū copijs occurrentē su-
perant

perant, uiuūq; capiunt, in sūmo tamē habent honore, dedū
 ciq; in urbē curant prosequētibus eius iter omībus Beneuē
 ti sacerdotib⁹. Interpositisq; paucis dieb⁹ hominē Gothfre
 dus exiuit. Moriens Gothfredus Belegardo filio principa Belegar
dus.
 tum reliquit, cū summa Roberti cognomento Biscardi indi
 gnatione. Nam moris antea fuerat in locum defunctorum
 fratres Apulia potiri, quippe quā paribus auspicijs & sum
 ptibus in cōmune quāssissent. Itaq; Belegardo ui exacto Bis Biscard⁹.
 cardus Apuliam sibi uendicat, amissaque uxore Abderada
 quæ Boemūdum sibi pepererat, alterā superduxit nomine
 Giliardā Gaïmarini filiam Gisolphi principis Salernitani
 fratris. A Nicolao primo Romano Pont. per legatos petijt
 ut ad res Apuliæ, Calabriæq; cōponendas animū adijceret.
 Quā nactus occasionē Nicolaus ad comprimendū quoran
 dam tumore perfidiāq; qui se duces ecclesiæ professi, quos
 Capitaneos uulgo uocant, imperij sui fines uexabant, in
 Apuliam cū legatis ad Biscardū se contulit, inductaq; censu Inducta,
idest, rela
xata, rei
missa.
 ra qua prius eum notauerat, ut ecclesiasticæ regionis incuba
 torem, Calabriæ Apuliæq; ducem declarauit, recepto prius
 ab eo Beneuenti oppido, conceptisq; uerbis iuramēto, quo
 tiens usus ueniret, auxilium Romanis Pont. allaturum. Ita
 que socius stipendiarius ecclesiæ Romanæ factus, partem
 copiarum cum Pontifice misit ad domandos, ut iactabat
 ecclesiæ subditos, qui imperata facere recusarent, sed eas ab
 humanis exempto Pont. continuo reuocauit, & Materam,
 Tarentumq; quæ Græcorum iuris erant ad deditionē pelle
 xit. Interposito tēpore cū Pontifex esset Alexander eius no
 minis secundus, æmulumq; dignitatis haberet Cadolum,
 quem sibi componebant ecclesiasticæ seditionis autores &
 Schismatici

Scismatici, Costinoq; Dioclizi Cōstantinopolis imperato
 re uita functo, priusq; Romanus cognomento Diogenes
 in eius locum suffectus imperij rem constituisset, ipse Biscar
 dus Kyriacum Catipanum (sic enim legatus imperatoris in
 Italia uocabatur) incautum adortus, apud Vestam Apuliæ
 in sinu Gargani oppidi opprimit, pariq; celeritate Mōtem
 pilosum urbem Lucaniæ non procul ab Apulia positis ca
 stris obsedit, eiq; obsidioni præposito fratre, maiorib⁹ ipse
 copijs Barolum petit, Adriatici sinus oppidū, tertioq; post
 anno longa obsidione fessos, in potestatem recepit. Interea
 Rogerius Biscardi frater, terra mariq; Brundusium preme
 bat, & Biscardus agmen a Barolo duxerat in Regium Bruti
 orum, breuiq; potitus oppido, transijt in Siciliam, obseſſor
 q; terra mariq; Panormo, cum res in lōgum protraheretur,
 fratrem castris præfecit, ipse reuersus in Apuliam, Trantum
 cœpit oppugnare. Eodemq; tempore, salutis anno millesi
 mo septuagesimo tertio, mense Ianuarij, Biscardus Trano,
 frater Panormo potitus est. Interea Ricardus alius Biscar
 di frater, eiusque filius Guilielmus, partitis inter se copijs, al
 ter Capuam adortus, alter Beneuentum, repulsiq; ab oppi
 danis, exercitum reduxerunt. Alexandroq; Pont. quem de
 monſtrauimus, ab humanis exempto, Gregorius septimus
 in eius locum successit, is inauguratus habito Lateranēſi cō
 gilio Biscardum Normannosq; diris per omnium sacerdo
 tum religiones execratus est, per causam quod ij quæ iuris
 erant ecclesiæ contrectarent in agro Piceno, quam Marchiā
 nunc Anconitanam uocant, oppida que nonnulla firmata
 præſidijs obtinerent, quoue testatior ea deuotio foret in
 acta retulit, in eos tamen arma non sumpsit intētus compo
 nendis

Diris exe
 cratus est
 quod uul
 go diciſ
 excōmu
 nicauit.
 Deuotio
 excōmu
 nicatio,

nendis Alamanniae rebus, ut Henricus secundus Romanorum rex, pace domi parta, copias in Italiam ducere posset, & Normānorum ferociam compescere. Biscardus interea Consentiam sanctamq; Seuerinam, quae Brutiorum sunt oppida sub ditionem suam misit. Vxoris suae fratrem Sisulphū Gisolphi principis Salernitani filium, qui patri successerat, adortus incautum praelio superat, industriaq; Michaelis Dioclyzi, qui impar opibus Nicephori exactus ab imperio Constantinopolis, ad Biscardum confugerat, ecclesiaeq; reconciliatus est, omniq; nisu contendebat, ut Michaelē restitueret imperio, sed eius conatus Veneti qui Nicephoro studebant impediuerunt. urbem Dyrrachij tamen obsidione cinxit, cui Boemundum filium praefecit. Ipse contractis quascūq; potuit copijs Romam ire pergit ut Gregorio Pont. subsidium ferret, ab Henrico Romanorum rege in arce Cresentij obfesso, exemptoq; ab obsidione Gregorio pristinam dignitatem restituit. Sed is absente Biscardo Romae tutum se fore nō ratus abeuntem Salernum prosequutus est. Vnde Biscardus, qui non tam reducendi Michaelis q̄ occupandi imperij consilia agitabat, magnam instruxit classē, qua cū Venetis Graecisq; bis admodum prospere pugnavit. cūq; inclinante ad eum cum fortuna hominum studio Dyrrachium, pluraq; finitimae regiois oppida subegisset, ecce in ipso rerum cursu mors intempestiva uictoriam de manibus eripuit, anno salutis Millesimo Septuagesimoseptimo, mense Iulij, dum esset apud Cassopen Epiri oppidum Molossis attributum.

E duobus Roberti filijs Apuliae principatum Rogerius ob- Rogerus.
tinuit, quom Boemundus in Dalmatia cum copijs esset eo
I tempore

Boemundus.

Conciliū
Claromō
tanum.
Expedi-
tio Hiero-
solyimi-
tana.

tempore quo pater excessit. In Sicilia tamen aliquot urbes a Rogerio descuerunt. Interea Boemundus indigne ferens nullam paterni principatus ad se partē peruenisse, deductis ab oppidis quæ subegerat in Dalmatia præsidjs, instructa, q̃ classe uenit Hydruntē eiusq̃ discessu Alexis Græcus imperator Dalmatiam nactus uacua facile recepit. & Rogerius urbem Capuam obsidione pressam compulerat ad deditiōnē, quom Boemundus ductis in eū copijs ad præliū prouocauit, nec per Rogeriū stetit quo minus acie dimicaret, sed qui in utroq̃ exercitu inducebant ordines, auspicijsq̃ Biscardi stipendia fecerant, impetrauerunt a Rogerio ut permissa Boemūdo Apuliæ parte, a bello discederet, acerbum em̃ uidebatur, ut qui toties sub imperio Biscardi, pro iisdē signis in prælio steterant, inter se decertarent. Itaq̃ rebus compositis Urbani Pont. indulgentia, frequenti apud Melphim patrū sacerdotūq̃ concilio Rogerius Apuliæ Calabriæq̃ dux appellatus, in uerba Pont. iurauit, exinde profectus in Sicilia Siracusas urbē, quæ mortuo Biscardo defecerat, iterū recepit in fidē, Pontifexq̃ ex Melphi Troiā petijt, at Boemūdus eā nactus occasione Melphim occupat. Ea res a Sicilia Rogeriū reuocat. Habito nanq̃ delectu cōductisq̃ Poenis transiit in Italiam, raptimq̃ ducit agmen in Boemundū, qui munitionibus oppidi fretus obsidionem tolerabat. Interea Ricardus diffidentium Germanorum opportunitate usus, Capuam unde eiectus a Rogerio fuerat, recuperauit. Per idem tempus in concilio quod Urbanus apud Claromontē coegit anno salutis Millesimo nonagesimo quarto, actum est de recipiendis Hierosolymis, indictamq̃ expeditionem pleriq̃ Christiani principes sequuti sunt, & in his Podiensis, uel

sis, uel, ut ab alijs appellatur, Anniciensis episcopus, Hugo Magnus Philippi frater eius nominis primi Francorum regis. Quibus iter per Apuliam facientibus honesta ductus æmulatione Boemundus, ne tam sanctæ glorioſaq; expeditionis expers esset, urbe Melphi Rogerio fratri cessit, ac in ea militia se ducem professus, cum duodecim milibus armatorum nomen dedit. Ipse quoq; Rogerius potestatem militibus suis fecit, ut si qui uellent eum sequeretur. In eo bello Boemundi uirtus enituit adeo, ut Antiochia capta, communi nostrorū consensu, princeps in ea constitutus, Constantiam Philippi Francorum regis uxorem duxerit. Rogerius a Boemundi discessu Siciliæ comitem se per epistolas & diplomata nominauit, eodemq; fere anno mortuus est, expugnata prius urbe Canusij, quo notam deleret cladis illic acceptæ a Romanis, in qua in eodem cum Boemundo fratre conditorio iacet, ut indicat epitaphium. Nec plane constat ex Antiochia ne Boemundi corpus in Apuliam relatum sit, an ipse adhuc in uita eo redierit.

Nomen
dedit.

Apuliæ principatū Guilielmus excepit Rogerij filius, oppida Siciliæ cesserunt in Rogerij potestatem Rogerij superioris ex fratre nepotis, is qui Pascali secundo Pont. sex aureorum milia dono dedit aduersus Antipapam Gibertum, patremq; ab eo impetrauit. Ipse quoq; Guilielmus Alexi Constantinopolis imperatore uita functo Caloioānis sororem duxit, eam quæ nupta fuerat Alexidi, confarrandoq; con nubio Constantinopolim profecturus Apuliam Calabriāq; Calisto eius nominis primo qui Pascali successerat, abiēs commendauit. Eius absentiam Rogerius opportunam suo consilio nactus, Calabriam ui redegit in potestatem. Cūq;

Guiliel
mus.

Cōfarrā
do, id est,
copulan
do, uoca
bulū est
Apuleia
nū. Me
minit cō
farratiōis
Plinius
in xviij.

Calistus subsidio Beneuentum uenisset, eiusque exercitus ad uersam ualitudinem magna ex parte contraxisset, ipse quoque, uel insueto labore, uel ex animi sollicitudine morbo implicitus, in urbem lectica relatus est. Ea res occasionem Rogerio dedit, ut occupatis omnibus quæ Guilielmi iuris erant, appellationem regis Italiae non ueritus sit usurpare. Calistus diris & execrationibus effundens iram, prius morte præuentus est, quam minas ad rem conferret. Sed Innocentius eo nomine secundus, in locum Calisti susceptus, inito statim Pontificatu, contra Rogerium mouit, incautumque aggressus ab oppido sancti Germani Cassinum compulit. Castellumque Galluci circumfedit, quo se Rogerius ex fuga receperat. Interea Guilielmus Rogerii filius qui se Calabriae ducem scribebat, cum auxiliariis interueniens copiis, obsidione patrem liberauit, ipsumque Romanum Pont. nonnullosque Cardinales coepit, habitosque in honore dimisit, impetratis a Pont. quaecumque uoluit, excepto Regni titulo. Sed ad famam capti Pontificis, Petrus Petri Leonis filius ciuis Romanus, qui Pontificatus comitijs Innocentio succubuerat, inuadit Pontificatum indito sibi Anacleti nomine, cuius impar factioni, sibi putauit Innocentius in Galliam confugiendum ad Philippum secundum cognomento Adeodatum. Interea Anacletus Rogerium pellexit, utriusque Siciliae concessoregni titulo, ut se Pont. saluaret. Innocentius ex Gallia reuersus una cum Lothario, quem Germani principes Romanorum regem creauerant, amissam dignitatem recuperauit. Lothario euocatoque rursus in Italia Lothario bellum suscepit in Rogerium, nec multo post eum regno Neapolis exegit, in insulam Siciliae compulso Rogerio, quicquid in Italia Rogerius

Comitia
Pontifica
tus.

Innocentius
in Gallia.

Lotharius
Caesar.

gerius obtinebat, imposito Rainone Lotharij nepote, quē prius Apuliæ Ducem declarauerant, præsidjs firmauerunt. Innocentio uita functo non eadem fuit in Rogerium uolūtas Cælestino Lucioq; deinceps eius successoribus. Itaque Rogerius amissa dubium ignauia an indulgentia pontificū recepit omnia, tantum titulo Regis Italiæ abstinuit, contentus in posterum Siciliæ rex appellari. Bellum suscepit aduersus Pœnos, eosq; tot affecit cladibus, ut regem Tunecis iniquis conditionibus impetrare pacem compulerit, pacto solutoq; stipendio circiter annos triginta. Cūq; Cūstantino-
 polis imperator Emanuel eius nominis secundus appulso in Asiam Christianos male acciperet, Rogerius ex Africa reducta classe eum bello persequitur, Corcyramq; & Eubœam insulas, Corinthum Thebasq; urbes, expugnatas diripuit, suburbiaq; Constantinopolis igni ferroque uastauit in Italiam rediens incidit in classem Imperatoris, atq; Venetorū, amissis triremibus una & uiginti uix elapsus est. Exinde non diutius in humanis fuit, anno salutis supra Milleſimum quinquagesimo secundo uita functus. In eius locum subiit Guilielmus filius, qui statim inito principatu cum per Anastasij quarti mortem Pontifex esset Adrianus & ipse quartus, ecclesiæ rem contrectare cœpit, occupatisque Beneueti, Babuciniq; suburbijs ab Adriano diris execrationibusq; deuotus in discrimen uenit, nam quom Pontifex stipendiarios Guilielmi socios ab omni iuramento, quod ei conceptis de more uerbis, ut regi præstiterāt absolutos cēseret, aliquot ex Apulia Calabriaq; procures, & in his Ricardus Capuæ princeps a fide defecerunt, autores fuerunt Adriano, ut copias in Guilielmum duceret usq; Beneuentum. Cūque

Guilielmus

Guilielmus imperata facturum se polliceretur, & quicquid occupasset ecclesiæ restitutum ire, Pontifex quorundam patrum suasu conditionem respuit, eo magis quod a Paleologo secundo Constantinopolis imperatore, qui successerat Emanueli. Legatus Anconam cum mandatis uenerat, auxilio fore Paleologum cum omnibus copijs aduersus Guilielmum si Pontifex ei tres Apuliæ maritimas urbes ex fœdere traderet. Ita q; cum Guilielmus apud Brundisium conserta manu Græcos & Apulos, qui pro Pontifice stabant ingenti prælio fudisset, agmenq; raperet in ipsum Pontificem, pacis conditiones, quas antea respuerat ultro Pontifex obtulit iterumq; in sua uerba iuratum Guilielmum utriusq; Siciliæ regem declarauit, isq; mox apud Panormum decessit, anno salutis Millesimo centesimo sexagesimo sexto. Ab eo regnauit, & ipse paterno nomine Guilielmus secundus, Alexandri tertij Pontificis maximi gratiam promeritus, quod ab Aeneobarbo Federico post illatâ Romanis in agro Tusculano cladem, in urbe obseſſo Pontifici, triremes subsidio miſit, eūq; pecunia rebusq; obsidioni tolerandæ necessarijs obnixi iuuit, in Asiam præterea quadraginta triremes aduersus Saladinum miſit, a quo Christiani premebântur, excessit e uita Panormi sine liberis, unde Clemens tertius Alexandri successor in ius ecclesiæ regna tentauit asserere, sed utriusq; Siciliæ procures in defuncti locum Regē sibi creauere, Tancredum eius patrum, Rogerij ex Pellice filiū. Sed qui Clementi mortuo successit Celestinus tertius, Henricum Aeneobarbi filium Federici, Siciliæ regem declarauit, eius qui cum iam Syriam teneret a Barbaris receptam, & in amne quodā lauatus, clausis uitæ meatib⁹ expirauit, unde Germani principes

Guilielm⁹
secundus

Tancredus.

Federic⁹
Barbarossa.

cipes Henricum in patris locum suffecerant. Henrico Constantia nupsit Guilielmi secundi soror ex Parthenone fur- Henricus.
tim deducta, permissuq; Pontificis resekrata, cum rite capta
iurasset in uerba religionis. Excepit etiam Clemens ut Hen-
ricus a Tancredo regnum suo sumptu reciperet, censumque
ecclesiæq; quotannis stipendium solueret.

LIBRI PRIMI FINIS.

MICHAELIS RI-

TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS SI-
CILIAE, LIBER SECVNDVS.

ENRICVM Constantiãq; Neapolim ob-
sidentes, ingens coorta pestis exercitum de-
ducere coegit, ac in Alemanniam reuerti, ue-
rum nō ita multo post Tancredo Rogerio
q; eius filio, apud Siciliã uita functis, in Ita- Federicus.
liam redierunt, cum Federico filio, quē Cō-
stantia præter omnium spem grandior ætate pepererat,
paruoq; negotio Regno Neapolis, insulæque Siciliæ potiti
sunt. Autore Celestino tertio Pontifice, classē lectissimis qui Saxoniarum
dux
Maguntini
nº Archie-
piscopus.
busq; militibus, omniq; bello apparatu instructam duce Sa-
xoniarum, & Archiepiscopo Maguntino præfectis in Asiã mi-
sit. Et iam uita functo Celestino patrum suffragiis Innocen-
tius in fastigium Pont. euectus est, is e Britânia Simonē de
Monteforti

Monteforti uirum rerum gestarum gloria clarissimum, per litteras & certos homines euocatum cū mediocri Gallorum manu, subsequi Henrici classem iussit, sed utrūq; fortuna deseruit, nec in Asia quicq; memoria dignum gesserunt. Interea apud Messanam ab humanis exempto Henrico, Federicus impuberi adhuc ætate successit in regno, tutore Philippo patruo, quem moriens Henricus imperatorem testamento instituerat. Ad hunc nuncium archiepiscopus Maguntinus, & Dux Saxonie rebus in Asia nondum confectis euestigio redierunt, indignum rati Philippum Germanis imperare ex Henrici tabulis, itaque nonnulli Germani principes Othonem Saxonie ducis fratrē, eius qui nuper ex Asia redierat, imperatorem declarant, alij Philippo student. Federicus adhuc impubes ab Othone non paucis affectus incommodis est. Otho namq; cum coronatus esset ab Innocētio tertio, quæ iuris erant ecclesiæ non ueritus est attrectare, multaq; regni Siciliæ partim gratia, partim ui sibi uendicauit oppida, nec inde poscente Pontifice præsidia deducere uoluit. Hinc Innocentius eos qui deficerent ab Othonis imperio solutos omni noxa, neq; sacramento teneri iudicauit. Ea res aliquos impulit, ut ab eius fide desciscerent. Ipsi Germani principes ad quos imperatorem spectat eligere, sua suæ Philippi Francorum regis Adeodati, Federicū de quo nunc agimus Romanorum Regem declarauerunt. Is annum uigesimalium tūc inibat, & suspectum habebat Othonē ne suppetias Angliæ regi ferret auunculo suo contra se, propterea pro sua uirili parte studebat eius opes infringere, sed cum Pont. imperij nollet insignia Romæ sibi tradere, profectus in Alamanniā Philippus apud Maguntiam ab eius urbis

Archiepiscopo

Otho
dux Sa-
xonie.

Federic⁹
Cæsar II.

Archiepiscopo diadema accepit, inijtque foedus in oppido
 Vallis coloris iuxta Mosam fluuium cum Ludouico huius
 nominis septimo, qui Philippo patri successerat, in quē bel-
 lum gerens Otho prope Tornacum ingenti praelio uictus,
 ex animi moerore in morbum lapsus, paucis exinde diebus
 obiit, ecclesiaeque Romanae Fundos oppidum, quaeque Fundis
 attributa sunt, ex testamento reliquit. Othone mortuo Fe-
 deric⁹ ab Honorio tertio facile impetrauit, ut insignibus im-
 perij Romae decoraretur. Vxorem praeterea duxit filiam Io-
 annis de Bregna nouissimi Hierosolymorum regis, ex Iole
 priore coniuge, per quam ius Hierosolymitani regni ceden-
 te socero consequutus est. Ex quo Federicus & qui deinceps,
 in regno Siciliae successerunt, Hierusalem Reges appellati
 sunt. ex his Puellae connubio Federicus Henricum sustulit
 & Conradum, cum prius ex Pellice duos haberet, Alterum
 Henricum, quem Sabiniae regem constituit, alterum Man-
 fredum. Cunctique propter improbos eius in ecclesiam conatus
 decreto Pont. abstentus, hostisque iudicatus esset imperio ti-
 mens, Henricum, quem ex iusto matrimonio genuerat, an-
 num uix agentem decimum Regem Germanis imposuit.
 Exacerbauit eius factum pax data Soltano, legatis ultro ci-
 troque missis, unde Gregorius nonus Honorij decretum con-
 firmavit, & Federicum iure diris execratum censuit, cum pra-
 fertim recusaret expeditionem pro recuperanda terra sacra
 suscipere, sicut ex uoto tenebatur, in Asiamque simulata pro-
 fectione per eius satrapas agri Piceni fines adortus esset, in-
 tellecta fraude, Pontifex Ioannem Federici socerum, quem
 Roman diolae praefecerat, euocauit, habitoque delectu contra-
 ctisque tumultuarie copijs ecclesiastici iuris omnia recepit,
 m partemque

Philipp⁹
 ab Archi-
 episcopo
 Magunt.
 coronat⁹

Federic⁹
 secundus.

Reges
 Hierusa-
 lem.

Abstētus
 id est, ex-
 comuni-
 catus. Cy-
 prianicū
 uerbū est

partemq; regni Capua tenus in ditionē suam redegit. Ob
 eamq; rem Federicus ex Asia reuersus equitum magistrum
 Prutanorum Messanæq; Archiepiscopū legatos ad pontifi
 cem misit, ut ab eo ueniam supplices impetrarēt, oblatas a
 Pontifice conditiones accepit, ut imperio recepto Rex Ale/
 manniæ Siciliæq; tantum diceretur, & quicquid amisisset ex
 regno Neapolitano nouo quodam iure possideret, acceptū
 q; Pontificum collegio referret, auri præterea centum uigin/
 ti milia persolueret unciarum, quot in eius belli impensas
 Pontifex erogauerat. In ea tamen fide non diu perstitit. In
 Alemāniā nanq; profectus, ubi prope diem redijt in Ita/
 liam, urbem Vincentiam subito oppressam diripuit incen/
 ditq; Henricum quoq; filium, quem relegauerat in Apuliā
 quod ab eo defecisset, publicitus in carcerem detrusum ne/
 cari curauit, multa q; ausus in Gregorium Pontificem parū
 reuerenter & impie, patrum decreto in die cœnæ domini
 abstentus, & diris ex formula deuotus est, ipsiq; eius stipen/
 diarij socij sacramento soluti si quid in eum moliri uellent.
 Eo nuncio Federicus accepto, quom diem dominicæ resurre/
 ctionis apud Patauium festo transigeret, animi mœrore dis/
 simulato statim ueluti furore percitus in Venetos agmē ra/
 puit, quos audiebat cum Pontifice fœdus inijisse contra se.
 Sed inde nulla memorabili re gesta, mouit in Etruriam, re/
 ceptusque Pisis, execrandis Guelforum, Gibellinorumq; fa/
 ctionibus initium dedit. Singulas enim ciuitates, oppidaq;
 circumiens, animos hominum pertentabat, & quos sui stu/
 diosos inueniebat, hos Gibellinos, quos aduersarum par/
 tium Pontificisq; Guelfos appellauit, utrumque Barbarum
 Germanicumq; nomē est, & primū Pistorij (ut rumor est)
 auditum

Guelfi &
 Gibellini.

auditum. Copias in urbem duxit fiducia ciuium, quorū magna pars a Pontifice dissidebat. ex quo Pontifex in subsidium non parum multos ex his qui crucis insignia gestabant euocauit, horum si quos in potestatem Federicus redigebat omnibus in eos exemplis saeuebat. Ea spe destitutus in Campaniam secessit, & inde Sannium profectus Beneuento non aperto Marte, sed dolo potitur, urbē diripuit ac inflāmauit, sed in euentus belli, sibi receptaculum, mœnibus munitam relinquit. Expeditione contra Píenos admodum non successa, omnē iram effudit in sacerdotes & omnes initiatos eius regni. Siciliæ templa spoliauit, & ea maxime quæ curationis erant Hierosolymitanorum militum, Cassinensisq; Cenobij, euocatos insuper ex Africa Pœnos & nostræ religionis hostes, in summo apud se habuit honore, magistratusq; per Italiam Siciliamq; gerere uoluit amplissimos, urbemq; Luceriam habitandam dedit, eiectionis populariter Christianis. Exemptoque Gregorio Cælestinus quartus in eius locum subiit, initumq; Pontificatum non amplius quam duos & uiginti dies obtinuit, exindeq; anno uno, mensibusq; nouem, interpontificium fuit, & Apostolica sedes uacauit, donec adnitente Balduino Constantinopolis imperatore, Raymundoque comite Tolosano, Sinibaldus eligitur, ex gente Flisca Ligur, Innocentius deinde quartus appellatus. Is cum pacis æquas a Federico condiciones impetrare non posset, nocte urbe excessit, magnisque itineribus ad Centum cellas & inde Genuam profectus, aduerso tandem Rhodano Lugdunum peruenit, ibique coacto concilio Federicum damnauit, Electoribusque Germaniæ quos appellauit, potestatem fecit, ut alium Romanorum regē crearent.

Interpontificium.

Vnde Federicus Guelfam factionem bello persequutus, ipse quoq; grauiter ab eis agitatus est, excessitq; anno trigesimo secundo, ex quo declaratus est imperator, in genere mortis autores abierunt diuersi. Nam quidam Panormi morbo solutum scribunt, alij apud Ferenzolam quod oppidum est Apuliæ a Manfredo eius notho filio elisis faucibus interemptum malunt, cum ab ægritudine iam conualesceret.

Cōradus Habenas imperij suscepit ex eo natus & Iole Ioannis filia regis Hierosolymorum, Conradus, in cuius absentia Manfredus occupare regnum studuit, per causam quod in locū fratris magistratum gereret, eiusq; personam precario sustineret, imperata facere Neapolitani negabant, inde Manfredus in eos bellū sumpsit. Interea Conradus ex Alemania reuersus, oratione Māfredi captus, Neapolitanos apud se maiestatis reos agit, quod Manfredo portas clausissent, eiusdem criminis affines habuit & Campanos, quod una cum Neapolitanis in Manfredum consensissent, obsessam Neapolim fame domuit, octauoque mense ad deditionem compulsa, muros, nonnullasq; publicas & priuatas ædes solo æquauit, eadem Capuæ pœna illata. Cūq; potitus esset omni Sicilia, altero post eius aduentum in Italiam anno, diem clausit, nō absq; suspitione dati ueneni ab eius medicis, a Manfredo pecunia corruptis. Instituit ex asse hæredem Henrici fratris sui filium Cōradinum, eius quem Federicus in carcerem coniectum necauit, ut demonstrauimus, eiq; nominatim tutores ex Germania dedit, qui Siciliæ res impubere Conradino moderarentur. Eius testamenti tabulas a Māfredo suppressas aiūt, e medio clam sublati testibus, & ijs qui scribendis interfuerunt, nihilominus ad Conradini fidem

Cōradinus.

dem populos hortatus est. Innocētius interea quartus, qui nouennio iam Lugduni fuerat, in Italiam redijt, & Perusij se continebat. Audita Conradini morte cōtractis tumultuarie copijs, quibus Neapolitanos quosdam præfecit equites, Neapolim uenit, ibiq; & a Manfredo Tarenti principe, cæterisq; regni proceribus, fere omnibus, honorifice exceptus, ac salutatus est. Interiectisq; paucis diebus obiit, anno salutaris ducentesimo quinquagesimo quarto supra millesimum mēse Ianuarij, illatusq; est in templū Neapolis cathedrale. Manfredus autem cum primū Pontificem morbo sensit implicitum, Tarentum secessit, & inde Luceriam quam Federicus Aphris habitandam dederat, hos Manfredus immisit in Pontificis copias, quæ Fogiæ nihil hostile suspicātes habebant. itaq; a Pœnis omnibus spoliari sarcinis, maiori ex parte cæsi sunt. ipse Manfredus omnia regni loca, quæ Conradini tutorum nomine tenebantur, accepit in potestatem, præsidijq; firmavit. Alexander itaq; quartus Innocētij successor Neapoli excessit Ananiam, ibiq; Manfredum diris execrationibus in publica contione deuouit, ac Octavianū quendam sedis Apostolicæ nomine legatum, Neapoli reliquit ad impetus Manfredi continendos. Is quia mœnibus sese continebat, ideo pauciores imparatioresq; copias habebat, & opera Manfredi atrati quidā ex Germania nuntij uenerant, qui flentes affirmarent ab humanis exemptum Conradinum. Manfredus simulato mœrore, quo mendacio fidē faceret, exequias, ut mortuo Conradino celebrauit, appellariq; continuo rex edicto iussit, omnēq; regiam gazam, quæ iam olim Pauormi seruabatur ex ærario transferri ad se uoluit, cuius ui plerosq; copiarum ductores ecclesiæ sibi iunxit,

Manfredus

auxiliaque misit extorribus Florētinis, & Gibellinis Senen-
sibus, ijꝑꝑ Guelfos apud amnis Arabiaꝝ pontē, cōmisso præ-
lio fusos in fugam uerterūt, Ob eamqꝫ rem fugatis aduersa
rum partium ciuibus Florentia Manfredi militibus occupa-
ta est, om̃isqꝫ fere Etruria Manfredo paruit, ipsos quoqꝫ Pi-
centes imperata facere Manfredus compulit, & si Pontifex
Vrbanus quartus Alexādri successor, euocatis ex Gallia mi-
litibus ex eo genere qui crucis insigne gestant, ad cōprimen-
dos illius conatus obnixē studeret, irritis tamen omnibus
auxilijs & Aluissiodorensis episcopi, Robertiqꝫ filij comitis
Flandriæ, & Ricardi comitis Vindomensis, ad Carolū con-
fugere coactus est, Ludouici Francorum regis eius nominis
Octaui qui mortuus in cælum relatus est, fratrē, qui comes
Andegauenſiū, prouinciæqꝫ Narbonensis erat. Eiqꝫ utrius/
qꝫ regni Siciliaꝝ concesso iure mandat, ut incubatorem Man-
fredum ui deturbet, expeditionē parante Carolo de medio
sublatus Vrbanus uacuum Clementi sedem reliquit, ei qui
quartus est cognominatus, quem rumor est e Gallia sub ha-
bitu religiosi mendicantis in Italiam uenisse. Huius Pontifi-
catu Carolus e Massilia cum triginta triremiū classe soluens
ingressus ostium Tiberis cum Beatrice coniuge Romam ue-
nit, auriqꝫ nummū annuis sexaginta milibus Romanæ pa-
ctis ecclesiæ Siciliaꝝ reges appellati, Carolus & uxor apud
Lateranum a Pontifice coronati sunt, terrestribusqꝫ copijs
regni fines ingressi, statim Manfredum oppido sancti Ger-
mani, locisqꝫ finitimis adusqꝫ Beneuentum cedere compule-
runt, ubi commisso prælio tantis animis utrinque pugnaue-
runt, ut ipse Manfredus in acie occubuerit.

MICHAELIS RI-

THI NEAPOLITANI, DE REGIBVS NE
APOLIS ET SICILIAE, LI-
BER TERTIVS.

TAQVE Carolus quem Neapolitani pri-
mum uocāt, amisso duce facile fugauit ho-
stes, oppidoq; Beneuenti potitus, alia bre-
ui quoq; redegit in potestātē, prāter unā
Luceriam, quā tenebant Aphri, ut demon-
strauimus. Cunque frequens rumor esset,
aduentare cum copijs in Italiam Conradinum, quem Man-
fredus falso mortuum iactauerat, iēto cum Pcenis ad Luce-
riam fœdere, impetratoq; graui tributo, suis legibus & mo-
ribus uti eos permisit, ipse in Etruriam proficiscitur ad resti-
tuendos Guelfos, quos Manfredus eiecerat, occupatoq; Ca-
rolo obsidione Bonitiĭ (castri nomen id est) Federicus Al-
phonſi Castellæ regis ei⁹ nominis decimi frater, Henrici mo-
tus autoritate alterius eius fratris, qui pulsus ab Alphonſo
in urbe Roma Senator erat, cum classe Pisanorum, condu-
ctoq; Pœno milite traiecit in Siciliam, omnem pene insu-
lam recepit in fidem Conradini Cōstantiæ sororis eius filiĭ,
prāter Messanā, Syracusas, & Panormū quæ portas ei clau-
serunt. Eodemq; tempore qui Luceria tenebant Aphri uiol-
ato fœdere, longe lateq; prouinciā ferro igniq; populati
sunt, & uxor Caroli Beatrix obiit Neapoli, quod ab Etru-
ria Carolū reuocauit ad sua, qui primo quoq; tempore Lu-
ceriā cœpit expugnare, & ecce nuncius adesse Conradinum
regniq;

Cōradini
cades.

Gallorū
cades.

regniq; fines ingressum affert, unde Carolus agmen aduersus hostem rapere coactus, ad lacum Fucinum prospere pugnavit in campo, quem dicunt Palentinum. Plurimum profuit ad uictoriā Carolo militaris astus & strategema Alaridi Neapolitani qui stipendia apud eum faciebat. Itaq; Carolus anno salutis ducentesimo sexagesimo octauo supra millesimū, fuis, fugatisq; hostium copijs, Conradinū quoq; uiuū redegit in potestatē, qui post acceptā cladē octauo demū die Neapolim perductus ad Carolū. publico iudicio rei capitalis dānatus securi percussus est. Ipse Carolus omnia quæ Federicus eiusque legatus nomine Capitius occupata præsidijs firmauerāt, paruo negotio recepit, Hyemēq; exacta Romam rediit, oblatamq; a Romanis senatoriā dignitatem non respuit, integerrimeq; & splendide administravit. In gratiam deinde Ludouici Francorum regis eius fratris expeditionis aduersus Aphros socius fuit, unde amisso fratre reuersus ad obsidendam Luceriam intēdit animum. Insequuto tempore nostræ salutis anno Millesimo ducentesimo octogesimo primo, Siculi conspirauerunt in Gallos initium defectionis a Panormitanis est factum, uno eodēq; die quicquid in Sicilia Gallorum fuit ad internicionē per exquisitos etiam cruciatus trucidatum, continuoq; a Carolo ad Petrum Aragonū regem defecerūt. Et iam Carolus obsidebat Messanam cū Hispanæ classis aduētū territus, in Italiam se recepit, ipsumq; Petrum ad singulare certamen prouocauit, apud Burdegalam locus ad dimicādum dictus est ab Angliæ rege utriusq; necessario, qui tunc Burdegala proximosp; fines habebat in potestate. Carolus cū uenisset ad statutum diem Petrū non reperit, sed is postea causatus est ad conditum

ad condictum uenisse, Caroloq; nō reperto discessisse. Interea morante in Gallia Carolo, Carolus eius filius Salerni princeps indigne ferens a Rogerio Dellora, qui dāssis Petri praefectus, Almiratum Siciliae, Aragonumq; se iactabat. Neapolis infestari portum, spreto Cardinalis Parmensis legati autoritate, cum Rogerio nauali praelio confligit, amissa q; nauium parte uiuus in hostium potestatem uenit, atq; in Siciliam primo, mox inde in Aragoniam deductus est. Interim Carolus eius pater ex Gallia Neapolim redijt urbem trepidam confirmat, ipse cum copijs in Apuliam se confert, ut contractis undiq; nauibus in Siciliam trañceret, sed inter apparatus belli subita ui morbi correptus, interiñt. Carolus autem Salerni princeps, is qui custodiebatur Aragoniae, de functo patre egit cū Carolo Valesij comite, Philippi cognomento Pulchri regis Franciae Germano fratre, ut in Italiam copias mature duceret, Cardinali q; Parmensi, quem Martinus quartus Pontifex Romanus legatum regni finibus imposuerat, quiq; regnum continuerat in fide Caroli subsidio adesset. Interea Philippo Frācorum, Petroq; Aragonum rege uita functis, Odoardus Angliae rex utriusq; necessarius autor pacis Burdegalam uenit, ut res componeret his conditionibus, ut Carolus Salerni princeps, ad quem iure successionis regnum Siciliae pertinebat, e carcere dimitteretur, idq; effecisset, nisi noua Belli incendia apud Siciliam exarsissent. Nam cum legatus, Vallesijq; comes, insulā adorti magnas accepissent dades a Rogerio Dellora qui se gerebat Almiratum pro Iacobo secundo genito, Petri, quem superius mortuum demonstrauius, omīssa mentio pacis est ad annos duos. Demum per ipsum Angliae regem durioribus quam

Carolus
secundus

a principio oblatae fuerant conditionibus data pax. Carolus enim Salerni princeps inter cetera curaturum se recepit, ut ipse Iacobus insulae Siciliae rex institueretur. id si triennio non confecisset ultro rediit in custodiã, quae ut rata forent obsides dedit. Carolus eius filiũ natu maximum cui cognomen tũ Martello fuit, qui per matrẽ Vngariae regno potitus est ex Maria Stephani quinti filia natus, auoq; materno, eiusq; filio Ladislao quarto defunctis, Andrea tertio, Andreae secundo nepote, qui regnũ ui occuparat, auxilio Ro. Pontificis expulso, Vngariae se regem constituit, & si nonnulli sentiunt nõ Carolũ Martellũ, sed eius filiũ paterno nomine Carolum, rerũ in Vngaria potitum, obsidem quoq; dedit alterum filium Loysium, qui minorũ dogma professus, Episcopusq; Tolosanus inauguratus, adeo sancte uiuit, ut moriens Pontificis, patrumq; decreto consecratus, & inter diuos relatus sit, Rebus ita compositis Carolus eo nomine secundus a Iacobo dimissus, aliquandiu moratus in prouincia Narbonensi, per mediã Italiã Perusium se cõtulit. quo patres & collegiũ Cardinaliũ mortuo Nicolao quarto Pont. conueuerant, ut alterũ sufficerent in eius locũ cũ duobus annis & tribus mensibus interpontificiũ fuisset, & ecclesia sine pastore. Cardinales adhortari nõ destitit, ut aliquẽ tandẽ declararẽt sed eo præsente, nihil ex Caroli sententia gestum, post eius abscessum omnium studia inclinauerũt in Petrum de Murono, qui uitam ducebat Anachorita, in finibus Sulmonis apud montem Maiellae, qui Cælestinus tertius appellatus est, & ad Caroli preces Neapolim uenit, ubi tandem inuito & dissuadente Carolo Pontificatu se abdicauit, unde Cardinales in eius locum Benedictum Caietanum ex Anania oriundum

Diu^o Loy
sius Fran
ciscanus.

Cælestin^o
tertius.

nia oriundum Neapoli suffecerunt, isque Bonifacius octauus est dictus, habuit Carolus ex Maria unica regis Vngariæ filia, præter eos de quibus ante diximus, melioris sexus Liberos quatuor, & in his Robertum Calabriæ ducem qui mortuo patri successit in regno, puellas autem quinque, quarum duxit unam Ludouicus cognomēto Vtinus Francorum rex, alteram Iacobus Aragonæus Siciliæ Rex, tertiam Federicus Iacobi frater Aragoniæ Rex, quartam Marchio Ferrariæ. Nec affinitas Aragonum Carolo fuit impedimento, quo minus spreto fœdere post Iacobi mortem recipiendæ Siciliæ consilia agitare, eoque cum copijs Robertum Calabriæ ducem, eius filium misit, & Philippum alterum quoque filium Tarenti principem cum paratissima classe, fratrem subsequi iussit, & primo statim aduentu Catina urbe potiti, cum Siculi tumultuario milite classē diripuissent, ut ægre pauca triremes fuga euaserint, Philippusque agmen ad recuperandam Catinam protinus ex uictoria ducentibus occurrisset, inito prælio uictus in potestatem hostium uenit, uinctusque Panormum deductus est. ipse Robertus cum triremibus quæ pauca superfuerant ex aduersa pugna, relicta Catina urbe Neapolim redijt. Interea Federicus qui Iacobo successerat, habito delectu, copias parabat, quas subsidio Siciliæ mitteret. Cunque maritima classe instructa, impositisque militibus, Catalonia soluisset, de uictoria Siculorum certior factus in Calabriam duxit, eaque Regio breui in eius potestatem reducta est.

Sed Carolus Vallesius Philippi cognomento pulchri iam tum defuncti frater, & patru Ludouici Vtini, qui Philippo patri successerat, eius cui

Carolus
Vallesius

Roberti sororem nomine Clementem nupsisse demonstra-
uimus, anno salutis Millesimo trecentesimo, cum Bonifaci-
us octauus Iubilæum indixisset, in urbem uenit, ut patrum
fauores colligeret ad recuperandum Constantinopolis im-
perium, quod eius uxori Catharinæ debebatur, ultimi Bal-
duini Flandrensis unicæ filiæ Constantinopolitani impera-
toris. Cuncq; aliquandiu Romæ defedisset, inde Florentiam
profectus, ad componendas Etruriæ seditiones, cum Ponti-
fici a quo missus erat haud quacq; satisfaceret, ex Etruria per
Marfos in Apuliam cum omnibus copijs se contulit, & im-
perata Caroli facere Calabriam coegit, autorq; pacis inter
eum Federicumq; fuit, ut restitutis hinc inde prælio captis
Federicus in uita Calabria potiretur. exinde Carolus obiit
anno salutis Millesimo trecentesimo octauo Neapoli con-
ditus in æde Diui Dominici.

Robert⁹. Robertus itaq; Calariæ dux Auinionem profectus ad salu-
lutandum Pont. patrum decreto Rex appellatus, in Italiam
constituto regno reuersus, apud Bononiam Pelaguram car-
dinalem offendit Pont. legatum, qui Ferrariam receperat a
Veneto & Frisco Azonis filio, eamq; Roberto pro Pontifi-
ce gubernadā dedit. is Decum De la Raeta cum cohorte
Aragonensium Ferrariæ præfecit. Cuncq; Henricus Luxim-
burgus imperator esset electus, oratoresq; Florentiam de-
stinasset, Robertus qui Federici formidabat aduētum mul-
ta comminatus ex Bononia Florentiam uenit, ubi aliquan-
diu commoratus, omne per Etruriam Guelfum nomen ad
pristinam cum Florentinis ineundam societatem compulit,
eorumq; se caput principemq; cōstituit. Et iam Federicus
ad obsidendam Florentiam pertendebat, neque Florentini
diutius

Henric⁹
Luxim-
burgus.

diutius effugere posse uidebantur quin inopia rerum domi
 ti in senſo imperatori deditiōem facerent cum praesertim
 Robertus auxilia non submitteret, praeter ea quae a Bono-
 nia Ferrariaq; aduenerant. itaq; Florentini Federico portas
 aperuerunt, salutem tantum pacti, & ne exules aliquo tem-
 pore per quamcūq; causam reduceret. Imperator ut in Ro-
 bertum iure ageret Pisas accessit, ubi seruato iuris ordine cō-
 tra Robertū processit, Aretiq; postea pro tribunali pronūci-
 auit Robertum Regno priuandum uideri. Sed hāc eius sen-
 tentiam Clemens quintus irritam iudicauit, extatque etiam
 nunc Clementina, cuius initium est Pastoralis, sub rubrica
 de re iudicata. Nec ita multo post imperator apud Bonco-
 uentum diem clausit haustu ueneni, quod rumor est in Eu-
 charistia propinatum a quodam fratre predicatorū, a Flo-
 rentinis submisso. Mortis eius accepto nūcio Federicus Ara-
 gonēsis qui uiolato foedere, Regio ui capto, Brutios infesta-
 bat, copias in Siciliam reduxit, uerum nec Henrici quidem
 morte bella in Etruria cessarunt, sed ab Ugutione Fagiola-
 no Gibellinarum factionum duce Philippus Tarenti prin-
 ceps, & Petrus Grauinæ comes, qui fratris eorum Roberti
 copijs praerant, Guelforumq; partes tuebantur, in acie pro-
 fligati sunt. unde Ferraria pulso Deco de la racta a Rober-
 ti fide defecit ad Estenses anno salutis Millesimo trecentesi-
 mo duodeuigesimo. Ex eoq; tempore Ferraria concessit in-
 Estensium ius cum prius in ea Pontificis legati fuissent, & ui-
 carijs. Tot cladibus impar Robertus Florentinis pacem de-
 dit, quorum fidem cum suspectā haberet, agitabat animo
 grauius in eos animaduertere, sed a Ludouico Bauaro Gi-
 bellinorum partes excitante, cum Guelfos ex Genua pelle-

Henrici
 impato-
 ris mors.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

reconarentur, imparesq; aduersæ factioni Guelfi qui tum ciuitatem moderabantur, auxilium Roberti implorassent, oblata urbis potestate nihil cunctatus Genua Sauonaque potitus est, anno salutis Millesimo trecentesimo trigesimo, filium quoq; Carolum petentibus Florentinis dominū dedit, ut Castrutij Tyranni Lucensis uim conatusq; reprimeret. is deinde Carolus, cum patri subsidio uenisset a Bauaro timent bellum, subita ui morbi correptus interiit. non euasit Robertus Ioannis uigesimi secundi cēsoriam notam. nā quom fœdus inisset cum Vicecomitibus Estensibus, Gonzagis, Carariēsis & Scaligeris aduersus Boemos, quibus fauebat Pontifex, omnes ab eo diris execrationibus deuoti sunt. Ioanne uita functo, Iacobus Tolosanus titulo sanctæ Priscæ Cardinalis in eius locum subrogatus, & Benedictus duodecimus appellatus est. post quem, Pontificatum gessit Clemens sextus, anno salutis Millesimo trecentesimo quadragesimo septimo, quo tempore Robertus excessit, superstitibus duabus ex Carolo septimo iā defuncto neptibus. Ex ijs Ioanna natu maior, quæ uiuente Roberto nupserrat Andreae Vngaro sobrino suo, successit in regno. uirumque Andream apud Atellam, quæ nunc urbs Auerfa dicitur, suspendio tollendum curauit, ac Ludouico Tarentino principi Philippi filio regis Roberti fratris, iterum nupsit, auditoque Ludouici Andreae fratris aduentu, sceleris conscientia uiribusque suis diffisi, Ludouicus & Ioanna Narbonā profugerunt, regni custodia commissa Carolo patrueli suo ducis Dyrrachij, comitisque Grauinæ Petri filio. Ludouicus Vngariæ rex ingressus regni fines, Sulmonenses imperata facere recusantes, ex itinere domuit, Ducem Dyrrachij captum

Ioanna.
Andreas.

Ludouicus.

prum ultimo affectit supplicio, regnum quo potitus praesidi-
is firmavit. Incrudescente per Italiam peste, tertio demum
mense in Vngariam rediit, nec ita multo post adnitente
Clemente sexto, qui per Guidonem Lemouicensem Ludo-
uici necessarium, Portuensum Cardinalem in Vngariam
Legatum hoc ab eo contendebat, Pax a Ludouico Ioannae
data his conditionibus est, ut regnum Ioannae restitueretur
eiusque uir Ludouicus solo Tarentini principatus titulo
contentus esset. Verum Clemens accepto a Ioanna Aue-
nionae, specie uenditionis, maiori parte remissa stipendij,
quod pro regno Neapolitano debebatur, ipsum Ludoui-
cum regijs ornauit insignibus. Per idem tempus Gregori-
us undecimus ex Auenione Romanam curiam cum reuo-
casset, Cardinalesque Benedictum Neapolitanum Archie-
piscopum Barij Pontificem declarassent, Urbani sexti indi-
to nomine, Cardinales Galli, quibus electio non placue-
rat Ananiam primo per causam uitandi caloris egressi, in-
de Fundos accesserunt, ubi reginae opibus freti Cardina-
lem Genebensum in Clementem septimum elegerunt.
Hac iniuria permotus Urbanus Vngariae regem sollicita-
uit, ut eius auxilio bellum contra Ioannem repararet, in-
ductus autoritate Pontificis, Vngariae Rex Ludouicus, Dy-
rachij ducem Carolum eius filium, quem in priori expedi-
tione ultimo supplicio affecerat, uel ut alij sentiunt, An-
dreae fratris a Ioanna necati filium nomine Carolum, qui
bellum contra Venetos gerebat, in sinibus Taruifinis in Io-
annam regnumque mouere iussit. Itaque salutis anno
Millesimo trecentesimo octogesimo primo, Carolus in-
gressus regnum Ioannae, exercitu uarijs superato praehis,
cuium

ciuium deditioe Neapoli potitus est, ipsamq; Ioānam circumfedit in arce noua. Clemens autem septimus Andegauensem Ludouicum Ioānis Francorum regis filium, & Caroli quinti fratrem qui Caroli sexti tutor eius ex fratre Nepotis adhuc impuberis Galliae res administrabat, euocauit, isq; posthabitis om̃ibus ad opem ferendam Ioannae uenit ut eiecto Urbano Pontificatum Clemēti uindicaret. & iam per annum bellum gesserat, cum Carolus Francorum Rex Ludouici nepos equitum turmas immisit, qui Aretium in Etruria occuparūt, arcemq; Guelforum praesidio munitam obsederunt. Interea Ludouicus Andegauensis obiit, & ipse Carolus Dyrrachius uniuerso regno potitur, captamq; Reginam cōiecit in carcerem, nec ita multo post elisis faucibus ibi strangulandam carnifici dedit. Urbanus, om̃esq; patres ad eum gratulatum uenerunt, ipse Pontifex cum a Carolo non potuisset impetrare, ut eius nepotem Capuae Principē crearet, indignatus, aperte in regem minabundus abiit, tanta utriusq; animorum offensione, ut ex regia discedenti Pontifici Carolus custodes adhiberet, ne quid in eum moliretur Urbanus iniuria dissimulata, Nuceriam ad aestiuādum sibi patribusq; a rege impetrauit, oppidoq; munito contra Carolum iure agere quæstionemq; habere cœpit. Cui cum diē dixisset, facete respondit Carolus, se non per aduocatū, sed per se affuturum, copijsq; tumultuarie coactis Nuceriam cōtendit, urbeque obsessa, potiturus ea cum Pontifice uidebatur, sed Raymundus eius filius Nolæ comes, is qui postea Tarenti princeps euasit, cum stipendia sub rege faceret Urbanum seruauit, nam deductus ad litora Salerno proxima paratas Ligurum triremes conscendit, & Genuam cum tora

curia petijt. Interea Ludouicus Vngariæ rex absque sobole
decessit, ipseque Carolus a principibus Vngariæ per legatos
euocatus ad regnum profectus eo, trucidatus in quodã con
uentu, quem celebrabat est, Ladislao, Ioãnaque superstitibus
impuberibus, quos apud uxorem Margaritam Neapoli re
liquerat. Per eosdem dies Auinione defuncto Clemente se
ptimo, Petrus de Luna suffectus in eius locum Benedictus
tertiusdecimus, Urbanoque sexto Romæ mortuo Bonifacio
us illi nonus subrogatur. Ladislaus itaque Caroli filius adni
tente Bonifacio Pont. nono, regis nomen & insignia Caie
tæ adhuc impubes accepit a Cardinale Florentino Pont. ad
eam rem copijs suis omnibus Albricum Cuniij comitẽ præ
fecit, magnumque regni Conestabulum creauit in locum Ioã
nis Galeati, sub quo stipendia merebat Albricus, eosque re
gni fines quos Andegauensis Ludouici filius, eius quem mor
tuum demonstrauius, studio partium tenebat occupatos
recuperauit. Itaque toto regno potitus, ab Vngariæ principi
bus populisque euocatus, Iaderam ab obsidione exemit, alla
toque nuncio nonnullos in eum Neapoli coniurasse, uel ut alij
tradunt quod Sigismundus Rex emissus e carcere, sui regni
iura contrectabat, Iaderam Venetis uendidit, ipse Neapo
lim continuo reuersus, in multos animaduertit, & in primis
in Sanseuerinates, rebusque regni constitutis in alios exerci
tum, quem habebat electissimum, duxit. Ex Marlis agroque
Piceño & Vmbris multa occupauit, obsessaque Florentia la
psus in agritudinem, paucis interpositis diebus ex ea Nea
polim reuersus, occubuit, hærede relicta Ioanna sorore, cui
postea cognomentum secundæ fuit.

Quæ Cheldriae duce, cui nupta fuerat amisso, certior facta
de morte

Ladisla
us.

Sigismū
dus rex.

Ioanna se
cunda.

de morte fratris & testamento, ad ineundā hereditatē Neapolim redijt. Cuncq; cuidam Pandulfello elegantis formæ uiro usq; ad infamiā nimis indulgeret, hortatu principū secundo nubere statuit, itaque Iacobum Marchiæ comitem ex familia Burbonum, eius quidem, sed longo stemmate necessarium certis conditionibus sibi iunxit, & in primis ea, ne titulum regis usurparet, aut personam gereret, Tarenti principatu contentus, eiusque uestigalibus, regni administratio libera Ioannæ remaneret. Caterum regni principes, quique apud exercitum erant cum imperio, & ordines ducebant odio in Pandulfellum Sfortiamq; inducti certos homines obuiam Iacobo miserunt cum mandatis, ut regium nomen, animumque afferret, non defutura sibi auxilia. Appulsumque Manfredoniam, quos dixi, nunciū regem salutarunt, excepto Sfortia, in quem Iacobus, siue ea de causa, siue inde sumpta occasione iure egit, eumque coniecit in carcerem arcis Beneuenti, omnesque qui sub eo stipendia faciebant exarmauit, diripiendosq; militi suo concessit. Vt uero Neapolim peruenit, summo omnium plausu exceptus ut rex, arce quam Castellum uocant nouum, præsidij, præfectique perfidia potitus, in Pandulfellum capitali supplicio animaduertit. In ipsum quoque Sfortiam omnia parabātur exempla, quæ tamen in alium dilata sunt diem, opera Michele, & Laurentijque Attendulorum. Iacobus exclusa Ioanna, ac Italis omnia cum Gallis administrabat, iniuriā Regina dissimulanter tulit, ut apud uirum fidem, auctoritatemque sibi compararet, & egredi ex arce per eum liceret. Voti compos ubi tempus opportunum putauit, communicato consilio cum Octino Caraciolo & Annichino Morinoli remansit in

mansit in urbe, populoq; ad arma concitato, subito impetu in Iacobi praesidia, magistratusq; facto, Sfortia refracto carcere emittitur. Galli passim trucidati, partim capti, spoliatiq; partim excedere ex urbe permissi, nonnulli quoq; in custodiam traditi. Ipse Iacobus renouatis conditionibus, quibus aduenerat cum Regina aliquandiu uixit, mox in arcem quae dicitur Oui, coniectus exeuindi potestatem non habebat; Omniaque per Marinum Boffam gerebantur, qui post opera Serianis Caracioli, qui sequuto tempore Melphis dux, & senescalus regni fuit, Sfortiaeq; opibus eiectus est, haud ita multo post cum Serianes aduersus Sfortiam procederet, ille cum una legione Neapolim ingressus, populum ad libertatem contra Serianum Christophorumq; Caietanum Fundorum Comitem concitauit, sed res multo aliter quam sperabat euenit. Nam cum uicum Corregiarum, quem nunc appellant coronatam cum copiis occupasset, Reginae iussu populus arma corripuit, Sfortiamq; nihil tale suspicantem ex improviso adortus, legionem adeo dissipauit, ut aegre Sfortia cum sexcentis equitibus uia Puteolana Acherras se receperit ad eius urbis comitem Reginae infensum. Inde hostilia quaeque in Neapolitanos moliri coepit, iactans id ab se non odio reginae fieri cuius imperata facturum se diceret ut clientem, non Neapolitanorum, quos sumopere diligeret, sed eorum tantum qui summa rerum praesent. Iis commodis adducti Neapolitani reginam frequentes adeunt, & foedus cum Sfortia iacere compellunt his conditionibus, ut incommoda belli resarcirentur a Regina, litteraeque darentur ad principes de fide & integritate Sfortiae, quae multis antea literis apud principes insimulauerat. Est etiam cautum ne Serianes esset in urbe Neapoli, sed incertum praescriptumq;

præscriptumque locum relegaretur. Eodem forte tempore Martinus quintus, a Ioanna per legatos contendit, ut Iacobus eius uir e uinculis emitteretur, idque facile impetrauit a Regina, quæ odio flagrabat in Sfortiam ob eiectum Serianem, eamque rem perniciosam Sfortiæ fore intelligebat. Itaque Ioannis Arcolani consilio Sfortia curauit ut Serianes ab exilio reuocaretur, eoque modo cum Regina redit in gratiâ. Vnde Iacobus desperatis rebus suis de fuga cogitare coepit, naueque Ligustica, quæ forte stabat in anchoris, clam concessa Tarentum delatus est. Vbi circumfessus a Ioanna cum laboraret, urbem Io. Antonio Vrsino accepta ab eo pecunia tradidit, e uestigioque in Galliam profectus, apud oppidum Bisuntium religioni initiatus, interiecto tempore diem clausit. Nondum Ioanna a Pontifice regia acceperat insignia, quare missis tribus equitum milibus ad efficiendos Tyrannos, qui opes ecclesiæ minuerant, a Martino Pontifice quinto coronata est, negotiumque Sfortiæ datur, ut ecclesiæ res affereret, is in Brachium Montonensem ducto exercitu, commisso prælio superatus est in agro Viterbiensi. Ad nūcium dadis Regina Seriannis hortatu cum Brachio foedus icit, ut exilij iniuriam ulcisceretur, autor enim Sfortia fuerat ut Serianes a Neapoli excederet, ut demonstrauius. Eam rem (ut debuit) indigne Pōtifex tulit nullam habitam sui uel ecclesiæ rationē. Quare Martinus Brachio quibus potuit conditionibus pacem dedit, ipsamque Reginam iudicauit indignam, quæ res ecclesiæ teneret, ac Ludouicum Andegauensem eius nominis tertium Siciliae regem declarauit. Sfortia uero Pontificis ope, collecto nouo milite in regnum redijt, quæque a Ioāna ut copiarum dux signa acceperat ei restituit, bellumque.

Brachius

Ludouicus
custerti?

bellumque indicit. Quo metu perculsa Alphonsum regem Aragonum adoptauit in filium, qui forte eo tempore soluta a Bonifacio oppido Corsicæ obsidione, Siciliam cum peteret, audita Reginaë legatione, Neapolim uenit. adiunxit Alphonso regina Brachium, qui paribus auspicijs, opibusq; Sfortiam repellebant. Vnde Sfortia diffidens rebus suis per Brachium Reginam sibi cõcilauit. ea pax Alphonso suspecta fuit, animoq; reputans, quanta in ea muliere esset inconstantia, sibi putauit arces urbis expositas mari præsidio firmandas, coniectoq; Serianne in carcerem Reginam circumfudit in arce Campana, quæ Neapoli sic appellatur. Lis illa coacta difficultatibus a Sfortia auxilium implorat, qui nihil conctatus subito uenit, Alphõsumq; soluere coegit obsidionem, initoq; prælio fudit, in fugamq; uertit. ipsam reginam ex arce eductam Auerfam perduxit incolumem. Alphonfus interea ex arce noua quo se receperat, sæpe cū Neapolitanis eruptione facta, pugnavit, urbeq; demum studio partium poritus, aduersæ factionis ædes ad mare uergentes diripuit. ob eamq; rem Ioanna Ludouicum Andegauensem qui a Martino Ponti. accitus Romæ substiterat, abdicato Alphonso, adoptauit in filium. Vrgebatur itaque Alphonfus hinc a Regina ac Ludouico qui Martini innitebantur opibus, hinc a Sfortia qui rem bellicam administrabat, nec alium militem quã Aragonensem habebat, & unius auxilia Brachij, quem Sfortia apud Lauzanum cum semel acie fudisset, iterumq; apud Francauillam dū fugientes Brachianos insequi, Aternumq; fluuium, quem Piscariam uulgo uocant, traicere contendit, aquarum uortice raptus occubuit, cuius obitu Aragonenses conuersa fortuna uictores euaserunt.

euaferunt. isque belli finis extitisset, nisi Philippus Medio
 lanensium Dux ualidissimā a Genuensibus instrui classem
 imperasset, qua & reginā Neapolitanis restituit, & reginæ
 maritima omnia loca. Vnde Alphonsus regno excedere co
 actus parata noua classe Massiliā delatus, ex improviso ur
 bem adortus ui expugnatā diripit atq; incēdit. Post paucos
 inde menses Alphonsus indigne ferens a Martino Ioannā
 Ludouicūq; Andegauensem contra se adiutos, antipapam
 in Panisculo mortuo Benedicto erexit. unde Martinus Al
 phonsum Anathematis affinem pronunciauit. Eoq; paulo
 post ab humanis exempto Gabriel Condemarius Patria
 successit genere Venetus, qui mox Eugenius quartus est ap
 pellatus, eiusq; Pontificatu Ioanna diē clausit. Hinc uariæ
 contentiones ortæ. nā Pontifex episcopum Racanatensem,
 quem Patriarcham creauerat, Alexandria legatum, Nea
 polim misit, ut eius regni oppida redigeret in ecclesiæ pote
 statem. Principes autem regni, ciuesq; Neapolitani legatos
 ad Renatum defuncti Ludouici fratrem mittunt, qui nun
 cient illum a Ioanna supremis tabulis hæredem scriptum,
 atq; ad Regni possessionem capeffendam inuitent, legator
 rum numero fuerunt Pulcini, Nolæ Casertæq; comites Io.
 Cicinellus, Octinus, Caraciolus, & Marinus Boffa. ex altera
 parte Io. Anto. Marazanus Suefæ dux, Christophorus
 que & Rogerius Caietani, quorum alter Protonotarius, al
 ter magnus erat Camerarius, Comes item Laureti, atque
 Franciscus Pandonus, is qui postea Venafri comes est ap
 pellatus, ad Alphonsum nuncios in Siciliam miserunt cum
 mandatis, mature Neapolim ueniret sese curaturos, ut
 omnia conderent in eius potestatem. Iacobus autem Cal
 dola

dola, Peligni Marſicq; qui colunt Aprutium, inita ſocietate decernunt, eum ſe pro rege habituros quemcunq; Pontifex daret, & ab optimis quibusque regni probaretur. Interim Patriarcha cum Neapolitani portas ſibi clauſiſſent, aperire uiam ferro ſtatuit. At Alphonſus oblatam recipiendi regni occaſionem nequaquam neglexit. Aenariamque delatus inſulam, quæ nunc Iſcla nominatur, inde Sueſſam uenit ibique q̃ maximas potuit copias comparauit, urbemq; Caietam circumſedit auxiliatoribus Antonio Columna Salerni Principe, Chriſtophoro Rogerioq; Caietanis, Franciſco Vriſino comite Conuerſani, Ludouico Columna, Franciſco Pandoro, & Comite Campibaffi, qui coniurauerant in Neapolitanos. Erant forte Caietæ complures ex Lyguria Mercatores, qui coemptis rebus quas Genuam importarent, mare ab hoſtibus tempeſtatibusq; pacatum expectabant. Cunq; Alphonſi claſſe nauium onerariarum undeuiginti, Triremiumq; undecim, & unius biremis, quæ pro portu Caietæ ſtabant, eos exitu prohiberent Genuenſes ſimul de periculo ſuorum ſolliciti, ſimul ægre ferentes, in Catalanorum poteſtatem regnum redigi, Philippo Anglo Mediolanenſium duci, qui Renato regi fauebat, facile paruerunt, ut claſſem nauium duodecim tectarum, triremium trium, Biremiſque unius, obſeſſis Caietanis, ſubſidio mitterent. id ubi comperit Alphonſus terreſtres copias nauibus impoſuit, paucis ad continuandam obſidionem relictis, ipſum quoque Tarenti principem reuocauit ex Capua, quæ tunc illi parebat. Cunque ex littore Caietæ ſoliſſet ad inſulam Pontiam una ueliſicatione peruenit. Ibi cum noctu ſteſſet in ancoris, poſtridie cum luce Genuenſium

nuensium classis in conspectu fuit, initoque nauali praelio
 uictoria ad Lygures inclinauit. captis Aragonensium pleris
 q̄ nauibus, Alphōsus, eiusq; duo fratres multiq; regni prin
 cipes, qui classem cum eo cōscenderant, in hostium potesta
 tem uenerunt, inuitisq; Genuensibus ad Philippum Medi
 olani ducem perducuntur. Ad nuncium cladis qui remanse
 rant in castris Alphōsi ad Caietam, omīssa obsidione in lo
 ca quisq; tutiora domum se receperunt. Alphonsus & cum
 eo capti Principes apud Philippū in summo habiti hono
 re, pluribus magnificisq; donati muneribus in patriam re
 missi sunt. Id eo consilio a Philippo factum dicunt, ut quos
 tanto sibi beneficio obstrinxerat, eos adiutores in occupan
 da quam affectabat Italiæ dominatiōe, socios haberet. Ob
 eamq; rem Genuenses a Philippo se neglectos rati, quod se
 inconsultis Alphonsum liberaisset, ab eo defecerunt. Legati
 uero quos ad euocandum Renatum demonstrauimus, ubi
 illum custodiri a Philippo cognomento Bono apud oppi
 dum Diuionense compererunt, Hisabellam cōiugem cum
 duobus liberis in Italiam Neapolimq; mense septembri de
 duxerunt, ea cum Caietam ex itinere diuertisset, urbemq; in
 potestatem Mediolanensium ducis esse redactam nouisset,
 mutatis magistratibus omnem regni curam per se gessit. Al
 phonsus autem dimissus octobri mense cum Io. Antonio
 Tarenti principe duceq; Sinuessæ, & Iosia aquauiua maio
 res q̄ unquā antea parauit copias. Per idē tempus Alphonsi
 frater Petrus infans classem, quæ superfuit ex praelio apud
 Siciliam resectam, ad transferendum fratrem ex portu Lu
 næ, qui nunc Veneris appellatur, deducebat, is cum prædan
 di studio descendisset ad Caietā, Oppidani qui rerū omniū
 inopi

inopia laborabant, existimantes Alphonsum Ducis Mediolani, Ligurumque uiribus auctum adesse, deditionē continuo fecerunt, antequam de Ligurum defectione quicquam rescissent. Eugenius aperto studio Renati partes amplexus, auxilia subministrabat, ab eoque missus Patriarcha Aquilā primo recuperauit, inde pulso praesidio Francisci Minicuci Aquilani, Ritijque Montisclarensis, qui stipendia sub Alphonso faciebant, omniq; demum tractu adusque Saltum Cassinensem hac prima expeditione potitus est. Eo successu elatus in sequentem annum copias in Alphonsum iterato duxit, confessionemque timoris intra moenia Capuae compulso expressit. Ipse Patriarcha pugnae copiam non faciente Alphonso, cum Tarenti principe manum conseruit ad Beneuentum, uictumque acie uiuum cepit, a quo cum omne ius hostis abstinuisset, eumque nimis humane accepisset, animum Iacobi Caldolae qui graues & profectas inimicitias cum Tarenti principe exercebat, abalienauit. Itaque Patriarcha desertus a Caldola qui prius Alphonsum prouocabat, impar esse cepit. Alphonsoque premente coactus est intra Salerni moenia se recipere. ubi com meatu interclusus ab Alphonso inducias petere necesse habuit, idque non aegre ab Alphonso impetrauit, qui omni studio ferebatur ad delendum Caldolam, qui grauatus Alphonsi uictoriam Patriarchae rursus se coniunxit, communicatoque consilio proxima Alphonsi castra dominici natalis nocte, dolo opprimere statuunt, sed spe frustrati non diu perstiterunt in male sarta gratia. quare Patriarcha dimissis imperio Laurentij Attenduli copijs, ipse uetustam conscendit triremem apud oppidum Vigilijs, & primo Venetias, inde Ferrariam se contulit ad Eugenium. Per idē

In male
sarta gra-
tia non diu
perstiterunt.

Renatus. tempus emissus a carcere ducis Burgundiæ Renatus Ligustica cum classe Neapolim uenit, opibus Attenduli Michaelis & Cardolæ fretus, sed res longe aliter euenit. nã Genuensium naues nulla magna re gesta e uestigio domum redierunt, & Renatus quanquam potitus arce, quam Nouam uocant, unde Catalani maximis, assidue cladibus affecerant urbem, tamen Alphonsum prohibere non poterat quominus graui obsidione Neapolim premeret, ut ægre Renatus & sui tolerarent inopiam commeatus, quem Ligurum naues importabant. Interea Pontifex per Florentinum Cardinalem ad eam rem legatum, cum utroque egit, ut æquis conditionibus pacem componerent, qua negata ad annum duntaxat inducias impetrauit, intra quas Iacobus Caldola correptus apoplexia diem clausit extremum, in quo uno magnam fecit iacturam Renatus. Eo nanque mortuo, Alphonsus Acheras primum, deinde Auerfam fame domuit, & ui coepit. Ea re commotus Hysabellam Renatus uxorem Neapoli reliquit ad spem simulandam, ipse ad Antonium Caldolam confugit, unicum rerum suarum præsidium, quem cum Iacobi morte fluctuantem confirmasset, ab eo Raymundoque, & utroque adnitente, ab Aquilanis, ac cæteris, qui in Aprutio Apuliaque in eius fide perstitierant, impetrauit, ut eum pecunia iuuarent. ex qua paruas copias reparauit. Dum hæc ita fiunt, Alphonsus adeo Neapolim premebat, ut uacua ciuibus ob inopiam rerum sine externo milite defensari non posset. Eo tempore Renatus oppidum Puteolos loci natura tutum tantummodo tenebat, ad equitum quatuor milia in armis habebat, & intus Antonium Raymundūq; & Traianum Caracium

ciolum Auellini comitem, quæ tanto silentio duxit in Alphonsum, ut prius in conspectum uenerint, quam ille quicquam sentiret. Existimantque nonnulli, si Renatus hostem subito adortus esset eum potuisse deleri, sed ei bene gerendæ occasio amissa est, Antonij Caldolæ conctatione, qui dum dubitat utrum manum confererent, Alphonso locum dedit, ut a periculo sese recipiret in tuta, hostique uiam daret. Res adeo Renato suspecta fuit, ut Antonium custodiæ traderet in arce Neapolitana quasi perfidiæ reum. Sed Antonius errorem, imprudentiamque & incertum rerum euentum excusans, poenam deprecatus, ea facilitate, qua coniectus in uincula, continuo dimissus est. Antonius hac iniuria permotus, ut primum nactus est occasionem, quinto a Neapoli lapide in loco tuto castra communit. Ab Alphonso deinde per legatos impetrat inducias dierum quinquaginta, tutumque per hostilia loca transitum. Renatus ab Antonio desertus, impar adeo deinceps Alphonso fuit, ut ægre Neapolis moenia tueri posset. Antonius autem, Raymundusque Pontificis stipendio meruerunt. Eo tempore Pontifex in Neapolitanos hac usus esse liberalitate dicitur, ut obsessis tres Ligurum naues onustas frumento miserit, idque pauperibus metiri gratis, ditioribus haud magno precio uenundari curarit. Alphonsus igitur urbis expugnatione fame, uel ui prope modum desperata se conuertit ad dolos. Itaque nonnullos ex his qui purgare, reficereque consueuerant aquæ ductus per quos aqua in urbem deducitur, pecunia corrumpit,isque ducibus milites per aquæductus, intempesta nocte in urbem penetrare iubet. Ii per puteum quendam

publicum qui est in ea quam summā plateam memorāt, scalis admotis fastigium putei superant, albescen- teq; die portus urbis adeunt, signūq; dant focis quos Alphon- sus extra urbem locauerat, obtrūcatisq; portarū custodibus, claustra portarū restringunt, agmenq; ex Alphon- si castris intromittunt, ad eum nunciū Renatus equo uectus, concitato cursu in arcē nouā se recepit. Alphon- sus itaq; nostrae salutis anno M. quadringentesimo quadra- gesimo secundo die secunda Iunij Neapoli potitus, & paulo post arce noua certis conditionibus a Renato tradita, excedente Renato qui partes eius sequuti fuerant, diffisi rebus suis ad Alphon- si clementiā confugerunt, quibusq; potuerunt ab eo conditionibus pacem impetrant. Alphon- sus & clemens in uictoria fuit, & deinceps, adeo ut eius principatu tranquillissima, pacatissimaq; tempora fuerint.

LIBRI TERTII FINIS.

• MICHAELIS RI-
TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS NE-
APOLIS ET SICILIAE, LI-
BER QVARTVS.

Auxit sti-
pendia.

ALPHONSVS. ergo subacto, pacatoque re-
gno, rebusq; ex sententia compositis, im-
mutauit, ac in maius auxit stipendia. nam
pro singulis quibusque laribus, & foco se-
ptem nummos argenteos imperauit, ex eo
genere.

genere, quos uulgo Carlenos appellant, cū prius unaquæq;
ciuitas, oppidumue pro numero, amplitudineq; & opibus
stipendia penderet, per collectas, ut aiunt. Ad hæc ostiatim
per singulas domos emere modium, uel ut Neapolitani uo-
cant tumulum salis, unūquemq; patrem familias, in quinq;
Carlenos compulit. Arcem Neapolis eam quam nouā me-
morant a fundamentis instaurandam suo ære curauit, opus
& substructione & argumento magnificum planeq; regiū.
Cum liberis ex iusto matrimonio careret, aliquando cogita-
uit hæredem scribere Nauarræ principem Ioannis eius fra-
tris filium, qui iure necessitudinis Alphonso successurus erat
in cæteris, mutata deinde sententia Ferdinandum, quem su-
sceperat ex Pellice, ducem Calabriae declarauit in spem suc-
cessionis, cuius res ut ualidius constitueret, Hisabellam de
Claro monte ducis Venusini filiam, neptemq; Io. Antoni
Tarentini principis ei matrimonio iunxit, sororemq; Ferdi-
nandi, & ipsam quoq; obliqui generis & notham Io. Anto-
nio de Marzano duci Sinuessæ collocauit, urbe principatu-
q; Roxani uelut in dotem tradito. Eugenio uero quarto Re-
nati rebus studente, legatos ad concilium Basileæ misit, Al-
phonso Ludouicum Pontanum clarissimum iureconsultū,
& Nicolaum Ponorini Archiepiscopum, iuris pontificij pe-
ritissimum, quorum opera concilij suffragio iussus abdicare
se pontificatu Eugeniū est. in eiusq; locū substitutus Ama-
deus Sabaudia dux, is qui se Felicem transnominari uoluit.
Sed adnitētibus Florentinis, & alijs Italiae prouinciærumq;
ciuibus, Eugeniū eo rem perduxit, ut Felix in ordinem Car-
dinalium redactus, acceptaque perpetua legatione, summo
sacerdotio cesserit, Eugeniū certus unusq; Pont. ab omni-
bus habitus

bus habitus sit. Fama tenuit Eugenium quo sibi concilia-
 ret Alphonsum ius ei, Ferdinandocq; eius ex Pellice filio pri-
 us legitimated, posterisq; eorum possidendi regni concessis-
 se, indeque factum, ut Franciscus Sfortia ab agro Piceno,
 quem opibus Alphonfi occuparat & obtinebat, a Pontifi-
 ce expelleretur auxilio (ut quidam sentiunt) Alphonfi.
 quod ita recepisset in cōditionibus pacis Eugenius, ut ager
 Picenus ecclesiæ restitueretur. Haud ita multo post Eliono-
 ram regis Portugalliæ filiam, quam pepererat eius soror, im-
 peratori regi Romanorum nuper appellato, Federico de
 Austria despōdit. unde Federicus in urbem cum uenisset, ac-
 ceptis imperij regnique insignibus, inde Neapolim transiit,
 ut connubij ius cum uxore usurparet, uel ut uulgo dicunt
 matrimonium consumaret. nam Elionora apud Auuncu-
 lum morabatur. Exceptus est ab Alphonso splendidissime,
 institutis in eius honorem ludis, uenationibus, epulisque
 nuptialibus, quam maximo potuit apparatu, tanta pom-
 pa quantam nulla hominum memoria illa ætate nouerat.
 Exinde contra Plumbini regulum suscepto bello Ferdinan-
 dum Calabriæ ducem cum copijs aduersus eum misit. mox
 ipse subsequutus est. Cunque diu circa oppidum natura
 atque operibus munitissimum frustra consedisset, infecta
 re discessit. In senium iam uergebat Alphonsum cum Lucre-
 tiam de Allanio præstanti forma nec obscuro genere puel-
 lam deperire cœpit, adeoque impotenter ardere, ut ætatis
 eiusque fastigij oblitus prope modum uideretur, nam ut
 omittam quantopere careris in rebus ei semper indulsit, il-
 lud certe incredibile uideri potest, quod ab ea legatos ad
 Pontificem mitti sustinuit, ut eius nomine peterent, Al-
 phonso

Federic^o
 impator.

Elionora
 Maximi-
 liani ma-
 ter.

Lucretia
 amica Al-
 phonfi.

phonso liceret eius uxorem Mariam dimittere per causam
sterilitatis, ut quæ nihil unquam liberorum pepererat, &
ipsam Lucretiam matrimonio sibi iungere. nam quod eius
necessarios, & sanguine coniunctos ad summas opes euexe-
rit, ingensque auri pondus intempestiuus hic amor absum-
pserit, in tanta notitia referre superuacaneum foret. Erat
enim liberalis Alphonso a natura, mitisque, nec alienus a
religione. uerum quoties cum pecunia deficebat, a suis ex-
torqueri per iniuriam non grauate ferebat instituto nouo
magistratu, quem pecuniæ præsidem Neapolitani genti-
liter appellant, eique consiliarios adiunxit. Si neminem re-
uel fama diuitem relinquebant intactum. Alphonso au-
tem non modo exactam, sed etiam quam magistratus in
posterum putabat exacturos, temere profundeabat, reddendi
iuris adeo studiosus, ut concilium constituerit, quod
omnes appellarent ex toto suo regno, cui præfecit episco-
pum Valentiam, qui postea Nicolao quinto successit, & Cal-
listus est appellatus, cum prius ad uicariæ tribunal, aliosque
minores regni iudices confugere cogerentur, & inde ius pe-
tere. Aetate ingrauescente febre correptus, anno salutis Mil-
lesimo quadringentesimo duodesexagesimo, mense Iu-
nij fato functus est in arce Lucullana, quam uulgo uocant
Oui, cum Neapoli regnasset annis sedecim. Ferdinandus
itaque Calabriae Dux Alphonso patri successit, appellatus-
que Rex a Neapolitanis euestigio recepit arces urbis, cum
uero pestis Neapoli sæuiret, Capuæ procerum, populo-
rumque habere conuentum statuit, ubi coram uel per le-
gatos rex omnium consensu salutat, eos in sua uerba iu-
rare compulit. Interea Tarenti, Roxanique princeps, aliq-
praterca

Conciliū
cōstituit
quod
omnes ap-
pellarent.

Ferdinan-
dus.

præterea nonnulli quibus maxime cōfidebat Alphonſus, ob
 initam ſecum neceſſitudinem, Ioannem Lothoringiæ ducē
 Renati filium, de quo ſuperius in Alphonſi rebus facta mē
 tio per literas, & certos homines accerſierant, ut paternū de
 cus acciperet, ac regnū capeſſeret. Nec ille conctatus, inſtru
 cta duodecim triremiū claſſe delatus ad Lirem prope Sueſ
 ſam deſcēdit, ipſasq; naues e ueſtigio redire domum iuſſit,
 ut ſublata ſpe fugæ, aut uictoria potiretur, aut honeſtam
 mortem oppeteret. Eodem ferme tempore Galeatius Pan
 donus aliquot oppida Venafrani comitis ex eius fratre nati
 ui capta obtinebat, indeq; præſidia deducere iuſſus a Ferdi
 nando, fretus opibus principis Roxani facere reſuſauit im
 perata. Ferdinādus eum bello perſequi ſtatuit, idq; initium
 tumultus in regno fuit. Itaque Ioannes aliquandiu Sueſſæ
 quo eum ueniſſe demonſtrauimus, ac in proximis eius fini
 bus commoratus, in Apuliam contendit, ubi multos in ſuā
 fidem pellexit, cum Ferdinandus in Brutijs eſſet, & Conſen
 tiam nō dum perueniſſet. Vbi primum intellexit hoſtis ad
 uentum iter retro conuertit, Neapolimq; magnis itineribus,
 inde proſectus in Apuliā, Baroli coronatus eſt a Cardinale
 Rauennati Pij ſecūdi legato. Lothoringus Apuliæ multis
 oppidis, atq; ex omni regno receptis, coactōq; nō cōtemnē
 do exercitu ſocio Tarenti principe, cæterisq; ſuarum partiū
 ducibus, Nolam primo, deinde Sarnum uenit, in quo oppi
 do a Ferdinando Sfortiæque copijs eſt obſeſſus. Franciſcus
 enim Sfortia quod Hippolytam Mariam eius filiam collo
 carat Alphonſo Ferdinādī natu maximo, copias auxiliares
 ei miſerat, idemq; fecerat & Pont. Pius affinitate cum Ferdi
 nando contracta, nam Picolomineus Antonius ex fratre
 Pij nepos

Pij nepos, ex pellice Ferdinandi filiam duxerat, Amalphiae
q; dux ab eo declaratus, ingentia munera consequutus erat
Vrbem Ferdinandus expugnare contendebat. ipse Lothor-
ringus in aciem prodijt, magnoq; animorum ardore utrin-
q; pugnatum, donec Aragonensibus in fugam uersis adeo
laboratū sit, ut aggre Ferdinandus Neapolim se receperit, &
frequens sit opinio potuisse Aragonēses ea die deleri, si Ta-
renti princeps uti uictoria permisisset. Lothoringus ex Sar-
no Stabias accedit, ubi sancti Marci dux, & sancti Seuerini
comes ex familia Sanseuerinatum per legatos in Lothorin-
gi uerba iurauerunt, diu tamen in fide non perstiterunt, id
enim fecisse dicebantur Ferdinandi consilio quo uictorum
hostium euaderēt impetū. Lothoringus ex Stabijs in Apu-
liam redijt, interiecto q; tempore Ferdinandus per ocium re-
parauit exercitum, quem paulo post in expeditionem dedu-
cit. Aretium oppidum primo obsedit, eo q; tandē expugna-
to, conuersus in comitem Ceretanum imperata facere com-
pulsit, uictorque Vrsariam usque peruenit, quod in finibus
Apuliae est oppidum. Lothoringus in Apuliam irruēti Fer-
dinando ad Troiam urbem sese obiecit, ubi diutinum bellū
pertesi, manum cōserere statuunt. Ita q; datis utrinq; signis,
acri praelio commisso, uictoria penes Ferdinandum fuit, ex
qua non tantum Troia, sed Apuliae maiori propemodum
parte potitus est. Eodēq; tempore agi cceptum de pace cum
principe Tarentino, rebusq; compositis apud Altammurā
Tarenti princeps euestigio fato functus est. Inualuitq; opi-
nio a quodam eius Aulico magnis largitionibus a Ferdinā-
do corrupto, lacinia lodicis elisis faucibus extinctum fuisse.
Ac ut rem paucis expediam Troiana uictoria Ferdinandi

q res extulit

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

res extulit. nam Lothoringus per marfos, & Pelignos uelut uulgo dicunt, Aprutinos, Sinuessam regressus, ibi paululū cōmoratus, Aenariam uel in Isclam traiecit insulam, indeq; in Narbonensem prouinciam se recepit ad patrem. Ferdinā dus autem conuersus ad expugnandum, qui pertinaciter in Lothoringi fide perstabant, rem celeriter confecit, eorumq; nonnullos extorres egit, plerosq; coniecit in carcerem, & in ijs Roxani principem, Iacobumq; Picinium, quos æquis cōditionibus & spe promissorum pellexerat ad deditionem. mox incautos oppressit. uterq; in uinculis effudit animam. Pacato iā regno nuptias Alphōsi filij atq; Hippolytæ Sfortiæ celebrauit, Elionoram filiā Herculi Estensi Ferrariæ duci, Beatricem Matthiæ Pannoniæ uel Vngariæ regi collocauit. Liberi præterea Ferdinando fuerunt, Alphonsus natus maximus, Federicus, Ioannesque, & Franciscus ex iusto matrimonio, quorum Federicum Scyllaci principem primo declarauit, mox Altæmuræ. nam Federicus ex Gallia Neapolim regressus, amissa quam ibi duxerat uxore Sabaudia ducis filia, ex qua Puellam tantum susceperat, desperato reditu Neapoli substitit, ac ne esset inglorius a patre Scyllatio donatus est, & alijs præterea multis. Cunque plerique omnes regni principes a Ferdinando defecissent, ut res fista pace componeretur Tarenti principes a patre creatus est, uxoremque duxit Hisabellam principis Altæmuræ filiam, eius quem Ferdinandus in uincula coniecerat, itaq; Federicus Altæmuræ Princeps in locum soceri constitutus est. Ioannem uero rebus diuinis initiatum, patrum collegio cooptandum curauit, Cardinalemque declarari, Franciscum quoq; ex Vngaria reuersum, ubi apud sororem aliquandiu fuerat

fuerat Sancti angeli ducem fecit ad montem Garganum, sed Ioanni Franciscoq; & Elionoræ superstes ipse pater fuit. Alphonfus autem natus maximus ex Hippolyta, Ferdinandum, Petrumque, & Hifabellam suscepit, ex his Petrus maturæ decessit, auo, patreque superstitibus, Hifabella, Ioanni Galeatio, Galeatii Mediolanensium ducis filio, qui mortuo patre, sub Ludouici patruus tutela rem administrabat, in matrimonium data. Habuit & alteram Ferdinandus uxorem Ioannam, Ioannis Aragonum regis filiam, sobrinam suam, ex qua unicam filiam sustulit. In urbem Ferdinandus ad Sixtum quartum Ponti. Maxi. uenit, indeque regressus statim cum Florentinis in Etruria bellum exarsit: nam cum Sixtus sancti Georgij Cardinalem adhuc adolescentem cum Pisano Archiepiscopo Florentiam misisset, inita cum plerisque Florentinis in necem Laurentij Medicis, eiusque fratris Iuliani coniuratione, qui Florentiæ res ex libidine moderabantur, ut eius urbis dominatum Hieronymus Cardinalis frater, quem multi Sixti filium suspicabantur, occuparet. Cunque statuta die Franciscus Saluiata Pisanus Archiepiscopus de ritu Christianæ religionis ad altare rem diuinam faceret, ij qui coniurauerant arma corripunt, ipsumque Iulianum, quem fors obtulit obtruncant. Laurentius accepto graui uulnere, fuga salutem quæsiuit. eam rem Florentinus populus indigne tulit. Itaque quoscunque facinoris affines comperit, ultimo supplicio affecit, & in ijs Archiepiscopum Pisanum carnifici tradiderunt. elisq; faucibus ex alta fenestra suspēdio strangulatus est, per causam, quod lorica tectus, solennia celebrasset. Ex ea re Laurentio maior accessit autoritas apud suos. Sixtus eam

nactus occasione, quod in Pōtificates inauguratosq; sacerdo-
tes animaduertissent, ipsumq; Cardinālē diui Georgij cu-
stodirent, ecclesiæq; censuram contemnerent, bellum Floren-
tinis indixit, auxilio Ferdinādi fretus. is autem Alphonsum
Calabriæ ducem, eiusq; liberum natu maximum cum copi-
is in Etruriam misit. ibi cum bellum prospere gessisset, oppi-
daq; Florentinorum nonnulla uenissent in eius potestatem
Laurentius diffusus opibus suis per Diomedem Carrafam,
qui plurimum gratia apud Ferdinādum ualebat a Rege pa-
cem impetrat, ad quā firmandā Laurentius Italiæq; prin-
cipum Legati Neapolim conuenerunt. Ea pax alijs quā Si-
xtus uoluisset data conditionibus, in regis odium pontificē
accendit, adeo ut aperte bellum minaretur, ut Ferdinandus
dicere solebat, inde ad euertendos eius conatus, in eum co-
pias emittere coactus sit. Alphonsusq; Ferdinandi filius an-
te aliquot oppida ecclesiæ occuparit, quam Sixtus exercitū
contrahere potuerit. Sed Alphonsus cum non longe ab ur-
be Roma castra haberet, a Roberto Aliminēsium principe
ecclesiæ duce, Venetorumq; auxilijs fusus, fugatusq; est. in
quo prælio pleriq; ex nobilitate regni capti sūt, sed eos beni-
gne acceptos, paulo post incolumes dimisit. Cūq; Alphon-
sus Senensem rempubli. quam sui studiosissimā bello Flo-
rentino cognouerat occupare niteretur, quibus artibus, quo-
rumue consilio, proditioneq; nondum constat, Maumetus
Turcarum rex Idruntum in ora Apuliæ oppidum, per clas-
siarios inuadit expugnatq;, omnibusq; oppidanis ad unū
trucidatis, suo præsidio firmavit. Vnde tam crebras, longin-
quasq; excursiones eius equites faciebant, ut necesse Ferdi-
nando fuerit, Alphonsum filiū ad cōpescendos Turcarū im-
petus.

Maume-
tus.

petus ex Etruria primo quoq; tempore reuocare. Itaq; Senesi reipublicae sua libertas mansit. Alphonsus terra marique obfesso Idrunto Sixti, nonnullorumq; praeterea principum opibus adiutus, Turcas ad deditionem compulit, audita Maumeti morte, desperatoq; subsidio perterritos, triumphauitq; Neapoli de hostibus non aperto Marte uictis, sed qui certis conditionibus eius fidei se comiserant, insequuto tempore, cum Veneti bellum suscepissent in ducem Ferrariæ Ferdinandi generum, Sixtus eorum spreta amicitia cum Ferdinando, & Ludouico Sfortia, qui pro fratris filio Mediolanensibus imperabat, foedus iniit ad tuendum Ferrariæ ducem. Alphonsus itaq; omnium sociorum consensu summæ rei bellicæ praefectus est. Eum ut ab incepto Veneti reuocarent, classe in sinum Tarentinum missa, Gallipolim, Neritonq; maritimas urbes, aliaq; complura intus oppida occuparunt. in quos industria Francisci Copulae celeriter instructas naues Ferdinandus misit, sed inter eos nauale praelium comitti non potuit. Etenim Ludouicus Sfortia cum Veneti maioribus in dies uiribus premerentur, a societate belli desciuit, autorq; ceteris fuit, ut idem facerent, unde rebus utrinq; compositis, quas urbes in regno Veneti tenebant euestigio restituerunt. Interea mortuo Sixto Io. Baptista Cibo Ligur, Melphectæ Cardinalis in eius locum suffectus, Innocentius Octauus appellatus est. Alphonsus ubi primum a bello Ferrariensi Neapolim rediit, in eos aperte minatus est, qui hostili in se fuissent animo. Subditos permissu patris nouis uectigalibus sollicitare, quosdam non obscuro loco natos in uinculis habere, quorundam bona indicta causa publicare cepit. unde Franciscus Copula, quem Ferdinandus Sarni comitem declara-

Alphon/
sus.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

uerat, Antonellusq; de Petrucijs, qui Policastrum Lucaniæ
 Calesq; Ausonum primo oppidum Romanam deinde co-
 loniam comitis, & ipse titulo tenebat, ueriti ne quid in se gra-
 uius moliretur Alphonfus, Antonellum, Hieronymumque
 Sanseuerinates, alterum Salerni, alterum Bisiniani princi-
 pem, Pyarumque de Baultio, qui princeps erat Altamura.
 Petrum quoque de Guiuata, Andreamque, Matthæum
 Aquauiuam, Betuntorum, illum uasti Aimonis Marchio-
 nem sollicitarunt, ut secum coniurarent in Ferdinandum.
 quo ut alicuius autoritate fulcirent, Innocentium Ponti-
 ficem sibi adiunxerunt. itaque foedus inter se percusserunt
 apud Melphim in nuptijs Troiani Caraocili filij ducis Mel-
 phis, initumque consilium, statutumque tempus rei perfici-
 endæ. Sanseuerinatibus hærebant Mileti, Lauriæque comi-
 tes, Altamura principi, Neritonis dux, eius frater ipsiusq;
 ducis plerique filij. Cunque bello necessaria in suis quisq; fi-
 nibus parauissent, in metum adductus Ferdinandus, mit-
 tendis legationibus eos ad sanitatem reuocare tentauit, id-
 circo cum Alphonfus cū exercitu occurrisset Roberto San-
 seuerinati, qui coniuratis auxilio ueniebat, ad eos Fede-
 ricum filium misit. apud Milionicum in conuentu coniu-
 ratorum de pace agi cœptum, in primisque a Ferdinando
 petiit, ut eius autoritate liceret quædam regni statuta in
 communem omnium utilitatem reformare, eiusque pacis
 custodem Federicum designauerunt, adiecta conditione,
 ut eum pater Tarenti Principem constitueret, eamque
 rem Ferdinandus non agre concessit. Sed illi quidem dictis
 non steterunt. nam cum rursus apud Salernum conuenis-
 sent. Copulaque, & Antonellus ultra bellum prosequendū
 negarent

negarent, Antonellus Salerni Princeps anno salutis Milleſi
mo quadringenteſimo octogefimoſexto Federicum, qui
per id tempus apud eos erat, cuſtodiae tradidit, & Anto-
nellum de Petrucijs. At illi paucis poſt diebus ope cuiuſ-
dam militis ipſius Antonelli Principis aufugerunt, qua die
Federicus ab Antonello captus eſt. Innocentijs Romani
Pontificis uexilla ſuſtulerunt, paſſimque toto pene regno,
uno tempore bellum exarſit. nam Ioannes de rure præfe-
ctus urbis, admota modica Pontifici manu Beneuen-
tum, Samnitesque uexabat, Salerni Princeps Lucanus,
Altamura Princeps, & Marchio Bituntorum Apulos, Mar-
chio Vaſti Marſos, Princeps Biſiniani Brutios, ipſe uero
dux Melphis, & ſi belli conſilia cum ijs communicabat, ut
quidam ſentiunt, aperto tamen ſtudio neutri parti faue-
bat. Inter hos tumultus Alphonſus Inſubrium, Florentino-
rumque confirmatus auxilijs, non modo Robertum San-
ſeuerinatem regni finibus arcuit, ſed etiam Romani iuris
oppida populabatur. qua de re neceſſe fuit Innocentio Fer-
dinando pacem dare, quæ conditionibus his Auguſti men-
ſe pacta eſt, ut per eumliceret Alphonſo Robertum San-
ſeuerinatem ab eccleſiæ ditione reiſcere. Facta poteſtate
Alphonſus Robertum coniecit in fugam, continuoque
reductis in regnum copijs coniuratos ad deditiorem com-
puli. Itaque pacato regno Ferdinandus coniuratos omnes
in carcerem coniecit, anno ſalutis octogefimo ſeptimo ſu-
pra milleſimum quadringenteſimum, quarto Iulij, præter
Antonellum Salerni Principem, qui priuſquam in conſpe-
ctum regis ueniret, abeūdi poteſtatem ab eo impetrauerat,
quartoq; demum menſe ex quo comprehendit, omnes ad
unum

unum silētio noctis carnifici tradidit ad supplicium, uiolato iureiurando pacisq; conditionibus, inter quos etiam Io. Antonius Marzanus, quē triginta quatuor annos in uiculis habuerat, interemptus est. Animaduenterat ante iam Ferdinā dūs in Franciscum de Petrucijs Antonelli filium, quē comitem Calenum uocabant, eiusq; fratrem Io. Antonium Policastri comitem, neq; simplici morte contentus, in frustra fedissime secari iussit. Antonellumq; eorum patrem, ipsumq; Franciscum Copulam in propugnaculis arcis Nouae securi percussit, eorumq; bona confiscauit. Ex omnibus, principis Bisiniani filios sedulitas materna seruauit. eius enim industria noctu clam cōscensa nauicula in fines Columnēsiū iuris in agrum Romanū se receperūt. Il cū Salerni principe, de quo dictū toties est, aliquādiu in Italia cōmorati per Alemāniā se cōtulerunt in Galliā. Ludouicus interim Sfortia q diu Mediolanēsiū gubernator, creari & euadere dux affectabat, Alphōsiq; uerebatur opes, qui oppressa cōiuratione, uictoriaq; elat^a aperte denūciabat in Ludouicū copias ducturum, nī Ioanni Galeazio eius genero debitam principatus administrationem restitueret, Carolum Francorum regem eius nominis octauum in Italiam multis largitionibus, atq; promissorum spe euocauit, ut regnum Neapolis ex Andegauenſium ſucceſſione ſibi debitū repeteret. In ipſo belli ap-
 paratu Ferdinandus obiit anno trigelimo ſeptimo ſui prin-
 cipatus, Alphonſus Calabriae dux omnium fauſtis acclama-
 tionibus eo die quo pater naturae conceſſit appellatus, exe-
 quijs, & pompa funeris adeo magnifice celebratis, ut nemi-
 nem antea regum Neapolis tanto apparatu elatum fuiſ-
 ſe conſtet, diem quo regni nobilitas populorumque legati
 Neapolim

Alphon-
 ſus.

Neapolim conuenirent, ut in eius uerba de more iurati de
 communibus commodis agerent, edixit. his rebus peractis
 in maximo Neapolis tēplo a Cardinali mōtis regalis Ale-
 xandri sexti Pontificis legato coronatus est, maiori pompa
 q̄ alius unquam Neapolitanus rex. Vbi uero Carolum ad-
 uentasse Romam cognouit, facinorum conscientia pertur-
 batus, quod a morte patris comitem Caputaquēsem, comi-
 temq; Compſæ, multosq; præterea non obscuro loco natos
 in carcerem cōieciſſet, ultro se regia potestate abdicauit. Fer-
 dinādumq; filium pro se regnare iussit. Ipse cum seceſſiſſet
 in arcem quam dicūt Oui, paucis exinde diebus in Siciliam
 traiecit. ubi non ita multo post e uita decessit, cum uix inte-
 grum regnaſſet annum. Ferdinandus autem, cui uiuens Al-
 phonſus regno ceſſerat a Carolo Francorum rege, duobus
 fere mensibus exactus est. Sed de Caroli, Ferdinandi q; ſuc-
 ceſſibus alibi copioſius expoſuim⁹. Ipse uero Carolus Nea-
 poli non diu regnauit, etenim Neapolitani in Galliam pro-
 ſecto iam Carolo, redeunti Ferdinando portas aperuerunt.
 Isq; post multa, uariaq; certamina, cum Gallos in oppidum
 Lucani Atellam compulſos duce Mōtiſpenſerij domino fa-
 me domitos, in fidem recepiſſet, abeundi potestate facta, re-
 gnū pacauit, uxoreq; ducta Ferdinandi ſororis eius aui filia
 ex ſecunda coniuge regis Caſtellæ ſorore, nō ita multo post
 abſq; ſobole Neapoli diē clauſit, quum duodeuiginti menſi-
 b⁹ regnaſſet. Itaq; Neapolitani Federicū Ferdinādī patruū
 ab obſidiōe Caietæ redeūte, in regnū admiferūt. Is Gallorū
 reliqas, ſi q̄ adhuc in regno ſubſtiterāt impata facere cōpulit.

Ferdinan-
dus.

Carolus.

Attella.

Federic⁹.

LIBRI QVARTI DE REGIBVS NEAPOLIS
 ET SICILIAE FINIS.

Michaelis

MICHAELIS RI

TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS VN
GARIAE, LIBER PRIMVS.Hunni
Vngri.Cumania
hodie
MadouiaLongo-
bardi.Dietrich
von Bern

ALENS in urbe rerum potieba-
tur, & Damasus erat Pontifex
eius nominis primus, uel ut ali
sentiunt Flauij Iustini principa-
tu, qui Iustiniano successit, an-
no salutis trecentesimo septua-
gesimo tertio, Scythia gēs Hun-
ni, quos aliqui uocant Vngros
assumptis Cheme, Chadichia-

q; Germanis, & Bela ducibus, relictis patrijs sedibus, ad ar-
matorum decies cētum & octoginta milia, cum liberis, uxo-
ribusque, & supellectili iumentisque & omni pecore, supera-
ta Maotide, quo primum delati sunt, Gothorum fines oc-
cuparunt. deinde Bessos, Sudalos, & utramq; Cumaniam,
scilicet albam, nigramque quæ Madouia nunc appellatur,
& Rutenos in ditionem redegerunt, traiectoq; Tanai, iuxta
Pannoniam castra posuerunt, ad ripas amnis Titij. Tene-
bant eo tempore Pannoniam Longobardi, cum capti fa-
cie, locorumq; ubertate Hunni eam sibi perpetuam sedem
designant. Ea re comperta Macrinus, qui Pannoniæ, Dal-
matia, Thraciæque, & Macedonia præerat. is cum per lit-
teras ab imperatore petisset auxilia, Detricus Veronensis,
qui Germaniam unde oriundus erat, obtinebat, belli socius
ei datus est. Et iam conuenerant ad Potentiam secundum
fluminis

fluminis Danubij ripam, ciuitatem, deque ratione belli consultando multos absumpsere dies, ab hoste nihil metuentes, interiecto Danubio, qui non facile transitum dabat. Interim distentis utribus & spiritu plenis Hunni Danubium constrauerant, iniectaue materia ueluti per pontem traiecerant in alteram ripam, ac Romanos inopinantes adoriuntur, eorumque multos subita re percussos interemerunt. Dietricus autem Macrinusque collectis ex fuga quæ supererant copijs hosti se opponunt, consertaue manu dubio Marte utrinque acerrime pugnatum est, usq; ad uesperam, cum Romani Barbaros in fugam uertunt, iterumq; Danubium traicere qua prius arte compulerunt, amissis uno ex ducibus Cheme, centumque uiginti quinque milibus in acie desyderatis. Nec incrueta Romanis ea uictoria fuit. Nam ducenta decemque milia suorum amiserunt. Postridie Romanus exercitus Tulum uersus iter fecit. Ea re comperta Hunni traiecto Histro castra posuerunt unde Romani discesserant. commilitonum pridie caesorum cadauera more Scythicorum tumulauerunt in uia militari, locusque ex re Cheueoza dictus, hodieque mutatis syllabis Cheazo nominatur. His rebus Hunni confectis aduersus hostes pergunt, instauratoque prælio fundunt, caduntque in campo Chesmaurilis, tantisque utrinq; animis concursum, ut Macrinus unus ex ducibus Romanis, Bela, Chemes, & Cadichia ceciderint Hunnorum duces. Hunni tamen ex hac uictoria tota Pannonia potiti sunt. Anno salutis itaque quadringentesimo primo, post eorumque in Pannoniam aduentum duodetrigesimo, Hunnorum omnium consensu, Rex Atthila creatus est, quem Hunni gentiliter Atthila:

Cheueoza.

Ethele uocant. Is Hunnorū primus in Pannonia Rex, acris ingenij uir, rei militaris peritissimus, ingentis animi, corpore robustus, in hoste fallendo callidus, habitu, cæterisq; domi, forisq; splēdidus, insigne gestabat asturem ex accipitrū genere coronatum. Decies centena armatorum millia præter gregarios sub eo meruisse traditur. In epistolis, diplomatisq; ita se inscribebat,

Insigne
Arthilæ.

Al's Ben/
detruc.

Buda.

Sigismun-
dus Con-
stantiæ
princeps.
Argētina
diruta.
Stras-
burg.

Ethius.

ATTHILA FILIVS BENDEVCVN NEPOS MAGNI NEMBROTH, NVTRITVS IN ENGADI. DEI GRATIA REX HVNNORVM, MEDORVM, GOTHORVM, DACHORVM, METVS ORBIS, ET FLAGELVM DEI. Fuit Arthilæ frater nomine Buda, cui regni portionem concessit quicquid ab amne Titio ad Tanaim usq; interiacet, exercituq; ducto, Mesiam, Achaïamq; & Macedoniam, ac utranq; Thraciam redegit in potestaté. Motus ea re Gepidarum rex Ardaricus, Marcomanni, Sueuique, Sginadi, Eruliq; & Turingi ultro in Arthilæ ditionem uenerunt. Exinde Germaniæ fines ingressus, Arthilas obuiū habuit Sigismundum Cōstantiæ Principem, cum ualida Germanorum manu, quem tamen ad Basileam prælio uictum fugauit, expugnataq; Argentina, muros urbis diruit, ac solo æquauit, ut inde Strasburg appellata sit. Excissæ per idem tempus Auxona, Bisontum, Cabilo, Lingonēsis, & Lugdunum sunt ab Arthila, qui profectus Aurelios urbem circumfedit, & si tertiam copiarum partem miserat aduersus Soldanum Miromanum, qui Bethicæ fines attrectabat. Ethius interea patricius in Arthilam comparauerat ingētes copias, in eiusq; belli societatem Theodericum Gothorum regem pellegerat, Arthilæ frustrato consilio, qui Theodericū sollicitabat,

titabat, omniq; studio conabatur ad se traducere. Vnde coactus Atthila ab Aurelijs abduxit exercitum in campū Cathalonicum, qui Campania nunc appellatur, in quo Cathalonensis urbs est. Eodem duxit agmen Ethius, qui prater legiones Romanas auxilia Cathorum, regisque Theodorici, Merouæum tertium Gallorum regē, Saxones, Sarmatasq; & Britones, aliosq; praterea multos in castris habuit. Atthila primo missitandis ultro citroq; legationibus specie petendæ pacis & induciarum rem differre tentabat, quo ad reliquam exercitus partem a Bethica reuocaret. Eius cōsiliū non fefellit Ethium, qui abscessa pacis spe, prælio decernere properabat, anteq; omnes Atthilæ copiae conuenirēt, & primo leuibus usi certaminibus, ira demum gliscente, cum non possent animi militum contineri, necesse fuit Atthilæ prater animi sententiam iniquo suo tempore manum conferere. Quod unum licuit auguriorum fidem secutus certamen ad serum diei distulit, eo quoq; consilio ut si uictoria penes hostem fuisset, noctis interuentu, fugæ daretur occasio. Collatis itaq; signis, diu æquo Marte pugnatur, donec Atthilæ cessit exercitus. Occubuerunt in eo prælio Merouæus Gallorū rex, & Theodericus Gothorum. Publica opinio est ad hominū centum octoginta milia utrinq; cecidisse. Theorismū autem Theoderici filius audita morte patris ad intericionem persequi Atthilam iurauit. Quod ubi comperit Atthilas ephippiorum, sellarumue struem componi iussit, imperauitq; suis, ut si quando conscenderet eum rogam, facem subderent. mallebat enim suorum manu perire, quam uiuus in hostium potestatem uenire. Sed Ethius ueritus ne Theorismundus, Atthila deletō deficeret ab amicitia Ro-

Campania.

Merouæus cades.

Theorismundus.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

manorum, suavit ut antequā Theorismundus in Atthilam
 grassaretur, regni res constitueret, in quo fratris cupidita-
 tem non iniuria deberet habere suspectam, quæ res effecit
 ut Atthila reparatis uiribus Gallos adoriretur, urbemque
 Trecæ. Trecarum uicinitas in Campania, intra quam ductus est a
 diuo Lupo episcopo. mouebatur enim Lupus Atthilæ titu-
 lo, quod flagellum dei se diceret. inde reuersus ad urbem Re-
 morum, uastata prius omni regione expugnauit ac diripu-
 it, ab eoq; Remorum Pontifex Nicasius, ac eius soror Eu-
 tropia sanctitate uitæ maximi crudeliter interempti marty-
 rum, Diuorumq; numerum auxerunt. Sunt qui tradant Vr-
 sulam regis Britannia filiam cum uirginum undecim mili-
 bus dum secundo Rheno ueheretur, in Atthilæ milites inci-
 disse, cum forte Agrippinam urbem quæ Colonia nunc dici-
 tur obsiderent, ab eisq; trucidatas omnes, ideoq; relatas in
 cælum. Subegit insuper Atthila totam fere Galliam, Lot-
 thoringiamque, mox in Pannoniam rediit, eiusq; fratrem
 Budam sua manu iugulauit per causam, quod is in se no-
 uas res molitus esset, armisq; depositis apud Sicambriam,
 quam Budam uocant, quinquennio quieuit. Inde mouens
 per Stiriam, Dalmatiamq; populabundus Salonas, Spale-
 trum, Iaderamq; & Sibinicum, ceterasq; maris Adriatici ua-
 Aquileia stauit urbes, Aquileiam per tres obsedit annos donec edi-
 xit ut equitum suorum quisque ex quatuor ephippis ligneis
 sellis unam coniceret in fossam, congestoq; ingenti aceruo
 immitti ignem iussit, eoque incendio labefactatis, corruptis
 que iam mœnibus, augurioque Ciconiæ confirmatus, undi-
 que inuadit urbem. Acriter aliquandiu ad mœnia pugna-
 tum. Sed cum Hunni fessis integri succederent, oppidanq;
 nullam

nullam alicunde sperarent opem, capta urbs est, atque in
 omnem sexum atatemq; sauitum, praeterquam si qua pra
 stantia formae puella, uictoris libidini seruabatur. Id cum
 matrona quaedam honesto loco nata, pulcherrimaque au
 disse, ex aedium fastigio in uortices subiecti amnis se pra
 cipitauit, ne a turpissimo hoste uim pateretur. Excidium
 Aquileiae urbi Venetiarum dedit originem, scribunt enim
 quidam, ciues Aquileiae, proximarumque urbium pleros
 que dum belli pericula timerent, cum omni familia ac su
 pellectili ad Riuum altum traiecisse, securos Hunnorum.
 quippe quos usu nauigiorum carere probe scirent. Euerfa
 Aquileia Patauium, Veronam, Vicentiam, & Brixiam,
 Cremonam, Bergomum, Mantuamque, & Ferrariam, to
 tam denique Aemiliam usque ad Rauennam Hunni im
 perata facere coegerunt. Rauennates Atthilae portas ape
 ruerunt, suasu Ioannis eorum Pontificis. Atthilas ab omni
 iniuria temperauit, nisi quod urbis portas deici, certam
 que moenium partem dirui iussit, qua ingredi, egredique
 posset. inde Mediolanum profectus occilis ad internitio
 nem ciuibus, urbem deripuit, ac solo aequauit. Aequa Tici
 no clades illata, quod oppidum mutato priore nomine,
 Papiam uocant. Positis castris inter confluentes qua Min
 cius influit in Padum, agitare secum coepit an Romam
 agmen raperet. Ardebat enim inexpiabili in Romanos
 odio, sed Alarici Gothorum regis exemplo terrebatur, qui
 non ita multo post urbem uastatam diem clausit. Interea
 Pontifex maximus uictus assiduus Romanorum preci
 bus ad Atthilam ex urbe uenit, quem Rex obuiam progres
 sus humanissime excepit, omniaque Pontifici quaecunque
 petijt

Venetia
rū origo.

Ticinum

Atthilæ
mors.
Chaba.

Aladari^o.

petijt ultro concessit, itaq; Pontifex in urbem redijt. Atthila
Rauennam. Expressisq; a Ioanne Pontifice sexaginta mar-
chis auri in eum, omnesq; Arrianæ sectæ capitali supplicio
animaduertit. Itaq; Italica præda, opimisq; spolijs onustus
in Pānoniam se recepit, uxoremq; superduxit regis Bactria-
norum nomine Milzolph, & si plures alias habebat in matri-
monio. Cunj; nuptiales epulas apparatissime celebrasset, li-
berius solito crapulatus, in cubiculum se recepit, erumpente
q; e naribus sanguine in os dormientis extinctus est, anno
ætatis centesimo uigesimo quarto, regni sui quadragesimo
quarto. Ex pluribus Atthilæ iam defuncti filijs inter se de re-
gni successione duo certauerunt, alter nomine Chaba, quem
suscepit ex Honorij filia Constantinopolis imperatoris, al-
ter Aladarius ex matre ducis Saxonæ filia. Detricus Vero
nēsis inter primos Atthilæ præfectos, ac pleriq; omēs Ger-
manix Principes Aladario fauebāt, Hunni Chabam regē
salutauerant. Vterq; apud suos aliquandiu regnauit, donec
magnis undiq; comparatis copijs, in Sicambriæ finib⁹ acri
prælio cæsis externis militibus, Hunni inter se pugnaverunt
ad dies fere quindécim cum maxima sua clade. Chaba, quā-
uis Aladarius in acie ceciderat, ipseq; uictor initio uideba-
tur, impar hostium uiribus cum sexaginta fratribus & Hun-
nis uigintiquinq; reliquis ad Honorium cōfugit, apud quē
moratus annis tresdecim, neglecta imperij parte, quam ma-
ternus auus Honorius ei pollicebatur, ad antiquos maiorū
suorū lares in Scythiā redijt. ubi Bendetruc aui paterni con-
sili o duxit uxorem ex Corosmouorū familia, duosq; susce-
pit liberos, Edemen & Ed, nec ita multo post excessit e uita.
Pannoniæ non magna manus Hunnorum substitit, hodie
q; causa

qꝫ cāſa diſcriminis appellantur Siculi. Deinde ſiue quod Siculi.
 ea regio uacua cultoribus ob ingentes belli clades fuit, ſiue
 quod Marotus miles Pollonius bellica uirtute clarus, ab At
 thila Meſiæ Vulgariæqꝫ & Santepoluch impoſitus, Vnga
 ris imperauit aliquandiu, proprium non habuit regem do
 nec anno ſalutis ſeptingenteſimo quadrageſimo quarto, re/
 liſtis Hunni ſedibus ſuis ruruſ effuſi cum liberis uxoribus/
 qꝫ, omniqꝫ ſupelleſtili ſeptifariam diuiſi, ſub totidem Ducibus Santepoluch
 in Pannoniam redierunt, ubi primo aduentu benigne
 recepti, nihil hoſtile moliebantur. Poſtea Santepoluch ar
 mis eiecto ſines occuparunt, ita tamen ut quiſqꝫ partem ſuā
 fortiretur. Ex ſeptem ducibus quos diximus unus Seiſta pri Seiſta.
 mus ad fidem Chriſti traducere tētauit Hunnos, cum mul
 tos Chriſtiani generis homines in exercitu haberet, & in hiſ
 Adeodatum ex familia ſancti Seuerini in regno Siciliæ no
 biliſſima, qui duo cōenobia ſtauit in Pannonia, alterum
 cognomento de Tata, alterum de Parato, regemque Ste
 phanum eiꝫ nominis primum, qui poſtea conſecratus eſt
 ab Alberto Racenſi Pontifice baptizatum, die Luſtrico de
 ſacro fonte leuauit. unde Tata ab ipſo Rege honoris cauſa Tata.
 appellatus eſt, & enim Tatam gentilitꝫ illi patrem uocant,
 ex quo monaſterium quod Adeodatus extruxit De Tata
 cognominatum dicitur. Sub eiſdem ducibus in Germa
 nia, Gallia, & Italia plurima moliti, tantum prædas ex agris
 egerunt.

LIBRI PRIMI FINIS.

S

MICHAELIS RI

TII NEAPOLITANI, DE REGIBVS VN
GARIAE, LIBER SECVNDVS.

Stephan?

ENTVM iam est ad annum nostræ salu-
tis undeseptuagesimum supra nongen-
tos, quo Stephanus ex Geichæ ducis ante
dicti stirpe genitus, amisso patre, qui Si-
migiensis erat dux, obuiâ Cupan progres-
sus, implorato diui Martini numine, ui-
ctor, ipsius hostis capti corpus quatuor in partes scæde di-
scriptum, totidem portis urbium suis in finibus illustrium
suspendi curauit, hac de causa, quod is Stephani matrem
secundas ad nuptias compellebat. Stephanoque per insi-
dias necem moliebatur. Itaque Stephanus omnem, quæ
sub imperio erat Cupan regionem redegit in potestatem,
regiumque nomen ultro deferentibus suis accepit. Mox
eiecto Gyula Duce Vltrasyliano, fecit etiam sui iuris
Herdechelin quam uocant Prouinciam, quam Gyula pos-
sidebat, mouit & aduersus Sclauorum, Bulgarorumque du-
cem, quem difficili, longoque bello tandem uicit, abacta-
que inde ingenti præda, quendam proauum suum genti-
bus his imposuit, Albensemque Basilicam condidit, ubi Re-
ges Vngariæ de more capitis insigne diadema accipiunt.
Apud Budam præterea cognomento ueterem cœnobium
sub titulo Petri Paulique statuit apostolorum. Fuit Sepha-
no filius Emericus, honestate morum, regiisque uirtutibus
inclytus, quem cum successorem sibi destinasset, intempesti-
uo fato

Emeric?

nō fato subreptum pater acerbissime luxit. Ex eoq; mero-
 re uir alioquin ætatis ingrauescentis paulo post diem dau-
 sit, cum regnasset annis triginta septem. Nec regnum Buda
 consequutus est Egruth patruelis sui filius, ut animo propo-
 fuerat. Nam Cheilla Stephani uxor, præter defuncti uiri
 uoluntatem, curauit ut Petrus eius frater, & Stephani tan-
 tum consanguineus, ut quem soror eius pepererat ex Gui-
 lielmo Sigismundi Burgundionum regis fratre regni habe-
 nas occuparet. Petrus itaque uoti compos, Vngaros omnes Petrus.
 sibi alienauit, cum superbe, crudeliter, auareque dominare-
 tur. Itaque communicato consilio nobilissimi quique uno
 agmine regem adeunt, hortanturque ut in melius imperan-
 di rationem commutet, Auunculumq; Stephanum sibi pro-
 ponat imitandum, cuius dignitatem affectasset. Sed quum
 nihil eo quoque modo profecissent, isq; perseueraret in pro-
 posito, regē declarāt Abbam, cui soror antedicti Stephani Abba.
 nupta erat, Andrea Bela, Leuantaq; sobrinis ipsius regis, re-
 pulsam passis, qui cum Cheilla, Petrique scuitiam formida-
 rent in Bohemiam se receperant. Abba collectis Vngaro-
 rum copijs in Petrum proficiscebatur. at is hostis aduētū nō
 expectato, supplex ad Henricum confugit imperatorem, Henricus
 qui per id tempus erat, Bauariæ. Potitus Abba sine cæde to-
 to regno nihil habuit antiquius, quam publico omnium de-
 creto, res a Petro gestas, ut irritas, inducere. Nec Henric⁹ ho-
 spitem Petrum neglexit. annoq; ex fuga tertio tētauit eum
 restituere. Sed Abba non expectandū sibi ratus, ultro cum
 copijs irruit in Austriā, factisq; maximis incursionibus onu-
 stus ingēti præda rediit in Pānoniā. Vnde Henricus infesti-
 or in eū factus apud Agrippinam Coloniā coacto concilio

Inducere,
 id est, an-
 tiquare,
 oblitera-
 re. Iuriscō
 sulti tui
 uerbū est

Gothfre-
dus cōtra
Henricū.

summo principum Germaniæ consensu statuit ulcisci iniu-
riam. Sed Vngari per legatos imperata se facturos pollicen-
tur, modo Petri tyrannidem non reduceret. Interea Goth-
fredus Lothoringiæ dux aduersus imperatorem bellū mo-
uet. Ad huius ergo conatus imperator omni studio conuer-
sus, Vngaris pacē dat, his conditionibus ut ab armis utrin-
q; discederetur. Vngari prædam, captiuosque restituerent.
Exinde metu solutus Abba, cū nihilo minus sæuisset in suos
q; Petrus, in eius eadem multos excitauit. Quorum comper-
ta coniuratione per speciem conuētus Canadunum perdu-
xit, omnesq; qui conuenerant in cubiculo quodā necandos
curauit, reliqui confugiunt ad Henricum, apud quē Petrus
adhuc morabatur. Iis hortantibus Henricus & Petrus cum
ualida armatorum manu, aduersus Abbam pergūt, ingres-
sisq; Pānoniæ finibus, occurrit Abba in Mensei iuxta Tau-
rinum, collatisq; signis diu acriterq; pugnatū est, donec Ab-
ba desertus (ut aiunt) a suis salutem fuga quærens in uilla
Scobæ, captus, ab Vngaris occiditur, ibiq; primum tumu-
latus. Deinde corpus in monasterium de Saar, ex eo loco
translatum fuit. Henricus exercitu uictore Petrum prosecu-
tus ad usq; Galbam urbem perducit, solennibusq; de more
celebratis, in pristinum regni fastigium restituit, ac Vngaris
quo ad per eum fieri potuit, omni studio conciliare conatus
est. Sed ea gratia diuturna nō fuit, quum Petrus ad priorē
uitam rediisset, Vngarique eius impotentiam non ferrent.
Cunq; Bela sancti Stephani sobrinus, Calui Ladislai filius
eius de quo iam diximus, apud Palloniæ ducem moraretur
eiusq; filiam cum summa dote promississet uxorem ducere,
Belæq; fratres Andreas & Leuanta uenissent ad regem Ru-
tenorum.

Petrus.

tenorum, nonnulliq; nobiles apud Petrum, quod his stude-
rent, essent delati, capitaliq; supplicio affecti, Pánones exci-
tato tumultu conueniūt ad Chanad. Andreamq; & Leuan-
tam per legatos accersunt ad imperium, quod omnes Vn-
gari summo studio deferrent. Nec in ijs quicquā morā fuit
exceptiq; sunt honorifice omni passim nobilitate plebeque
obuiam effusa. Ab eoq; primo petierunt, ut eis liceret ad an-
tiquam patrum religionem redire, secus, aduersus Petrū ne-
gabāt arma sumpturos. nec id ægre impetratum. Extemplo
omnes sacris initiatos ad unum trucidauerunt, eorumq; cæ-
de Basilicas & sacra templa polluerunt. Cūq; satis in Petri
præfectos ubiq; debacchatum uideretur, in ipsum Petrum
uerterunt impetum. is Albam contendebat, ab Vngarisq;
præuentus, inde exclusus est. Cūq; honoris gratia Andream,
Leuantæq; pleriq; Pontifices occurrissent in traiectu Danu-
bi, quem uocant Pesth, om̃ibus exemplis interempti sunt,
& in ijs Girardus episcopus Camalinus, is qui relatus in cœ Girardus
lum, martyrum auxit numerum. Petrus autē rex cum se reci-
pere tentaret in Austriam, ab itinere retractus, occiditur, ac
in Basilica Quinqueriensi, quam ipse cōdiderat, sepultus est,
anno reditus sui uigesimo tertio. Nec ita multo post exces-
sit e uita Leuanta, regnumq; redijt ad unum Andream, qui Andreas
coronari uoluit ab Episcopis, si qui superfuerat ex cade ca- primus.
tholicis, apud urbem Albam, Edictoq; iussit, ut omnes Vn-
gari relicta superstitione redirēt ad uerum dei cultum Chri-
sti q; fidem, qua diuus Stephanus eos instituerat, ultimūq;
supplicium statuit in eos qui contra facerēt. Andreas igitur
eo nomine primus, & in ordine regum quartus, Belam fra-
trem ducis Polloniæ generum, cū tota familia reuocauit in

Vngariã, regniq; participem fecit, ut ipse duas regni partes obtineret, Bela tertiam ducis appellatione. Suscepit Andreas ex iusto matrimonio filia Ruthenorum ducis, Salomonem & David, ex Pellice uero Georgium. Bela genuit ex Geysa Pollonia ducis filia Ladislaum exul apud Polloniã. Postque eius in Vngariam reditum, alterum nomine Anianus. Lampertum. Condidit Andreas cœnobium diui Aniani Pontificis Aureliorum, in loco qui dicitur Thion. Henricus autem rursus instaurato bello petit Vngariam persecuturus recens illatam Petro iniuriam. Sed eius conatus irriti fuerunt ingruente tanta rerum omnium inopia, ut coactus Andreae, Belæque pacem perpetuam dare fuerit, infectaq; re reductis in Germaniam copijs Vngariam fratribus habendam reliquit affinitate contracta. Nam filiam despondit Andreae filio Solomonĩ, quem pater appellari regem se uiuente passus est, & si nondum quinquennium puer excederet, in quo fratri quoque Belæ fecit iniuriam, cui spem succedendi post eius obitum dederat, & post inuitum compulit assentire coronationi Solomonis. Hac indignatione Bela motus, in Polloniam secessit, Andreas ad Imperatorem socerum Solomonem emandauit, una cum pluribus Vngariæ Principibus. Interea Bela paratis ad bellum necessarijs, acceptas a socero copias in Vngariam ducit. Andreas ad nuncium tumultuario exercitu comparato, accersitisque auxiliarijs ab Henrico, duce Bohemiæ, quem mercede cõduxerat, obuiam Belæ progreditur, ad amnem Titiam collatis signis demicatum, donec ad Belam belli Mars inclinauit. Andreas a suis desertus in fugam se coniecit, interceptus ab insequentis equitib; occiditur, ac in monasterio diui Aniani, quod

ni, quod ipse condiderat humatus est. Bela uictoria clemen-
ter usus, Germanorum duces apud eum captiuos huma-
nissime tractatos, gratis dimisit. Albam profectus, regium
capitis insigne cepit, regnoq; pacato diu potitus est, omni-
umq; primus apud Vngaros ex argento monetā signauit,
forumq; & pretia rebus constituit, census ac tributa minuit.
Cunq; uno agmine magna uis Vngarorum cōcurrisset ad
eum dum Albæ morabatur, ac insano fremitu flagitaret, ut
abiurata CHRISTI fide ueteres cerimoniarum ritus instau-
raret, ampliationem tridui postulauit. Interea subitariū mi-
litem iussit in eos irruere, multisq; repente oppressis homi-
num uecordiam compescuit. Obijtq; tertio ex quo regnare
cœperat anno, forte prolapsus ex regali solio, dū ius in ho-
minum conuentu diceret. Conditus est in cœnobio Salua-
toris Zeukzard ab ipso constituto.

Audita Belæ morte Solomon acceptis a socero copijs Vn-
gariam petit, unde Geysa Belæ filius, uiribus suis diffusus
Polloniā se recepit ex fuga. Sed ubi Solomon auxilia Ger-
manorum dimisit, Imperatorq; reuersus in sua. Geysa repa-
rato bello cōtra Solomonem mouet. Sed res ad pacem cer-
tis conditionibus uersa est, autoreque Desyderio episcopo,
conuenit, ut Geysa ducis appellatione contentus, eadē quæ
pater Bela possideret, ictum fœdus est apud urbem Quin-
queriensem, in qua Solomon præsente Geysa diadema ac-
cepit. Insequētiq; nocte ea urbs incendio fortuito pene tota
conflagrauit. Precibus deinde Zolomeri Dalmatiarū Prin-
cipis uterque copias eo duxit auxiliares, aduersus Corin-
thos, qui Dalmatiæ quosdam fines occupabant. Re prospe-
re gesta, reduces quod cœnobium diuo Iacobo Palatinus
in Zechim

Solomō.

Geyfa.

in Zechim erexerat, dedicandum curauerunt. Et Solomon eiusq; frater David, ex se nullam sobolem susceperunt. Ipse uero Geyfa filios habuit Colomanum & Almun. Cunque Boemi uiolato foedere irrupissent in Vngariam, cū magna sua strage repulsi cesserunt. Vngariq; Boemiæ fines ingressi, ferro igniq; omnia populati sunt. Eadem fortuna Cunos excepit, in Pannoniæ fines ausos irrumpere, magnamq; abegisse prædam. Mox exercitū Solomon & Geyfa duxerunt in Albam oppidum Bulgariæ, ex causa quod hostibus Vngarorum contra pacis conditiones, portas aperuissent. Trimestris obsidio fuit, donec ab Vngara quadā puella apud Albanos captiua, iniectus ignis ædificia corripuit, occasioneq; dedit Vngaris, ut transcensis mœnibus urbem caperent. ingens inde præda asportata in qua partienda inter regem, Ducemq; dissensio oborta est. Paulatimq; gliscēte ira, re ad eadem uersa, primo Rex ducem pepulit. Accedētib; deinde Boemis ad Geyfam, instaurato prælio regem compulit in fugam, qui se recepit in arces Moson & Poson. Dux ergo Geyfa uictoria potitus, regium nomen usurpauit, accepto de more diademate, statimq; templum Vacienſe cōstruxit. Interea Solomon imperatoris opibus Vngariam recipere tentauit, irritaq; spes eius non fuisset, nisi Germaniæ Principes a Geyfa corrupti, perduxissent imperatorē, ut infecta se domum rediret. Porro Geyfa ductus (ut aiebat) consciētia, uoluit in Zugard ereptum Solomoni regnum restituere. Res tamen effectu caruit. Geysaq; tertio quā Rex appellatus est anno morbo implicitus obiit, elatusq; est ad Basili cam Vacienſem.

Ladislā⁹. Successit ei Ladislaus frater ei⁹ nominis primus ab Vngaris habenas

habenas imperij suscipere coactus, cum diceret alterum nefas esse coronari Solomone superstite, qui prior insignie regis acceperat, affirmabatq; si pax inter eos tuta futura esset, ultro Solomoni regno cessurum, ducatu contentum. Rege Zolomero cui nupta Ladislai soror erat, ab humanis absq; liberis exempto, Dalmatia, Croatiaq; Pannoniae finibus accessit. Et cum Solomone rem composuit anno quam regnare coepit quarto, pactus ingentem annuam pecuniam. Verum comperta Solomonis in eum conspiratione, comprehensum coiecit in carcerem Visegradi. unde postea emissus apud regem paucis admodum diebus moratus, ad ducem Hungarorum confugit. Hunc ad belli societatem perpulit, cum fidem dedisset eius filiam in matrimonio se habiturum, Transylvaniamq; prouinciam dono daturum. Itaq; paribus auspicijs in Ladislaum mouentes, ab eo uicti, fuga uix euaserunt. Tandem Solomon uitam agens solitariam, e medio sublatus est, sepultusq; apud oppidum Histriae Polam. Ipse uero Ladislaus aduersus Cunos frequenter incursionibus Ungariam uexantibus, prospere pugnavit, Rutenos insuper & Polonos domuit. Cuncq; bellum moliretur in Santepoluch qui Pragam urbem occupauerat, ut eam nepoti Comado Bohemorum duci restitueret, in aegritudinem lapsus, haud ita multo post obiit. Imperium non peruenit ad Almu Geysae filium, quem Ladislaus successorem sibi destinauerat, sed ad Columanum fratrem natu maiorem, Geysa aetatis uerecundia cedente.

Colomanus ergo statura brevis, lingua blesus, & altero pede claudus, ab Ungaris in regium fastigium euectus est. Inde inter eum, Almuq; fratrem orta dissensione, autoribus

Zolomē
rus.

Santepo
luch.

Coloma
nus.

t utriusq;

utriusq; amicis, ab acie discessum, uentumq; in colloquium
allatisque in medium cladibus acceptis, a domestica seditione,
Leuiq; de causa, patrum memoria, fratres inter se sobri-
nosq; & alia necessitudine coniunctos, paricidali praelio oc-
cubuisse, placuit ita rem componere. A bello abstinerent, si
quid haberent inter se fratres quod expostularent, singula-
ri certamine deciderent. His conditionibus firmata pace,
Colomanus exercitum duxit in Ruthenos, qui mulieri tum
parebant. Ea supplex ad regem uenit, inclementer reiecta,
a desperatione sumpsit animos & consilium. nam Hunnos
eius auxiliares in Vngarorum castra repente emittit. ij in-
cautos adorti uertunt in fugam, ingentique strage cadunt.
Habuit Colomanus ex priore coniuge Ladislaum Step-
hanumq; filios. Amisso Ladislao superduxit alteram, qua pau-
lo post dimisit in adulterio deprehensam, cum iam ex ea su-
scepsisset filium nomine Borich, ex quo natus est Auito no-
mine Colomanus. Cuncq; res nouas subinde moliretur, Al-
mum fratrem eiusq; filium Belam captos luminibus priua-
uit. Rumor est Colomanum cum Vuradiensis episcopus ef-
set inaugurator, a Romano Pontifice resecratum, eiusq; per-
missu deposito sacerdotio creatum regem. Misit & is in Apu-
liam copias a Venetis conductas classe, duobusq; maritimis
oppidis occupatis Monopoli, Brundusioq; Venetorum pra-
sidiu imposuit. Obijt anno salutis Millesimo ceteresimo quar-
todecimo, cum regnasset annis uiginti quinque, mensibus quinque.
Stephan⁹ Habenas regni Stephanus excepit, eius filius qui Roberti
Vuisardi filiam duxit uxore. Copijs insuper auxiliarib⁹ in
Ruthenos immisit, ut opem duci ferret aduersus fratrem bel-
lum gerenti. Sed infecta re, duce mortuo, redijt a principibus
regni

Coloma-
nus.

regni coactus. Bellū quoq; suscepit in Græcos, a quibus maximis affectus incōmodis, pacis conditiones accepit. Cūq; nihil liberorum suscepisset, Almi filium Belam sobrinū suū quem Colomanus (ut diximus) obcæcauerat, in spem successionis erexit, in matrimoniū data Comitissæ Seruiæ filia, quæ Geysam filium peperit. Exinde lapsus in ægritudinem, defunctus est anno postquā regnare cœpit duodeuigesimo. Belæ tam&si capto luminibus regnum stetit, ex eademq; cō Bela. iuge cui nomē Elena, tris alios habuit filios, Ladislauum, Stephanūq; & Almum. Crudeliter animaduertit in eos, quorum cōsilio Colomanus Almū patrem, seq; occæcauerat. Interea Broycus ex adulterio secundæ Colomani coniugis æditus, affectans regnū, Ruthenorū Colonorūq; copijs adiutus, in Belam suscepto bello, parū feliciter ad locum cui nomen Sceo pugnauit. Anno deniq; principatus sui decimo Bela diē clausit, elatusq; est in Albensem Basilicā. Geysa patri successit, in lucem æditus in priuata patris fortuna, qui fratres ex arce Poson, quā ex improviso occupauerant, res nouas moliētes facile pepulit. Imperatorē præterea Conradū, Ludouicūq; Francorum regē copias ad recuperandā Hierosolymā ducentes, hospitio suscepit. Exercitū quoq; duxit in Ruthenos ut illatam socero persequeretur iniuriam. Cūq; regnasset annis uiginti, mensibusq; tribus, ab humanis excessit, anno salutis Millesimo centesimo sexagesimo primo, situs in eodem cum patre conditorio.

Imperiū Stephanus excepit eo nomine tertius Geysa patre ortus. Is a Ladislao primum patruo, moxq; eo defuncto a Stephano Ladislai fratre bello petit⁹ est. Sed acie uictor, & superaro Stephano regnauit annis duodecim. Morte obita

Stridoni conditus est.

Bela.

Bela Stephani tertij filius ab humanis exempto patre, loco fratris habenas imperij suscepit. Hic externo nullo bello tentatus est. ocio potitus pacis, opibus intentus, mores acri censura correxit. in facinorosos animaduertens omnes undecūq; compertos habuit ex sua ditione. nec præterea memorabile quicquā gessit, annis decem & septē, quibus in uita fuit. Apud Albam sepultus est, Emerico & Andrea superstitionibus liberis.

Emeric⁹.

Res ad Emericum peruenit, eaq; potitus est ociose & absq; iniuria belli, annis circiter nouem, decessitque superstitie filio Ladislao, quem sustulit ex Constātia Aragonia, tumulaturque in Agriensi templo, anno salutis millesimo ducētesimo.

Ladilla⁹.

Ladislauus ab eo nomine tertius, amisso patre regnum breui tenuit. nam intra sex menses adolescens adhuc immaturo raptus est obitu.

Andreas

Dīua Elī-

sabeth:

† Als Milli-

titis:

Produce

re, quod

& pduce/

re dicitur

est agere

ministrū

libidinis,

zu gutem

teutsch,

cuplen.

Produ/

ctrices

cupple/

rin,

Ladislai morte, Andreae secundo, Ladislai patruo ad principatum patuit aditus. Huic ex Gertrudis cōnubio, liberi fuerunt Bela, Colomanus, Andreas, & Elisabeth, ea quæ post ubi hominem exiit, in cælum relata est. Gertrudis autem cum uni suorum fratrum, qui eam uisum uenerat, Bancabani † Mitis sororem produxisset, in se cædem conuertit, nam Bancabani comperto Germanæ stupro debacchatus est in autorem, Gertrudimq; iteratis uulneribus interemit. Andreas Hierosolyma duxit exercitum ex uoto quod Bela pater suscepit. Indeque protomartyris Stephani, Margaritæq; uirginis auexit capita, dexterascq; Bartholomei, Thomæque Apostolorum, hydriamq; unam ex sex in quibus aqua de⁹ noster in uinum commutauit. Annos triginta iam regnauerat.

uerat cum morbo solutus, elatus est in coenobium de Egrus
ut appellant.

Eius liberum natu maximus ab suo nomine quartus, impe-
rium Bela suscepit. Hic ex Maria Constantinopolitani im- Bela.
peratoris filia genuit Belam, qui uiuo patre decessit, & Ste-
phanum. Belæ regno, Tartari cum maximis Vngariam co-
pijs inuadunt. Iis obuiâ Bela progressus, apud flumē Sceo,
cōmissa pugna uictus, ægre pedibus salutem quæsiuit, omni
fere regni iuuentute desyderata. Tartaros Vngaria triēnio
potitos in sua conuerti coegit, inopia comeatumum orta, bel-
lis interiuncta satiatione, ex qua multa hominum millia perit
se constat, etiam postq̃ Tartari copias reduxerunt. Cū Bo-
hemis idem Bela prospere pugnavit. Apud insulam Buden-
sem, fato concessit anno regni sui trigesimo quinto, elatus in
basilicam deiparae uirginis, quæ curationis est eorum flami-
num qui se minores appellant.

Mortuo Bela Stephanus eius nominis quintus, fratrum na Stephan⁹
tu minimus, patri successit, auspicijs melioribus, nam domu-
it Bohemos, eorū superato duce Othocaro, secundū amnē
Rapcha, Bulgaros imperata facere compulit. Et hæc omnia
intra bienniū quo regnavit, obiit & ipse mortem in qua pa-
ter insula Budesi, superstitibus liberis Ladislao, Mariaq̃ ea
quæ Carolo nominis eius secundo Sicilia regi, nupsit, La Ladislaus
dislaus itaq̃ sui nominis quartus, anno ab humanitate dei
nostri millesimo ducentesimo septuagesimo sexto, regium
capitis insigne sumpsit, auxiliaribusque Germanorū copijs
Othocarum bello repetit. Eoq̃ in acie casso uertitur in Cu-
manos, qui fines Vngariæ hostiliter ingressi, populabantur
duce Oldamur eadem belli fortuna fuit, quæ cū Bohemis,

Nam Cumanis ad internicionem caesis, uix effusa fuga pauci elapsi ad Tartaros usque penetrauerunt, eosque ad repetendam bello Vngariam facile perpulerunt, omniaq; adusq; locum qui Pest appellatur, igni ferroq; uastarunt. Huic Ladislao Caroli filia sui nominis primi, nupta fuit. Sed ea dimissa plures ex Cumanis uxores superduxit, nec a legato Pontificis eo nomine Vngariam profecto perducere potuit, ut iniuriose rem uxoriæ non tractaret. A Cumanis, quorum affinitatem cæteris omnibus habuit potiore, miserabiliter interemptus est, anno principatus sui decimo quarto. Ex eoq; regni fortuna relabi cœpit, cum nullam sobolem reliquisset. Iamq; uentum est ad Andream nominis eius tertium, Andream secundi nepotem, eius qui fuit auus Ladislai, qui nouissime uita functus est. Vnde satis apparet Andream, & Ladislaum fuisse sobrinos. Andreas enim secundus dum rediit ab expeditione, quam susceptam demonstraui-
mus in Hierosolyma, Marchionis Estensis usus hospitio, eius filiam duxit in matrimonium, ex eaq; genuit Stephanum, in lucem mortuo iam patre æditum, quē uocant Posthumum. Huic Veneti generis matrona peperit Andream cognomento Venetum, quod matre Veneta ortus, Venetijs educatus esset.

Andreas

Posthu-
mus mor-
tuo patre
natus.

Andreas

Robert⁹.

Andreas igitur interempto Ladislao diadema sumpsit, annoq; principatus sui secundo, bello domuit Austriam. Verum Bonifacius octauus efflagitantibus Vngariæ principibus, Carolum Robertum, Caroli secundi nepotem Mariæque regem Sicilia, qui Carolo Martello patre natus erat, in Vngariæ regem declarat, eo nomine quod Vngariæ regnum magis ad Carolum Robertum, quam ad Andream pertineret,

pertineret, quoniam Ladislai quarti soror Maria, fuerit auia Caroli, Ladislausque nulla relicta sobole decesserit. Sed ea res Andreae nihilo profuit. nam contemptis legatis, quos ob id ipsum Pontifex Vngariam miserat, Andreas ex quo regimen accepit annis undecim, populos in officio, suaque fide continuit. Obitaque die Budae conditus est ad ædem fratrum minorum.

Mortuo Andrea Carolum loco regis habebant non, qui eum euocarant, Verum Colocensis Archiepiscopus, Agriensis, Voradiensisque, & Vaciensis, Canadiensis, Boznensis, & Serpscenensis episcopi, Vuencelaum, quem genuit Othocarus, is quem Ladislaus in acie cecidit, Bohemiae regem frequentes adeunt, hortanturque ut Vngariae regnum capeffat, quod ad se iure pertineret, erat enim Vuencelaus Annae, Belae quarti filiae Vuencelai, de quo toties iam diximus, amitae nepos. Is extra Bohemiae fines dum nollet egredi, paterno nomine filium Vuencelaum regem dedit Vngaris. Ea res maxime mouit Vngariae procures, ut Vuencelaum auellent, quod uerebantur ne Pontifex ius imponendi, regis usurparet. Ac ut facilius quo iure Carolus & Vuencelaus ad regnum niterentur, omnes intelligant, infra gradus & stemma descripsimus.

Vuence-
laus.

Andreas secundus stirpes.

Ex Stephano { Stephanus natus proximus.
Ladislaus sine liberis &
Maria regina Siciliae.

Ex Maria { Carolus Martellus.
Carolus Robertus.

Ex Carolo

Anna Bohemorum regina.
 Ex Carolo Martello Vuencelaus filius.
 Vuencelaus nepos.

Contendentibus itaq; Carolo Roberto, quem simplici nomine Carolum uocāt Vngari, Vuencelaoq; qui Ladislaus ab eis appellatus est, cuius res superior fuit, acceptoq; folio, cum non omnes etiam qui studiose euocauerant, eius imperata facerēt, in Bohemiam se recepit ad patrem cum diademate. Quod occasionem dedit Vngaris, ut Othonem Bavariae ducem regem salutarent, is a Ladislao capitis insigni recepto, uenit Vngariam, annoq; a Christi natiuitate millesimo trecentesimo quinto inauguratus est in regē a Vespri miensi Canadrensiq; pontificibus apud Albam. Cūq; religionem peteret Cedeln Bela filio comite comprehensus a Ladislao Vuaiuada Transyluano cōiectus est in carcerem. In sequenti autem anno millesimo trecētesimonono, frater Gentilis Cardinalis a latere legatus totum annum morat⁹ Vngariae, censuras, & a Pontifice diras in eos promulgauit, qui Carolo non parebant, & in Vuaiuodam Transyluanū quod ereptum Othoni diadema nō restitueret. Vngari neglecta religione dirarum securi fuerūt, ad annum millesimū trecentesimum decimū, donec in campū cui Raptum nomē aduocata undiq; concione, omnium consensus & studia inclinauerūt in Carolum, quē recuperata a Ladislao Vuaiuada corona, de mōre ornauerunt. Exinde cum arcem Sarub obsiderent, Eo quod ab eo defecerat aduersus Vngaros, qui praefecto fauebant, immitte cruentumque praelium gessit, ex eo tamē excessit uictor. Vxores habuit tris, Mariā, Kazmeri ducis

ducis Polonorum filiam, Deinde Beatricē, cui pater Romanorum fuit imperator, sororem regis Bohemorum de familia Lucenburgenſi, tertiam Eliſabeth alterius Bohemorū ducis filiam Ladislai, quæ duos ei peperit filios, Carolū qui intra annum diem clauſit, Ladislaum quem pater amiſit exaeto prope luſtro, Loysiumq; & Andreā. Quidam Felicia⁹ Felician⁹ nus eques, regi, eiusq; coniugi & liberis necem parare per infidias ausus est. Apud Vuillegradum prandebant in regia Calendis Maij, cum Felicianus impetu facto, regem percussit in dextera, quatuorq; reginae digitos amputauit. Sed accurrentibus illico stipatoribus, ipse trucidatus est, omnesq; coniurati per omnia exempla ludibriaq; excarnificati supplicio affecti sunt. Mouit exinde contra Bazarad Vuaiuodam Bualachorum hortatu Vuaiuoda Trāſyluani, Dionysijq; filij Ianchga, Principioque ultro a Bazarad pacis honestam conditionem recusauit. Eamq; paulo post exercitu com meatuum pœnuria laborante petere coactus est. Pactisque cum Bazarad inducens exercitum reducebat, ubi uero quādam fauces præruptis utrinque ripis angustas ingressus est Vualachi, qui subsidebant a tergo, fronteq; repente sublato clamore sarcinis impeditos Vngaros aggrediuntur iniquis locis, omnesq; ad unum penē trucidauerunt. Ipse Rex ope familiarium, subinde mutata ueste, trepida fuga uiu euasit. Egit etiā cū Ioanne uigesimosecundo Romano pontifice, ut Andreā eius filium a maximo natu proximum, Siciliae regem declararet assentiēte Roberto, qui tum rerum in ea potiebatur, quod Andrea Ioanna eius neptis nupta erat. Ipse q; cum filio profectus est ad regnum. Sed infecta re, se recepit in Pannoniā, Andreae filio sine diademate principatuq;

u sub ipsius

sub ipsius Roberti potestate relicto. Reuersus in sua Carolus cum Bohemiæ Polloniæq; regibus in Visegrado in colloquium uenit, in omnemque uitam cum ijs pacem fecit. Ibi quoq; cum Carolo foedus iniit Lochka Rutenorum Dux. Kazmirus Polloniæ rex, anno salutis Millesimo trecentesimo nono regno cessit apud Visegradū Ludouico Caroli filio maiori natu, eius ex sorore nepoti. Ipse Carolus obtinuit etiam a patre acceptum Salerni principatum, montemque Garganum, regnaque Vngariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Ramiæ, Seruiæ, Gallatiæ, Lodomeriæ, Comaniæque, & Vugaria quadraginta duobus annis, Annoq; salutis Millesimo trecentesimo quadragesimo secundo, decimoseptimo Calendas Augusti, uita functus est apud Visegradum. Cadauer Albam translatus magnifice sepultus est.

Ludouicus.

Patri successit ānos agēs septemdecim Ludouicus. Is in finibus Transylvanis domuit Saxones, Alexandrūq; Vuaiudā Transalpinū, qui sublati animis a patre descuerat, imperata facere compulit. Elisabeth eius mater in Apuliam uenit indeque Romam. mox in Vngariam euestigio relicto reuertit itinere. Ludouicus impetū Ioannis Bohemorum regis aduersus kazmirum Polloniæ regem per legatos expeditione facta compescuit, & Tartaros qui Transylvanos attentabant, ingenti eorum ædita dade, Cum Stephano Bano Boznenſi rege iunxit affinitatem, ducta uxore Elisabeth eius filia, cuius opibus elatos Crociæ principum spiritus contudit, coegitque dicto audientes esse. Profectos Iaderam cum copijs ut eam urbem eximeret, infecta re domum redit. Cunque eius frater Andreas Siciliae Rex reſerica suspensus apud Auerſam fuiſſet a Ioanna eius nominis

minis prima Andreae coniuge, Ludouicus non minus ac debuit ea re permotus, collecto exercitu, Neapolim, persecutus iniuriam, pergit, ultro expeditionem sequutis Malatesta Ariminensi, Philippoque Mantuano principe, & Francisco Foroliuiensi. Diffusa rebus itaque suis Ioanna, cum Ludouico Tarenti principe, cui interempto Andrea nupserat, aduentum Ludouici non expectauit, sed tribus tantum longis nauibus appulsi Massiliam, inde Auinionem se receperunt. Itaque Ludouicus omnium summo studio exceptus, Neapoli totoque regno potitus est. Habitaque in conscios necis Andreae quaestioe, Dyrrhachij ducē ultimo supplicio affecit. Duosque Ludouici principis Tarenti fratres in carceris Vngariam deducendos curauit. Eo Carolum quoque Andreae impuberem filium misit. Ipse paulo post impositis regni praesidio Laczk Vuaiuoda Transyluano, Vuolfradoque de Vuolfrad equite Germano cui Neapolim praecipue credidit, in Pannoniam reuersus est. Cunque Neapolitani, Campanique eiecto Vuolfrado defecissent, copiasque ducerent in Vuaiuodam, is obuiam progressus in agro Auerfano hostem confecit, exercitum quoque Ludouici Tarenti principis prope moenia Neapolis ipse Vuaiuoda cecidit. Sed Ioanna, Ludouicusque Tarentinus Auinione Pontifici uendita, ex ea pecunia reparatis uiribus Neapolim bello repetebant, cum Ludouicus Vngariae Rex, euocatis undique regni sui principibus, auxiliisque Germanorum peditum quatuor milium, per Adriaticum mare copias in Apuliae litus exposuit ad urbem Sipontum, quam Manfredoniam nunc appellant. Ea que statim deditione recepta Germani milites cum rex hybernaret apud oppidum Bari, cum diripere

Vuolfradus de Vuolfrad eques Germanus.

Sipontum, hodie Manfredonia.

Ludi sæ-
culares a-
pud nos
in Iubileū
cōmutati

Sipontum uellent, orta inter se ciuesq; & repugnantes Vn-
garos seditione, in cædē uersi, magna ex parte trucidati sunt.
Reliquiæ Germanorum a Ludouico dimissæ hac lege, ne se
hosti adiungerent. Ex Baro Ludouicus protinus in Canusi-
um duxit, in cuius expugnatione dum per scalas muris ad-
motas intrepido gradu nititur, ictu lapidis accepta plaga
prolapsus in arcis fossam, ope suorum, suaq; uirtute incolu-
mis euasit. Inde Neapolim per Luceriam petit, Auersamq;
statim obsidione cinxit, ubi uulnus accepit in pede ex ictu
sagittæ, nec eo destitit urbem premere, tertioq; post mense
compulit ad deditiōem pœnuria commeatuum. Nec op-
pidum solum, sed & arcis præfectus Iacobus Pignatellus in
regis fidem uenit. Appetente Ludorum sæcularium solēni
tempore, quod in melius conuerso ritu cærimoniarum, iubi-
leum nostri uocāt, cum regnum præsidio firmasset, ipse Lu-
douicus in urbem uenit, & inde paulo post Vngariam. Sed
triēnio post uictus assiduis efflagitationibus Clementis Se-
xti, regno cessit ecclesiæ, Fratresq; Ludouici Tarentini, quos
apud Visegradum seruabat in uinculis dimisit, in Venetos
suscepto bello, pro recipienda Dalmatia, quā Vngari con-
turbatam occupauerant. Obsessoq; Taruisio cum plura cir-
cum finitima oppida ui cœpisset, legatos obsidioni, castris-
q; præfecit, ipse paruo præsidio domum rediit, & iā non tan-
tum Dalmatiam receperat, sed antiqui quoq; Venetorum
iuris aliqua redegerat in potestatem, sed ea postea pacta pa-
ce cum Venetis, restituit. Ab incursionibus etiam Lithuano-
rum Ruthenos exemit, eamq; gentem per suos aliquandiu
duces administrauit. Auxilia ter ecclesiæ misit in Italiam cō-
tra uim tyrannorū, qui cōtrectabant ea quæ Pontificis erāt,
Barnarbamq;

Barnarbamque, & Galeaz Vicecomites, infestos Bononiæ compescuit. Alberto præterea Austriæ duci suppetias tulit in Turegienses, qui ab eo defecerant, n̄ nostro tempore socij sunt Eluetiorum. Suscepit expeditionem quoq; in Vulgariam, & Strachmerum Vulgariæ, ut semetip̄se nūcupabat imperatorē, imperata facere coegit, ac habuit in custodia apud arcem Gamnech. Demum recepta ab eo fide, iuramentoq; se dicto regis obedientem fore, nec unq; hostilia moliturū, dimisit in regnum. Mouit & aduersus Imperatorem Carolum uersus Morauinum, sed nulla memorabili re gesta reduxit exercitum. Eius Auunculo Raizmero uita functo, Poloniæ regē se gessit. Ab om̄ibus Vngariæ finibus Hebræos exegit. Iiq; se in Austriam Bohemiamq; receperunt. Condidit & Eremitarum cœnobia, sacellaque deiparæ uirginis honorī dicata. Ludouici principatu, eoq; maxime adnitēte Cumani Tartarorum cærimonijs abiectis, ad uerum dei cultū Christianumq; dogma transierunt. Eorum sequuti sunt exemplum in Bozna Patrini, Sclauiq; sed in religione diu nō perstiterunt. Per idem tempus Olachi Modauiam uacua cultoribus occuparunt. Habuit Ludouicus in matrimonio Margaretam quæ nullo ædito partu, mature decessit, ac Elisabeth, ex qua tres tantum puellas suscepit, quarum Catharinam natu maximam uirginem, innuptāq; extulerunt. Alteram nomine Mariam Sigismundo Brandeburgensi Marchioni collocarunt, cum spe successionis in regnum Pannoniæ. Tertia fuit Adiuga, cui Polloniæ regnum cessit in partē paternæ hæreditatis, quæ principum cōsensu Iagulæ nupsit Lithuanorum regulo, qui nuper acceperat Christi religionē cum duobus fratribus, ipsoq; die lustrico sacri baptismatis

Turegienses.

Diui Pauli primi Eremitæ monasteriū auxit, ossib; ei; ex urbe Venetiā rū allatis. Patrini. Olachi.

Adiuga. Iagula.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

pro Iagula Ladislaus est appellatus. Obijt autem Ludouicus tertio idus Septēbris, āno salutis Millesimo, trecētesimo octogesimo secundo. conditus in sacello iacet, quod ipse uiuens in Basilica diuæ uirginis apud Albam construendū curauerat, regnauit annis quadraginta, mēse uno, diebus xxij.

Maria.

A morte Ludouici Pannoniæ regnum recidit in Mariam Ludouici filiam, quæ bienno postquam capitis insigne sumpsit, ab ijs qui maxime sibi debebāt, a Ludouico patre summis affecti beneficijs, inita con spiratione ualde laborauit. Euocatus enim Carolus Andreæ filius, e regno Siciliae per episcopum Zagrabiensem classe delatus oram Signiæ tenuit, inde Zagrabiam profectus Budam transijt, per speciem componendi tumultus, ex commodo sororis. Ab utraque regina matre filiaque obuiam progressis honorifice exceptus arcem occupat. Elisabeth cum filia Maria metu periculi elapsa, a fuga retrahuntur, Albamque cum rege deductæ sunt, ubi Carolus accepto diademate Budā reuersus. Haud ita multo post Elisabeth, & Nicolai Palatini Degara per speciem colloquij circumuentus insidijs, a Blasio Forgach accepta letali plaga comprehensus, in carcerem coniectus est, ubi uel ex uulnere, uel indito ueneno uitam miserabiliter exhalauit. Ipsa uero Reginae forte extra Budæ muros egressa, modico familiarum comitatu, uix oppido cui nomen Diaco propinquauerant, & ecce Ioannes Banus de Horuath eas adortus Nicolao Palatino, Blasioque obtruncato, captiuas agit, proximaque nocte Elisabeth in proximū flumen mergitur, Mariam Banus in Croatiam deduxit, ibi que in uinculis habuit in arce Cupræ, donec aduentu Sigismundi Marchionis ipsius Mariæ sponsi, qui nunciabatur ualidam

Sigismundus.

ualidam Bohemorum manum ducere, territus, adactam iu-
 rare reginam iniuriam non ulturam, dimisit ad Sigismun-
 dum Budam. Salutis igitur anno Millesimo trecentesimo
 octogesimo sexto, regni principes habito conuentu, referen-
 te regina apud Albam decreuerunt, ut Sigismundus cele-
 brato connubio Pannoniae regnum capefferet. Ornatus ita
 q; corona, contractas undiq; copias in Banum Ioannemq;
 de Horuath ut iniuriam coniugis, caedemq; focus ulciscere-
 tur educit. At ipse Banus ubi Posegheuuar oppidum, quo
 se receperat obsidione premi uidit, amne proximo Zaue-
 tranato fuga peruenit in castrum Dobor, insequente Sigis-
 mudo magnis itineribus, etiam positus ad oppidum castris,
 ad solitas artes couersus Banus elabi tentauit. sed in hostes
 incidit, ad Sigismundumq; deductus est, qui Dobor expu-
 gnato, Bosnaque & Croatia coactis imperata facere, Ioan-
 nem Banum omnibus exemplis antea cruciatum ultimo sup-
 plicio affecit apud urbem Quinqueriensem, contentus episcopum
 Zagrabiensem quoad uixit exilio multauisse. Modauiam
 deinde domuit, Stephanoque Vuaiuodae ueniam petenti
 dedit, coactumq; iurare in eius uerba tributum quotannis
 de more persoluturum, dimisit in honore migistratus. Sextus
 agebatur annus ex quo regno potitus exercitum conduxit in
 Vualachos, qui Turcas euocauerunt in auxilium, rebusque
 prospere gestis, ac hostibus profligatis oppidum Nikod
 obsidione cinxit, ac ui coepit. Interea regina diem clausit, &
 Ladislaus cui nupta Reginae soror erat Polloniae rex, Vnga-
 riae regnum iure hereditatis ad uxorem suam trahebat, ingentiq;
 manu Vngariae fines ingressum Ioannes Strigonienfis Po-
 tifex quo ad maiores aduenirent copiae, moratus est. Interea
 Turcarum

Almura-
tes.

(Pafahites

Moesia
inferior,
hodie
Bulgaria.

Turcarum princeps Amurates, qui Græcis inter se super im-
perio dissidētibus ex Asia traiecerat in Europam, magnam
q; Thraciæ partem subegerat obiit diem, eiusq; filius Pasa-
hites incredibili successu omnem Thraciam, Thessaliā, Ma-
cedoniāq; Phocidem, & Bœotiam occupauerat, & iā Mœ-
siam, quam Vulgariam uocant Vngariæ contributam bel-
lo petebat. Vnde Sigismundus ab eo missio caduceatore pe-
tijt ut ab eo conatu desisteret. Is astuto, callidoq; consilio, re-
sponsum distulit, quoad tota prouincia potitus est. Post ar-
morum uaria genera conferri iussit in quādam suæ domus
aulam, accersitoq; caduceatori hæc inquit possidendis Mœ-
siae finibus habeo iura, arma digito monstrans. Ex quo Si-
gismundo necesse fuit anno regni sui decimo, collatis undi-
q; uiribus expeditionem suscipere contra Turcas, Habuitq;
uoluntarios belli socios ex Anglia, Galliaq; plurimos illustri
loco natos, & in hīs Burgundiæ Ducem, qui studio defendē-
dæ religionis ultro suis sumptibus ad id bellū properabant
& iam Mœsiae fines agmen Sigismūdi tenebat, oppidaque
Oriszum, & Biolinium Turcorum præsidio firmata, ui cœ-
perat, cum castra circa Nicopolim posuerunt, anno salutis
Millesimo trecentesimo nonagesimo sexto, intra Calendas
Octobris. Ea re Turcarum principi nunciata, quā maximis
potuit copijs Vulgariam proficiscitur, ad diem prælio cōsti-
tutum, dum Galli primam aciem sibi expetunt, primūq; ho-
stium impetum sustinere pulchrum ducunt, auidius inchoa-
to prælio priusquā omnis acies explicaretur, ab equis desilie-
runt, ut æquo Marte cum Turcis experirentur, cūq; equi si-
ne custodibus in castra redissent, Vngari Gallos ab hoste
cæsos ratī, tumultuari cœperunt, ordinibusque turbatis a
Turcis

Turcis grauius insistentibus in fugā coniecti, Sigismundū quoq; traxerunt. Is primo Constantinopolim, deinde Rhodum, demum Croatiam, Dalmatiāq; peruenit. Interea Pannoniæ quidam principes, uersis in Ladislai iam defuncti filium studijs, e regno Neapolis euocant. sed is infelici patris euentu monitus, appropinquandum minime ratus, aliquādiu rem distulit. Interim Ioannis Strigoniensis Pontificis, illorumq; de Camisa, Ioannisq; de Maroth ope Sigismundus in regnum receptus est. sed nō ita multo post a principibus in carcerem coniectus, in oppido Soclos custoditur. Tū Ladislai uexillum per Vngariam circumfertur, latisq; multorum acclamationibus absens rex appellatur. Ad ea Ladislaus iter in Vngariam capeffit. Interea Sigismundus frustratis uinculis elapsus est, opera cuiusdam uiduæ, quæ Nicolai Palatini fuerat uxor, eorumq; mater, quibus custodia Sigismundi credita erat. Ab his itaq; Morauiam deducto Sigismundo, dedito iam suæ fugæ rumore, diuersarum partium factiones intestina bella excitauerunt. Ipse uero Sigismundus exercitu propere coacto popularibus suis obnixē nauatibus operam, fauentibus etiam nonnullis Vngaris, Vngariam rediit, nec multo post sua recuperauit. Ad eam famam Ladislaus, qui iā Dalmatiam magnis itineribus appulerat, e uestigio Neapolim rediit. Sigismundus aduocato totius regni conuentu Stephanum Vuaiuodam ultimo supplicio affecit, apud oppidum Keuuceusum, sociosq; coniurationis partim egit in exilium, partim capite damnauit. Eoq; terrore continuit omnes in officio, nec intestino bello sollicitatus est in tota uita. Cūq; regnasset annis uiginti tribus, Romanorum rex creatus est. Iterumq; bellū mouet in Turcas, ob-

x sessaq;

fessaq; arce Calabocz accepta clade multis desyderatis do-
 mum redijt. Per idem tempus superstizio quã uocant Huz/
 (Ioã. Huz. sitanorum in Bohemia a Ioanne Huz, in Anglia a Ioanne
 Ioan. Vui Vuikleff instituta est, & cœtus Adamitarum, qui primi pa-
 kleff rentis exemplo nudi degebant in speluncis, omnia quæren-
 Adamitæ tes in commune, cunq; maximus eorum natu rem diuinam
 suo ritu perfecisset, ad plebem conuersus, illa Geneseos effa-
 tus uerba, crescite & multiplicamini, restinctis luminibus
 omnes passim discurrebant ad amplexus illius quamcunq;
 fors obuiam, proximamq; dedisset. Is hominum furor cum
 breui tantum conualuisset, ut non modo se ab aliorum iniu-
 ria tueri, sed ultro etiam bello peterēt eos, qui non idem sen-
 tirent, Sigismundus ex Pannonia, Germaniaq; collectis co-
 ppijs in eos mouit. Il uero duce Sijskalusco, qui altero captus
 erat oculo, raptis armis obuia progressi, Imperatorem uer-
 tunt in fugam, tanto ardore impetuq; ferebantur, insigne ca-
 lici in uexillo portantes. nam & hic error eos tenebat, ut cõ-
 tenderent in utraq; specie communicandum. Cunque Si-
 gismundus concilio Constantiensi interesset, ij quibus pro-
 ficiscens Vngariæ gubernacula cõmiserat, aduersus Heruoi-
 am Spaleti ducem, qui specie uendicandæ libertatis Vnga-
 riæ res nouas moliebatur, infelicitè pugnauerunt, Anno
 que trigesimo quarto quam regnare cœpit in Vngaria Si-
 gismundus, insigne diadematis accepit ex regno Bohemiæ
 & si longe prius eo potitus erat, Vuencelao fratre sublato.
 Tumultus insuper excitatus est Aurispicis affectantibus, ut
 iactabant, regnum, qui diu uagati longe lateque, igne, ferro
 q; uastatis omnibus, ægre tandem superati sunt. In capita
 coniurationis ultimo supplicio animaduersum, alios effusis
 oculis

oculis, aut præcis manibus ad unum dimisit. Exinde Sigismundus in urbem uenit, ubi ab Eugenio quarto Pontifice maximo Imperiali corona coronatus est. Vngariamque magno cum plausu quasi triumphans ingressus, ad compescendos Bohemiarum tumultus recta pergit, subitaque uis morbi correptus, apud oppidum Pragam, grauis etiam annis, ut Vngaros illuc eum sequutos a faucibus Hussitanorum eximeret, aggrauante etiam morbo extra Bohemiarum fines efferri uoluit. Sed nondum peruenerat in Pannoniam, cum fessus ætate, ægritudineque & itineris labore, apud Zuoimam migrauit e uita, cum regnasset apud Vngaros annis quinquaginta uno, in Bohemia septemdecim, Rexque Romanorum fuisset annis uiginti septem, imperatorque quinque ætatis agens annum septuagesimum, elatusque ad Basilicam Varadiensem, conditus in ea iacet. Vngariarum Bohemiarumque regnum Sigismundi gener Austriarum dux, excepit, Elisabeth unicam Sigismundi filiam, ex secunda coniuge nomine Barbara Ciliæ comitis Hermannii filia, habens in matrimonio, quam Uluo patre cum spe successionis ad utrumque regnum sponderat. is Albertus anno salutis Millesimo quadringentesimo duodequadragesimo Calendis Ianuarijs apud Albam coronatus est. Eius principatu Pannonies res omnium Teutonicorum, qui negociabantur, aut alia de causa sedes habebant in finibus Vngariarum, diripuerunt, ædita ingenti eorum cæde. Copias etiam duxit Albertus in Hussitanos, qui se receperant ad oppidum Tabor, ab se conditum, natura loci & opere munitissimum, cunq; tribus mensibus obsidione frustra cinxisset oppidum, infecta re domum rediit. Exercitum

Albertus
Dux Austriarum.

Germani
direpti in
Vngaria.

quoq; numerosum coegit aduersus Turcas, qui cū diu morarentur, occupati expugnandis Rascia, Epiro, Etholiaque, Pannonibus longa in castris expectatione grauati, cū Luppogentili lingua conclamassent, inuito rege ad propria redierunt. Albertus aduersa ualitudine correptus, itinere non intermisso cum Viennam contenderet, inualescente morbo die clausit in oppido Nesinæ, cum biennio fere regnasset, Anno salutis Millesimo quadringentesimo undequadragesimo, relatusq; Albam, ibi sepulturæ honorem sortitus est.

Elisabeth Elisabeth uxor Alberti ferēs uterum, post uiri mortem retenuit. Ambigentibus Vngaris utrius sexus, æditura partū foret, Elisabeth in deteriore magis inclinabat, & puellam fore certis argumentis augurabatur. Itaque ea autore regni

Vladisla⁹ principes missis legatis euocauerunt Vladislaum Litanix ducē, fratrem Kaizmeri Polloniæ regis. Interim regina puerum peperit, cui nomen Vladislaus etiam fuit, uerum sero reuocatis senatoribus Vladislaus dux, in Vngariā magnis itineribus rapto uenerat agmine plurimorum studijs exceptus ad regnandum, nec eo secius Elisabeth cum suæ factionis hominibus infantem quatuor a partu mensium detulit Albam, coronaq; de more ornatum peractis solennibus Visegradum rediit. Tenebat Vladislaus Budæ arcem, sponte a præfecto facta deditione, diadema secum regina seruandum asportauit, elusisque proceribus & filium & coronam

Federic⁹ emandauit ad Federicum Stirix ducem, qui creatus Romanorum rex erat, & pueri consanguineus. Cūq; uaria fortuna diu certassent Vladislai factio superior fuit, opera præcipue Ioannis de Hunyad a quo Matthias Vngariæ rex originem traxit. Vladislausq; rex appellatus insignie capitis ac cepit.

cepit. Per eosdem dies ipse Ioannes de Hunyad Vuaiuoda
 Transylvanus aduersus Turcas feliciter saepe pugnauit. age
 batur de cōditionibus pacis inter Elisabeth & Vladislaum
 per legatum quendam de latere, cum repente Elisabeth e ui
 ta excessit, induciæq; annorum decem Turcas inter & Vn
 garos pactæ sunt, quas Vngari graui sua clade uiolauerunt
 Nam commisso prælio rex Vladislaus in acie desyderatus,
 & ipsi fusi, fugatiq; maxima accepta clade, uix euaserunt an
 no principat⁹ Vladislai quarti. Rebus afflictis Vngari ani
 mum appulerunt ad Vladislaum puerum Alberti filium,
 quem apud Federicum educari demonstrauimus. Habito
 q; solenni conuentu totius gentis in campo kacos, anno sa
 lutis Millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto,
 uno cōsensu regem creant Vladislaum, tutoremq; impube
 ri dant Ioannē Hunyad Vuaiuodam, moderaretur omnia
 quousq; rex integræ esset ætatis. Is Ioannes accepta tutela
 nihil habuit antiquius, quam Drakul ulcisci, & eum quoque
 Vuaiuodam, qui Ioannem detinuerat in uinculis, adusque
 superioris Vladislai mortem, expletoq; eius pena animo, re
 busq; pro tempore compositis Ioannes & Vngaria, a Fede
 rico diadema, regemq; suum reposcunt, optimatesque una
 cum Ioanne Viennam regem salutatum profecti sunt. Ipse
 q; Ioannes titulo comitatus Bistricensis honore, iureq; do
 natus est a rege, necnō insignibus rubri Leonis in albo cam
 po. Per eosdem dies Nicolaus quintus Romanus Pōtifex
 omnes cruce signatos euocauit, duceq; Ioanne Capistrano
 uiro summæ sanctitatis, eius sectæ quæ minorum dicitur, in
 Pannoniam finitimaq; loca misit, ut bellum contra Turcas
 gererent. Nam Maumetus Amirati filius obsidione Con
 stantinopolim

Ioannes
 de Hun
 nyad.

Ladisla².

Drakul.

Ioannes
 Capistran
 nus.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

Ladisl⁹.

Vdalric⁹
Cilia Co
mes.

Nomen
dedit:

Vdalric⁹
trucidat.

stantinopolim cinxerat, & anteq̃ nostri auxilio irent expu-
gnauit. Ladislaus annum agens quartumdecimum Chri-
stiani natalis anno Millesimo quadringentesimo quinqu-
gesimotertio uenit in Vngariam, biennioq̃ post, Maume-
tus uictoria Constantinopolis elatus, Vngariæ fines ingres-
sus, obsidione cinxit oppidum Nandoralbenſe, cunq̃ rex
Vladislaus & comes Vdalricus Vladislai maternus auus,
cuius consilio gerebat omnia, Viennam fuga petissent aude-
retq̃ nemo cum tam numeroſo horrendoq̃ hoste congre-
di. Ioannes Vuaiuada comes Břztricensis, ultro nomen de-
dit, & ab omnibus desperatam Ducis prouinciā sumpsit,
hortatuq̃ Ioannis Capistrani plurimi mortales eum sequū-
tur, primumq̃ nauali prælio fortuna fauit Vngaris, deinde
machinis tormentisque moenibus intra quindecim dies ex
quo uenerant adeo concussis, ut leui momento casura uide-
rentur, circa arcem acri pugna diu certatum, uersaq̃ fortuna
ab Vngaris ad Turcas aliquoties est, ad ultimum fusus, ac
in fugam uersus omnia opera, machinasq̃ amisit. His ita ge-
stis Comes Břztrienſis incidit in aduersam ualeitudinem,
ex qua paulo post moritur, Vladislao Matthiaque super-
stitibus liberis. Haud ita multo post & ipse Ioannes Ca-
pistranus ab humanis excessit. Ladislaus interea quem
Viennam cum Vdalrico profectum demonstrauiſus, in
regnum rediit, cunq̃ comes Vdalricus in caput filiorum Io-
annis Vuaiuada nefaria moliretur, ab Vladislao Vuaiuo-
da liberum natu maximo prauentus, in arce Nandoralbē-
si susceptus hospitio, ab Vladislao trucidatus. Ea cædes ad-
miratione formidineq̃ regem simul & principes Vngariæ
perculsit. indeq̃ statim mouerūt uersus oppidū Temesuar
ipseq̃

ipseq; Matthias Vladislai frater alter Vuaiuodæ filius, & Elisabeth Matthiæ mater obuam progressi regem benigno hospitio susceperunt, ab eaq; ueniam cædis Vladislao facile impetrauerunt, affirmante inuito rege, se nō persequutum comitis Vdalrici mortem. Verum cum Budam uenisset, assiduus quorundā suasionibus instigatus, ab Vladislao pœnas sumere statuit, sed expectabat occasionē ut uno tēpore unaq; causatione, & Vladislauum ultimo supplicio afficeret, & Matthiam fratrem in carcerem cōjceret. Interea crebris nuncijs afferebatur adesse Turcarū copias, ac Vladislauus exemplo patris in eas iturus, cū bello necessaria pararet, hortantibus ijs qui maxime eius optabāt necem, dedit operā, ut Matthias ad regem quoq; ueniret, ut per eius absentiam, uicem personāq; suā sustineret, oblitus mandatorum patris, qui moriens uetuit utrunq; simul apud regem uersari. Simulac itaq; Matthias Budā uenit ambos in uincula cōiecit, tertioq; exinde die Vladislauus securi percussus est. aiūt adhuc post tertium ictū, ut erat manibus post terga uinctis sese in pedes erexisse, atq; multis audiētibus expresse loquutū. Cōmouit Vladislai casus multos, qui propere correptis armis aduersus fontes, insontesq; iuxta debacchati, puastatis igne finibus, ingētes ædiderūt strages. In ijs Michael Zilafgij de Horogzeg auunculus Vladislai comitis Trāsyuanos aggressus, omīa breui redegit in potestatē. Cūq; fracto carcere euassissent aliqui, q cū Matthia seruabantur in uinculis, ex eo abducto secū Matthia Viēnā petijt, ibiq; Matthiā Paulūq; Modrat custodiēdos reliquit, ipse Bohemiā profectus est, Pragæq; moratus aliquādiu, subita morbi ui correptus, paucis exinde dieb⁹ obiit nō sine dati ueneni suspitiōe
anno

anno ætatis duodeuigesimo, quoto tempore regnasse dicē-
 dus est, quia Posthumus a partu Alberto patri successit, an-
 noq; salutis millesimo quadringentesimo duodesexagesi-
 mo, apud Basilicam Traiensem traiectus est. Allato nuncio
 mortis Vladislai, Pannonēs uniuersæ gentis indicto cōuen-
 tu, apud urbem Postēsem de creando nouo rege agere cœ-
 perunt, unoq; consensu ad Matthiam cōuenerunt. Accepta
 q; Michaelis Gilasgij spōsione Matthiam fratris Vladislai
 necem non ulturum. Itaq; eum absentem regem appellarūt
 hac lege ut quinquennio Michael Vngariæ rem governa-
 ret, quousq; Matthias imperio maturior esset. At Bohemi
 Georgium de Podebra regem sibi creant, eum qui pro Vla-
 dislao puero iam defuncto, Bohemiæ præfuerat. Hic Gre-
 gorius, incertum quomodo, Matthiam tamen habuit in po-
 testate, seu uiuēte adhuc Ladislao ex arce Viennensi dedu-
 ctum, siue post Vladislai mortem falso regis nomine signa-
 tis litteris, nō antea certe dimisit, quam filiam eius uxorem
 duxit. Cōnubioq; iam celebrato, acceptaq; a socero magna
 pecunia, uenit in Vngariam, primoque ingressus oppidum
 Straznice plura domi, forisq; egregia adidit facinora, sexto
 q; demū quā regnare cœpit año apud Albā capitis insigne
 cœpit. Oppidum Zañcza ab obsidione Turcarum exemit
 comitatumq; Sirmiēsem ab eorū depopulationibus, Bohe-
 mum quoq; Suuijhlam uirum bellicosum, Federicumq; Ro-
 manorum regem, qui regnum Vngariæ affectabat, acie su-
 perauit, Transyuanos qui alio creato rege ab eius fide de-
 fecerant recepit, & imperata facere compulit. Stephanum
 Vuaiuodam cum magna manu contra se ueniētē noctis si-
 lentio fudit, fugauitq;. Sumpsit expeditionem contra Bohe-
 mos

Matthias

Georgius
Podebra
tius,Matthiæ
facinora.

mos Hussitanos, quibus cum continenter bellum septennio gessit, magnamque Bohemiæ partem suo subiecit imperio, Bohemiæq; rex appellatus in urbe Colomucensi de Bohemia coronatus est. Archiepiscopus interea Strigonienſis, & Pontifex Quinquiriensis, Caijzmirum Caijzmiri Polloniæ Caijzmirus. regis filium priuatis consilijs euocant ad Vngariæ regnum capessendum, qui potitus arce Nitriēsi obsessus a Matthia, uix fuga in Polloniam euasit, ipseq; Matthias non contentus recepisse sua, missis in Polloniam copijs omnia cædibus impleuit. Cuncq; Caijzmirus in finibus Slesianis, res nouas moliretur, utrinq; comparatis ingentibus copijs, ad urbem Vratislauienſem castra castris contulerunt. Sed antequā de summa rerum dimicaretur, agi de pace cœptum qua firmata, a bello discesserunt. Inde Matthias exercitum reducens, oppidum Sabacz Turcarum præsidio firmatum, obsedit, atq; uicē cepit. Iterumq; bellum contra Federicum gessit, multa q; iuris eius oppida redegit in potestatem, & in his urbem Austriæ Viennam. Habuit uxorem secundo matrimonio Matthias Aragonem Beatricem Ferdinandi regis Siciliæ natu minorem filiam, cuncq; Turcæ maritimos Apuliæ fines occupassent Matthias auxiliares Vngarorū copias misit. Obijt nulla superſtite sobole trigesimoſeptimo quam regnare cœpit anno.

Vngariæ regnū competitores ad se quiſq; trahebant Maximilianus Romanorum rex, & Vladislauſ Caijzmiri Polloniæ regis filius, quem mortuo Georgio de Podebrad, Bohemiæ regem sibi creauerāt, ea lege ſineret Hussitanos ex instituto uiuere, quem Matthias, ut iā dictū est magna regni ſui parte ſpoliauerat. Cuncq; ſtatim poſt obitum Matthiæ Vla

y diſlaus

Vladisla⁹

dislaus Bohemiæ regnum, Maximilianusq; Austriā occu-
passet, uterq; reginæ Beatricis, eius enim maxima apud Hū-
gariæ principes, ob naturæ liberalitatem, autoritas erat, gra-
tiam captabat. Cum uero Maximilianus cunctaretur eā du-
cere, præuenit Vladislaus, adiunctaq; sibi matrimonio Bea-
trice, superior fuit. Ipseq; paulo post omnibus iam pacatis
Vngariæ rex appellatur, in signe capitis accepit, cum Maxi-
miliano pactus, ut si decederet absq; legitima prole, Vnga-
riæ Bohemiæq; regna ad eū, eiusq; successores peruenirent,
Sed haud ita multo post diuortium cum Beatrice fecit. nā
regno priuatam, compulit assentiri futuris cū altera nuptijs,
affirmans nunquam secum matrimonium traxisse, grandī-
q; pecunia ab Alexandro sexto Pontifice maximo impe-
trauit, ut ei liceret aliam superducere. Itaque filiam domini
de Gandala Vasconis uxorem sibi iunxit.

LIBRI SECVNDI DE REGIBVS
VNGARIAE FINIS.

BASILEAE, APVD IOANNEM FRO-
BENIVM. MENSE IVLIO. AN
NO M. D. XVII.

CONTENTORVM INDEX

A Bbas nomen Syrū.	fo. 10	Andreas.	fo. 51
Abbis.	Folio. 22	Anianus pontifex.	fo. 71
Abba.	fo. 70	Anna ducitur a Carolo.	fo. 19
Abstētus pro excom/		Anglorum assertio.	fo. 17
municato.	fo. 45	Antibertus.	fo. 5
Acabath.	fo. 25	Aquileia.	fo. 67
Adamitæ.	fo. 81	Argentina diruta.	fo. 66
Adiuga.	fo. 79	Aribertus.	fo. 6
Agila.	fo. 23	Arpinus.	fo. 11
Alphonſus caſtus.	fo. 26	Attilæ inſigne.	fo. 66
Alphonſus magnus.	eodem	Attila rex.	eodem
Alphonſus quartus.	eodem	Attilæ mors.	fo. 68
Alphonſus quintus.	fo. 28	Athaulſus.	fo. 22
Alphonſus. fo. 29. & 30. bis		Atanagildus.	fo. 23
Alphonſus.	fo. 25	Athanaricus.	fo. 22
Alphonſus nonus.	fo. 30	Attella.	fo. 65
Alphonſus decimus.	fo. 31	Aſylum.	fo. 5
Alphonſi tabulæ.	eodem	Auenio expugnatur.	fo. 13
Alphonſus undecimus.	fo. 32	Aurelius.	fo. 25
Alphonſus rex Aragonum.	55	Auſtriæ dux.	fo. 37
Alphonſus Siciliæ rex.	fo. 63		
Alphonſus Calabriæ dux.	64		
Alagarbus.	fo. 31	B Althi.	Folio. 22
Albertus dux Auſtriæ.	fo. 82	Balduinus.	fo. 36. & 38
Aladarius filius Attilæ.	fo. 68	Balduinus de Burgo.	
Almaricus.	fo. 23. bis	folio.	36
Alaricus.	fo. 22	Balduinus tertius.	eodem
Alaricus ſecundus.	fo. 23	Balduinus quartus.	eodem
Almericus.	fo. 36	Balduinus quintus.	eodem
Aluarus.	fo. 34	Bamba.	fo. 24
Amalaſintha	fo. 23	Belegardus.	fo. 40
Americus.	fo. 37	Bellazis.	fo. 25
Amurates rex Turcarum.	80	Bela.	fo. 72. & 74
Andreas I.	fo. 71	Bela Stephani tertij filius.	fo. 74
Andreas II.	fo. 74	lio.	74
Andreas III.	fo. 75. bis	Bela tertius.	fo. 75
		y 2	Biscardus

INDEX

Biscardus.	fo. 40	Cælestinus tertius.	fo. 49
Bituricensium rex.	fo. 17	Ceruus torquatus.	fo. 16
Boemundus.	fo. 41	Certamen pulchrum & christia/ num.	fo. 15
Bronchildis.	fo. 5	Chaba filius Attilæ.	fo. 68
Brachius.	fo. 54	Cheueaza.	fo. 66
Bronchildis crudelitas.	fo. 6	Chilpericus.	fo. 5. & 7
Bronchildis cædes.	ibidem	Childebertus.	eisdem
Bulgaria olim Mœsia dicta.	80	Childericus.	fo. 4. & 7 bis
Buda frater Attilæ.	fo. 66	Chilbertus.	fo. 4. bis
Burgundia ad Francos.	fo. 11	Cindus.	fo. 24
		Clemens quintus pont. max.	14
		Clodoueus.	fo. 7
C Aijzmirus.	fo. 85	Clodoardus.	fo. 5
Campania.	fo. 67	Clodius capillatus.	fo. 3
Carolus Siciliae.	65	Clotarius.	fo. 5. bis. & 6. bis
Carolus I. Neapolita/ norum.	fo. 48	Clodomiris.	fo. 4 bis
Carolus Caluus.	fo. 9. ter	Cœnobiũ sanctimoniũ.	9
Carolus maleferiatus.	fo. 10	Coloman? rex Vngariæ.	73. bis
Carolomanus.	fo. 8	Conradinus.	fo. 46
Carolus magnus.	eodem	Conradus.	eodem
Carolus. 9. bis. & 10. & 16. & 17		Conradini cædes.	fo. 48
Carolus simplex.	fo. 10	Conradus.	fo. 37
Carolus Siciliae rex.	fo. 13	Conciliũ claromontanum.	41
Carolus II.	fo. 15	Confarrandũ quid?	fo. 42
Carolus pulcher.	eodem	Comitia pontificatus.	eodem
Carolus sapiens.	fo. 16	Concilium quod omnes appel/ larent.	fo. 60
Carolus septimus, qui octauus dicitur.	fo. 17	Costa.	fo. 25
Carolus rex Vngariæ.	fo. 76	Crotildis.	fo. 4
Carolus Vallesius.	fo. 50	Cumania quæ Madouia dici/ tur.	fo. 65
Carolus secundus.	fo. 49	Cypri reges.	fo. 37
Catipanus.	fo. 39	Cyprus ad Venetos.	eodem
Caroli Burgundia cædes.	19		
Carolus octauus aut nonus.	eo.		
Catholici cognomen unde?	25		

INDEX

D Agobertus. 6 bis. & 7
 Daniel sacerdos rex
 fit. fo. 7
 Deuotio excommuni
 catio. fo. 40
 Delphinatus ad Francos. 16
 Diris execratio. fo. 40
 Dietrich uon Bern. fo. 65
 Dominicus autor predicatorum. fo. 30
 Drakul. fo. 83
 Drogo. fo. 39. bis.

E Lisabeth uxor Alberti.
 Folio. 82.
 Elisabeth diua. fo. 74
 Emericus. eodem
 Emericus filius Stephani. 69
 Egipta. fo. 25
 Elionora Maximiliani mater.
 folio. 59
 Eliura. fo. 28
 Enecus seu Innicus. eodem
 Eringius. fo. 24
 Ethius patricius. fo. 66
 Expeditio in Sphortiam. fo. 20

F Aramundus. Folio. 3
 Fames. fo. 17
 Familia mendosa. 29
 Federicus Caesar secundus.
 tus. fo. 44

G Alli. Folio. 3
 Gallus. eodem
 Gallorum cades. 48
 Gargoris. fo. 22
 Garlias. fo. 26
 Germani direpti in Vngaria. 82
 Gentilis Cardinalis a latere lega
 tus. fo. 76
 y 3 Genfalaricus

INDEX

Gensfalaricus.	fo. 23	Henricus III.	eodem
Genfericus.	eodem	Henricus IIII.	fo. 34
Geriones.	fo. 22	Henricus Cafar.	fo. 39. & 70
Georgius Podebratius.	fo. 84	Henricus.	fo. 44
Geysa.	fo. 72. bis. & 74	Henricus Luximburgus.	fo. 50
Gibellini & Guelfi.	fo. 45	Henrici imperatoris mors.	fo. 51
Gillo.	fo. 4	Hierofolymitana expeditio.	fo. 41
Girardus epifcopus.	fo. 71	Hierofolymitani reges.	fo. 36
Glodoueus.	fo. 4	Hiero.	fo. 9
Gondebaldus.	eodem	Hispania reges.	fo. 22
Gontrannus.	fo. 5	Hispalus.	eodem
Gondamiris.	fo. 24	Hispaniarum diuifio.	eodem
Gotti.	fo. 22	Hugo.	fo. 10
Gothfredus Bullonus.	fo. 11	Hunfredus.	fo. 39
Gothfredus dux.	fo. 36	Hunni.	fo. 65
Gothfredus Apulia.	fo. 39		
Gothfredus dux Lothoringia.			
Gratia male farta.	fo. 57	I Agula.	Folio. 79
folio.	70.	Interpontificium.	fo. 46
Guelfi & Gibellini.	fo. 45	Inducta pro relaxata & re	
Guinomadus.	fo. 4	miffa.	fo. 40
Guido.	fo. 37	Inducere iurifconfultitium uer-	
Guilelmus ferrabat.	fo. 38	bum.	fo. 70
Guilielmus Rogerij filius.	fo. 42. & 43.	Innicus.	fo. 28
lio.	42. & 43.	Innocentius in Galliam.	fo. 42
Guilielmus fecundus.	fo. 43	Ioannes de temporibus.	fo. 12
		Ioannes.	fo. 16
		Ioannes monteforus.	eodem
		Ioannes de Bregna.	fo. 37
		Ioanna.	fo. 51
		Ioanna fecunda.	fo. 53
		Ioannes primus.	fo. 33
		Ioannes fecundus.	fo. 34
		Ioannes de Hunyad.	fo. 83
		Ioannes Capiftranus.	eodem
		Ioannis Huz fuperftitio.	fo. 81
		Ioannes	

INDEX

N Euftria Normandia Philippus pulcher. fo. 14
 dicta. Folio. 10 Philippi Valesij parentes. 15
 Neapolitanus rex. 17 Philippus Valesius eius nomi-
 Neapolis capitur. 20 nis sextus. eodem
 Nicasius Pontifex. fo. 67 Philippus archidux Austriae. 20
 Normandia Neustria dicta. 10 Phroilla. fo. 26
 Normandia recepta. fo. 18 Pipinus. fo. 7. & 8. & 9
 Nomen dare. fo. 42. & 83 Posthumus dicitur. fo. 75
 Præcipitati duo de turri. fo. 32

O Lachi. Folio. 79 Producere quid? fo. 74
 Oleū cœlit⁹ dimissū. 4 Productrices. eodem
 Ordonius. fo. 26 Puella Francia. fo. 17
 Ordonius II. eod:

Ordonius tertius. fo. 27
 Ordonius malus. eodem
 Otho dux Saxonie. fo. 44
 Otho dux Bauarie. fo. 76

P artite historiarū liber. 31
 παρθένων loc⁹ uirginū. 9
 Pares Francia. fo. 8
 Parhius. fo. 12

Parhienses censi. fo. 18
 Pauli I. Eremitæ cœnobiū. 79
 Patrini. eodem
 Pasahites. fo. 80
 Pelagius. fo. 25
 Petrus. fo. 70. bis
 Petrus primus. fo. 32
 Phasilla. fo. 25
 Philippus. fo. 11. & 14
 Philippus quintus. fo. 15
 Philippus Austrius. fo. 35
 Philippus ab episcopo Magun-
 tino coronatus. fo. 45
 Philippus Adeodatus. fo. 12. bis

R Achimiris. fo. 24
 Raymiris. fo. 26
 Raymiris II. eodem
 Raymiris III. fo. 27

Recismundus. fo. 24
 Renatus. fo. 57
 Recharedus. fo. 24. bis
 Remi populi. fo. 67
 Retharius Sueuorum rex. 23
 Remissa peccatorū apud Cypri-
 anum. fo. 11

Responsorium. ibidem
 Rex Neapolitanus. fo. 17
 Rex qualis placeret hodie. 25
 Reges Hispanie. fo. 22
 Reges Castellæ. eodem
 Reges Hierosolymitani. 36. 45
 Reges Cypri. fo. 37
 Reges legionis. fo. 22. & 28
 Reges Sicilie. fo. 38
 Robertus. fo. 10
 Robertus Calarie dux. fo. 50
 Rodericus. fo. 25

Rodericus

INDEX

Robertus Caroli nepos. fo. 75
 Rodericus Cydus. fo. 29
 Rogerius. fo. 41

Sueui ex Hispania eijciuntur.
 folio. 23
 Suintilla. fo. 24. bis.
 Superstitio Ioannis Huz. 81
 Sycambria. fo. 3

S Antepoluch. Folio. 73
 Sacellum sanctum Parhi
 liense. fo. 13
 Sanctius Crassus. fo. 27
 Sanctius maior. fo. 28
 Sanctius secundus. fo. 29
 Sanctius tertius. fo. 30
 Sanctius quartus. fo. 32
 Seijta dux. fo. 69
 Sigismundus Constantiæ prin/
 ceps. fo. 66
 Sigismundus rex. fo. 53
 Sipontum hodie Manfredor/
 nia. fo. 78
 Sifecundus. fo. 24
 Sillo. fo. 25
 Sigisbertus. fo. 5
 Sicilia reges. fo. 38
 Siculi. fo. 69
 Sigismundus Marchio. fo. 79
 Singericus. fo. 22
 Sissebuta. fo. 24
 Solomon Andreæ filius. fo/
 lio. 71. & 72
 Strasburg. fo. 66
 Stipendia augere. fo. 58
 Stephanus. fo. 69
 Stephanus rex Vngariæ. fo. 73
 Stephanus tertius. fo. 74
 Stephanus quintus. fo. 75
 Sueui. fo. 22

T Abulæ Alphonsinæ
 Folio. 31
 Tancredus. fo. 43
 Tata. fo. 69
 Templarij. fo. 14
 Tendius. fo. 23
 Tendefilius. eodem
 Theodoricus rex Hispaniæ. 23
 Theodoricus secundus. eod.
 Theodosius. fo. 22
 Theodericus. folio. 4. bis:
 & 6. & 7
 Theobertus. fo. 5
 Theorismundus. fo. 67
 Threca. eodem
 Theodeberti fuga. fo. 6
 Theodeberti cædes. eodem
 Torismundus. fo. 23
 Ticinum. fo. 68
 Tulga. fo. 24
 Turegieneses Eluetij. fo. 97

V Dalricus Ciliæ comes
 Folio. 83
 Vdalricus trucidat. eo.
 Veremundus. fo. 25
 Veramundus. fo. 26
 Veremundus

CONTENTORVM INDEX

Veremundus II.	fo. 27	Vrfula uirgo.	fo. 67
Veremundus III.	fo. 28	Vuandali.	fo. 22
Venetiarum origo.	fo. 68	Vuencelaus rex.	fo. 76
Vladislaus Litanæ dux.	fo. 82. & 83	Vualia.	fo. 32
lio		Vualachi.	fo. 77
Vladislaus rex Vngariæ.	fo. 85	Vuolfradus eques Germanus.	
Vitiza.	fo. 25	folio.	78
Victericus.	fo. 24		
Vngri.	fo. 65		
Vniuersitas Parihisiensis.	fo. 8	Zolomerus rex.	folio. 73
lio.			

FINIS.

Erratum Folio 70 In margine lege, Inducere id est, antiquare, obliterare, iuriconsultitium uerbum est, pro Iuriconsulti tui uerbum est.

